

КАЛЕНДАР

1936

ПРОСВІТА

**ВЧЕРА
СЕГОДНЯ
ЗАВТРА
І ЗАВЖДИ**

одинокі знання

УКРАЇНСЬКИЙ ВІДДІЛ
при
BANCO HOLANDES

BUENOS AIRES — CANGALLO 360

обслужить Вас як на це заслуговуєте, при

ПЕРЕСИЛЦІ ГРОШЕЙ

Вашій Рідні у Старім Краю

СКОРИСТЬ — ТОЧНІСТЬ — НЕЗНАЧНА ОПЛАТА

ВАШІ ОЩАДНОСТІ В НАШІЙ КАСІ

щоби не працювати ціле життя, та не діждатися бідної
і нужденої старости, о якій багато забуває

ПЕВНІСТЬ — НАЙКРАЩІ ВІДСОТКИ

ПРОДАЖА КОРАБЕЛЬНИХ ЛИСТКІВ

КОРАБЛІ ДЕШЕВІ — СКОРИ — ВИГІДНІ

НІХТО не може подати Вам такі гарні услівя
при Ваших банкових операціях як

BANCO HOLANDES

ПОПРОБУЙТЕ А ПЕРЕКОНАЄТЕСЯ

ІЛЮСТРОВАНІЙ
КАЛЕНДАР

УКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА

„ПРОСВІТА“
В АРГЕНТИНІ.

НА ПЕРЕСТУПНИЙ РІК

1936

РІЧНИК ТРЕТІЙ.

ALMANAQUE UKRANIANO

de la Asociación Ukraniana "Prosvita"
en la República Argentina

BUENOS AIRES
1935

Найбільший Український Торговельний Дім, в якому можна дістати «всього і для всіх». Тому всі звертайтеся тільки до нього, а дістанете товар солідний з відповідною гарантією і по цінах гуртових та безконкурентних.

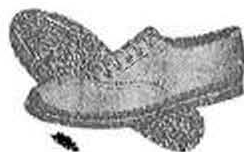
“LA UKRANIANA”
GRANDES ALMACENES DE
JOSE WARENYCIA

APOSTOLES

MISIONES

Teléfonos: Casa Matriz N° 12,, Sucursal N° 64

ZAPATERIA

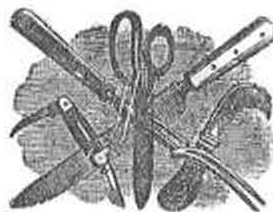

FERRETERIA

DISCOS

MUSICA

SOMBRERIA

BAZAR

AGENTE de: Neumáticos Goodyear, Radios Victor,
Cervecería Palermo, Depósitos de vinos y harinas.

COLONIA 419

U. T. 61, Corrales 0267

BUENOS AIRES

СІВАРКА «ЛЯ КРІЮЖА»

найліпша для сівби кукурудзи, бавовни і т. д.

ПОСТІЙНА НАПРАВА

ЦІНА \$ 100.—

ПОЯСНЕННЯ:

Наша сіварка в одну борозну, на одного коня, до сіяння кукурудзи, та бавовни і т. д. має механічні трансмісії за допомогою роздільних плит.

ПРИНАЛЕЖНОСТИ:

Борозник, лопаточки до замикання і колісця вузького тиснення, три набори плиток для зерна кукурудзи.

Колісця тиснення прикриває та злегка притискає землю за посівом зерна полишаючи відтак зерно в прекрасних умовах до кильчення.

ДАЄМО ЗНИЖКИ!

На складі маємо великий і постійний вибір всяких залізних борін, руркових борін, орчиків залізних, залізних плугів, плужків до підгортання, лопат для доріг число 1, 2 і 3, поокремо продаємо зуби до борін, маємо спеціальні рала до обробки землі (культіватори), сіварки для бавовни і для кукурудзи.

Вимагайте ціниці та спеціальних знижок.

Солідна Кравецька Робітня
МИХАЙЛА ДІДУХА

В БЕРІССО

Поручає всі роботи в обсягу кравецтва, як: убрання, плащі, перамуси і т. п., по дуже приступних цінах і з найлутших краєвих і заграничних матеріалів.

Роботи викінчується старанно і після найновіших фасонів.

За блищими інформаціями
звертатися на адресу:

SASTRERIA UKRANIANA

de MIGUEL DIDUCH

Calle NUEVA YORK 4026

BERISSO F. C. S. Pcia. Bs. Aires

РІК 1936

Є роком переступним числить 366 днів, або 52 тижні і 2 доби. Після магометанського календаря є він 1.354, — після жидівського 5.696, після китайської ери 73 рік 78 циклю. Після числення грецької церкви 7.444, після юліанського періоду 6.649 від сотворення світа.

ПАНОУЮЧА ПЛАНЕТА

Пануючою на 1936 рік є «місяць», і роки під його пануванням є досить добрі, але як доказують досвіди більше мокрі чим сухі, та холодні.

ЗАТМІННЯ СОНЦЯ Й МІСЯЦЯ

На протязі 1936 року будуть: 2 затьміння сонця, повне і частинне, та 2 затьміння місяця, рівнож повне і частинне.

Повне затьміння місяця відбудеться 8-го січня, а видно буде: на півнч. східній частині Атлантийського океану, в цілій Європі, у східній Африці, в Полінезії, на Індійському океані, на західнім Паціфіку і північно західній частині Злуч. Держав Півнч. Америки.

Повне затьміння сонця буде 19 червня, видно буде: в Європі, в півнч. східній Африці, в Каналі, на Алясці, в Азії, та Ледовому і Тихому океані.

Частинне затьміння місяця буде 4-го липня, видно буде: на південно-му Ледовому, Індійському, та вівдн. західн. частині Тихого океану, в Австралії, в схід. Європі, в півден. східн. Африці і півд. Азії.

Обручкове затьміння сонця буде 13 і 14 грудня, видно буде на Сундайських островах, на півдн. Филиппінах, в Австралії, в Полінезії, в півдн. частині Тихого океану, в хівдн. західн. частині Чіле, і частинно в Аргентині.

РАХУБА ЧАСУ

В різних краях тримаються різної рахуби часу. Час, численний згідно з полуденником, що йде через Грініч (коло Лондону), має назву універсального або західно європейського. Його рахуби вживають: Англія, Бельгія, Франція, Іспанія, Голяндія, Португалія, Гібральтар.

Середна Європа тримається рахуби середно європейського часу, згідно з полуденником, що йде через місто Герліц (Німеччина). Цей час є на годину вчасніший від універ. й обов'язує в Німеччині, Австрії, і т. д.

Час східно європейський згідно з полуденником, що йде через Пулково (Росія) є на дві години вчасніший від універсального і є вживаний на Україні і всіх радянських республіках.

Крім європейських «часів» є ще: Паціфік (універсальний — 8 годин). Монтан (універсальний — 7 годин). Централь (універсальний — 6 годин) і Зах. (універсаль — 5 годин).

ВАЖНІ ДАТИ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

1. УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА ЗА КНИЖИХ ЧАСІВ 800 — 1340

800—1240. Київська Держава.	1113—1125. Володимир Мономах.
800. Початки Київської Держави.	1124—1153. Володимирко Галицький.
860. Аскольд і Дир у Києві Перший похід на Царгород.	1153—1187. Ярослав Осмомисл Галицький.
907—Війна з Грецією і перший договір Олега.	1169. Руйнування Києва Москалями.
900—914. Олег.	1185. Похід Ігоря на Половців.
911. Другий договір Олега з Грецією	1200—1340. Галицько Волод. Держава. Рід Романовичів у Галичині.
914—946. Ігор.	1200—1205. Роман, Галицько Волод. князь.
944. Договір Ігоря з Греками.	1205 - 1264. Данило.
946—960. Ольга.	1223. Перший прихід Татар.
960—972. Святослав.	1240. Другий прихід Татар. Кінець Київської Держави.
971. Договір Святослава з Греками.	12543. Коронація Данила на короля.
979—1015. Володимир Великий.	1264—1300. Лесь, Галицький князь.
981. Злука Галичини з Київською Державою.	1300 - 1308. Юрій, Галицький король.
988. Хрещення України.	1340. Кінець Галицько Володимирської Держави і княжих часів.
1018—1054. Ярослав Мудрий.	
1054. Поділ України на князівства.	
1084 1200. Рід Ростиславичів у Галичині.	

2. УКРАЇНА ПІД ПОЛЬЩЕЮ Й ЛИТВОЮ 1340 — 1648

1340. Перший похід Поляків на Галичину.	1573. Перша українська друкарня у Львові.
1357. Перше прилучення Галичини до Польщі.	1576. Смерть гетьмана Богдана Ружинського під Асян Городком.
1413. Городельська унія.	1578. Смерть Івана Підкови у Львові.
1431-- 1436. Війна Спидригайла з Польщею.	1580. Початки Острожської академії.
1481. Заговор Українсько Литовськ. князів проти Польщі.	1586. Львівське братство стає Станом лігією. Початки середньої школи у Львові.
1500. Початки козацчини.	1582 - 1593. Повстання Кришт. Косинського.
1507—1508. Повстання М. Галицького.	1595 - 1596. Війна Лободи і Цалпайка з Поляками.
1529. Перший Литовський Статут.	1596. Берестейська церковна унія.
1550. Дмитро Вишневецький укріплює Січ.	1600—1602. Самійло Кіпка.
1566. Другий Литовський Статут.	
1569. Люблинська унія.	

- 1616—1622. Петро Конастелич Сагайдачний.
 1620. Об'явлення прєвос. єрархії.
 1621. Битва з Турками під Хотинком.
 1625. Повстання Жмайла проти Польщі.

1630. Повстання Т. Федоровича.
 1632. Початки Київської Академії.
 1635. Іван Сулима добуває Кодак.
 1637—1638. Повстання Лавлюка й Остряниці.

3. УКРАЇНЬСЬКА ДЕРЖАВА ЗА КОЗАЦЬКИХ ЧАСІВ

- 1648—1657. Богдан Хмельницький.
 1648. Повстання Богдана Хмельницького: Жовті Води, Корсунь, Пилявці, Львів, Замостє.
 1649. Зборівська битва і мир.
 1651. Битва під Берестечком і мир під Білою Церквою.
 1652. Битва під Батогом.
 1654. Союз України з Московщиною.
 1655. Другий похід Хмельницького під Львів.
 1657. Смерть Богдана Хмельницького.
 1657—1659. Іван Виговський.
 1658. Гадяцька умова.
 1659. Перша війна з Московщиною. Побіда під Коногородом.
 1659—1663. Іван Брюховецький.
 1665—1676. Петро Дорошенко.
 1667. Андрусівський мир. Подія України між Московщиною та Польшею.
 1668. Друга війна України з Московщиною.
 1672. Демян Многогрішний.
 1672. Похід Дорошенка з Турками під Львів і Буцацька умова.
 1672—1687. Іван Самійлович.

1687. Українська церква віддана московському патріархагові.
 1687—1709. Іван Мазепа.
 1690. Смерть Івана Сірка.
 1698. Смерть Петра Дорошенка.
 1708. Третя війна з Московщиною.
 1708—1722. Іван Скоропадський.
 1709. Битва під Полтавою. Перше зруйнування Січі. Смерть Мазепи. Пилип Орлик гетьманом.
 1710. Конституція Української Держави П. Орлика.
 1722—1724. П. Полуботок наказним гетьманом.
 1727—1734. Данило Апостол.
 1734. Об'явлення Січі.
 1750—1764. Кирило Розумовський.
 1764. Скасування гетьманства.
 1768. Гайдамацьке повстання. — Коліївщина.
 1772. Галичина переходить до Австрії.
 1775. Друге зруйнування Січі. Прилучення Буковини до Австрії.
 1782. Знесення кріпацтва в Галичині.
 1782. Заведення московської лєду на Україні.

4. ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ 1784 — 1918

1793. Правобережна Україна переходить до Росії.
 1798. «Енцице» Ів. Котляревського.
 1803. Смерть Кальнішевського.
 1804. Початки Харківського Університету.
 1814—1861. Т. Шевченко *9. 3. † 10. березня.

1834. Початки Київськ. університету.
 1838. «Дністрова Русалка».
 1840. «Кобзар» Тараса Шевченка.
 1843. Умер Мар. Шашкевич, 7. VI.
 1846. Кирило Методій. Братство.
 1848. Революція і знесення папщини в Австрії. Головна Українська Рада у Львові. Перші товариства і

- часопис, організація національного війська в Галичині.
1861. Скасування кріпацтва в Росії.
1867. Конституція в Австрії; початок свободного розвитку українців.
1868. Заснування Т-ва «Просвіта» у Львові, 8. XII.
1873. Заснування Наук. Т-ва ім. Шенченка у Львові, 23. XII.
1876. Заборона українського письменства в Росії.
1884. Заснування першого Т-ва українських ремісників і промисловців «Зоря» у Львові.
1898. Святкування 100-літніх роковин українського письменства.
1900. Заснування Української Реполіційної Партії, 11. II.
1902. Селянські розрухи на Лівобережній Україні.
1903. Перший хліборобський страйк у Галичині.
1903. Заснування 1-го українського т-ва «Воля» у Львові, 1. III.
1905. Перша революція в Росії і в Україні.
1905. Перший український часопис в Україні за царського режиму «Хлібороб» у Лубнях, 25. XI.
1906. Перший український щоденник у Києві «Громадська Думка», 13. I.
1907. Заснування Українського Наукового Т-ва у Києві, 12. V.
1908. Атенат Мир. Січинського на намісника Галичини графа А. По-

тоцького, 12. IV.

1914. Початок світової війни, 28. VII. Московські війська в Галичині.
1914. Заснування «Союзу визволення України» у Львові, 4. VIII.
1916. Посол Семен Вітик заявив в австрійським парламенті, що українці в Австрії бажають зєднатися з більшою Україною царського забору, 11. X.
1917. Друга революція в Росії і в Україні. Українська Центральна Рада у Києві, 7. 3. — Початок війни з Московщиною.
- I. Всукраїнський Національний Конгрес у Києві, 19. IV.
- I. Український Військовий З'їзд у Києві, 18. V.
- I. Український Селянський З'їзд у Києві, 10. VI.
- I. Універсал Центр. Ради, 23. VI.
- II. Універс. Центр. РРади 16. 7. (Угода з тимчасовим російським урядом).
- Український Робітничий З'їзд у Києві, 24. VII.
- «З'їзд Народів» у Києві, 21. IX.
- Більшовицький переворот в Росії 7. XI.
3. Універсал Центр. Ради, 20. XI. (Проголошення України республікою).
- Всукраїнський З'їзд рад робітничих, селянських і жовнірських депутатів, 7. XII. у Харкові.

V. САМОСТІЙНА УКР. ДЕРЖАВА ВІД 1918 р. БОРОТЬБА ЗА УКР. ЗЕМЛІ

1918. 22. I. Проголошення самостійності України.
9. II. Берестейський мир самостійної України з центральними державами.
29. IV. Павло Скоропадський гетьман самостійної України.
- Українські університети в Києві—
6. X. і Кам'янці — 1. XI. Українсь-

ка Академія Наук у Києві, 14. IX.

19. X. Українська Нац. Рада у Львові і проголошення Зах. Української Нар. Республіки. 1. XI. Українці заняли Львів і цілу Галичину. Початок боїв за Львів. Грамота гетьмана Скоропадського про федерацію з Росією, 15. XI. Повстання проти гетьмана Скоро-

- падського. Директорія УНР.
Війська Директорії займають Київ при допомозі СС., 14. XII.
1919. 1. Трудовий Конгрес у Києві з участю галицьких делегатів 22 — 28. I.
22. I. Проголошення зеднання Соборної України в Києві на Софійській площі.
17. 3. Мирова конференція в Парижі признає Закарпатську Україну Чехословацькій Республіці.
16. VII. Українська Галицька Армія перейшла Збруч.
10. IX. Договір у Сан Жермен під Парижем, яким держави антанти перепяли на себе сувереніть над Сх. Галичиною.
1920. Варшавський договір С. Петлюри з Польщею, 22. IV.
20. 3. Договір у Севр під Парижем визнає Сх. Галичину окремою державною територією і означає її границі між Чехословацькою, Польщею і Румунією.
9. V. Заснування Т-ва «Просвіта» в Ужгороді.
Листоень вересень. Вільшовицькі війська в Галичині.
16. 3. Міровий трактат в Ризі віддає землі на захід від лінії Збруч-Острозько-Сарни — Польщі, на схід від тої лінії Радянському Союзови. В той спосіб дісталися Польщі Волинь, Полісся, Підляше і Холмщина, а ціла Велика Україна увійшла в склад СРСР. Прилучення Закарпатської України («Угорської Русії») до Чехословащини, 8. V.
1922. Вибори до польського сойму в Польщі, 5. XI. Українці Галичині здержалися — з празно політичних причин щодо Галичини — від виборів, а українці Волині, Холмщини, Полісся і Підляштя осягли повну побіду при виборах.
14. 3. Рада амбасадорів антанти прилучила Галичину до Польщі. Друге отже прилучення Галичини до Польщі. Ухвалення конституції Союзу Радянських Республік, в тім і України, 6. VII.
1924. 12. II. Смерть Ольги Бесарабової у львівської поліційній тюрмі.
31. VII. Польський закон про організацію школи на українських землях, а також і білоруських.
31. VII. Польський закон про мову, яким обмежено права української мови на території Східної Галичини.
1925. Шкільний плебісцит на українських землях під Польщею. Почата, але не передана утраквізація українських державних гімназій у Львові, Перемишлі та Тернополі польським міністром освіти Стан. Грабським.
14. VII. Польський сойм прийняв некорисний для українців закон про земельну реформу.
1926. 25. V. Трагічна смерть б. голови Директорії і б. Голови. Отамана війск УНР. Симона Петлюри з руки жида на вулиці Парижа.
1928. 4. 3. і 11. 3. вибори до польських законодавчих установ (до сойму і сенату), в яких уперше взяло участь все українське населення Східної Галичини.
1930. Пацифікація Галичини. Зруйнування всіх Укр. Нац.-Культ. установ, кооперативів та нечуване катовання поляками Українського Населення.
1932. 23. XII. поляки замучили Білеса і Данилишина.
1934. 26. IX. помер визначний український історик, голова Центр. Ради, проф. Михайло Грушевський.

Стиль			С В Я Т А	
нов.	стар.	дні	українські	латинські
1	19	С.	Груд. 1935. Бониф.	Новий Рік 1936.
2	20	Ч.	Свмч. Ігнатія Богон.	Імени Ісус
3	21	П.	Мч. Юліяни	Геновефи
4	22	С.	Вмч. Анастасії	Тита
5	23	Н.	Н. пер. Різд. 10 муч.	Нед. по Н. Р. Тел.
6	24	П.	† Навеч. Р. Хр. Євгенії	Трьох Королів
7	25	В.	Різдво Христове	Лукія
8	26	С.	Соб. Пр. Бог., Йосифа	Св. Родини
9	27	Ч.	Стефана првмч.	Марціяни
10	28	П.	Муч. в Ніком.	Івана Добр. еп. м.
11	29	С.	Дітей убит. у Вефл.	Альойзія
12	30	Н.	Н. по Різд. Анисії	1. по З. К. Арк.
13	31	П.	Меланії преп.	Леонтія еп.
14	1	В.	Січ. Н.Р.Обр., Г., Вас.В.	Ілярія
15	2	С.	Сильвестра папи	Павла Пуст.
16	3	Ч.	Малахії пр.	Маркила п. м.
17	4	П.	Собор 70 Апост.	Антонія Вел
18	5	С.	† Нав. Бог., Теопемт.	Прест. св. Петра
19	6	Н.	Н. по Пр. Бог. Госп.	2. по З. К. Марії
20	7	П.	† Собор Ів. Хр.	Фабіяна і Сер.
21	8	В.	Юрія і Еміліяна	Агнети
22	9	С.	Полієвкта мч.	Вінкентія мч.
23	10	Ч.	Григорія преп. і Дом.	Раймунда
24	11	П.	† Теодосія В.	Тимотея еп.,
25	12	С.	Татіяни мч.	Нав. Ап. Павла
26	13	Н.	Н. по Просв. Єрм., Стр.	3. по З. К. Полік.
27	14	П.	Св. Отців в Синаї	Івана Зол. еп.
28	15	В.	Павла Т, Івана	Флявіяна, Валер.
29	16	С.	Покл. оков. Ап. Петра	Франца Сал.
30	17	Ч.	† Антонія Вел. прп.	Мартини д. м. Г
31	18	П.	Атанасія і Кирила пр.	Петра з Нолі

Свята виключно православні означені розстріленим друком

ПІДТРИМУЙТЕ «РІДНУ ШКОЛУ» В АРГЕНТИНІ

УКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ І ЛІТЕРАТУРНИЙ КАЛЕНДАРЕЦЬ:

10. I. 1646. † київський митроп. Петро Могила, сподвижник української культури. — 11. I. 1888 помер буковинсько український поет Юрій Федькович, перший редактор видавництва Т.ва «Просвіта» у Львові. — 14. I. 1649 Торжествений візд побідоносного гетьмана Б. Хмельницького до Київа перед Соф. Собор, який зобразив у прекраснім образі наш арф. М. Івасюк. — 15. I. 1920. Святочне відкриття «Українського Театру» в Ужгороді. — 20. I. 1921 помер популярний письменник П. Рудченко (Панас Мирний). 21. I. 1803. помер останній український гетьман Кирило Розумовський. — 21. I. 1916 помер український письменник Лесь Мартович. — 22. I. 1918. проголошення Незалежності Української Держави. 22. I. 1919. Злука Східної та Західної України, проголошена на площі Св. Софії в Київі. 26. I. 1915. помер Мих. Павлак, укр. публіцист і письменник. — 29 I. 1663. помер укр. письменник полеміст і вчений граматик Мелетій Смотрицький.

ОДИНОКА В АРГЕНТИНІ
ЗНАНА ВЖЕ УКРАЇНСЬКА

КНИГАРНЯ

має на складі великий вибір книжок українських, російських, польських і еспанських — як: повісті і оповідання, календарі і календарники, словники чужих мов, драматичні твори, листовники, співанки, сонники, листівки і різні шкільні, канцеляр. прибори і т. г Тютюни, тутки і машинки до роблення папіросів.

Замовлення з провінції полагджуємо скоро і совісно.

Жадайте список книжок!

Замовлення і гроші слати на адресу:

LIBRERIA "UKRANIANA"

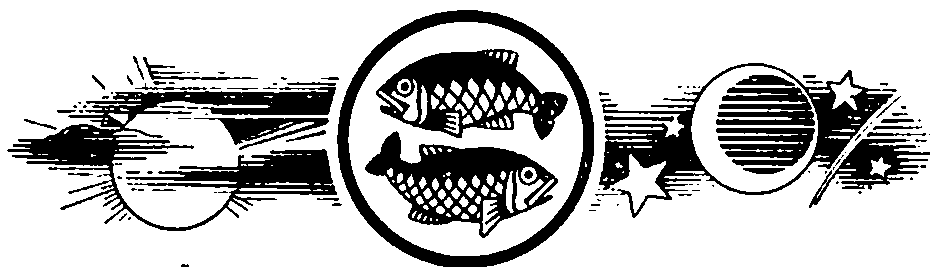
Calle Ingen. Huergo 1263

DOCK-SUD Prov. de Bs. Aires

ЗАПИСКИ НА СІЧЕНЬ:

ПРИГАДКИ ДЛЯ ФІЛІИ

22 січня річниця злуки Українських земель (22. I. 1919). — 30 січня річниця битви під Крутами. Влаштувати відповідні свята, та старатися вяснити в рефераті історичне значіння цих подій.

Стиль		С В Я Т А	
нов.	стар. дні	українські	латинські
1	19	С Січ. Пр. Макарія	Ігнатія еп. м.
2	20	Н Н. О мит. і фар. † Евт	Марії Громн.
3	21	П Максима пр.	Власія еп. м.
4	22	В Тимодея, Атанасія	Вероніки, Андр.
5	23	С Климентія	Агафії
6	24	Ч Пр. Ксенії	Дороти
7	25	П † Григорія Бог.	Ромуальда
8	26	С Ксенофонта й ін.	Івана з Маль.
9	27	Н Нед. о бл. Сині. Ів. З.	Н. Старозап.
10	28	П Єфрема преп.	Схолястики д.
11	29	В Ігнатія Б., Романа	Евфрос., Дезид.
12	30	С Трьох Святителів	Евлялії
13	31	Ч Кира, Івана Безср.	Катер., Річ.
14	1	П Люг. Трофима	Валентина
15	2	С Стрітєння Господне	Фавстина мч.
16	3	Н Н. мясопус. Сим., Анни	Н. Мясопустна
17	4	П Преп. Ісидора	Констанції
18	5	В Мч. Агафії	Фляв., Симеона
19	6	С Вукола, Юліяна	† Коирада
20	7	Ч Пр. Партенія	Евстахія
21	8	П Теодора Стр.	Елеонори
22	9	С Мч. Никифора	Кат. св. Петра
23	10	Н Н. Сирупустна. Харл.	Н. Запустна
24	11	П Свщм. Власія	Ап. Матея
25	12	В Мелетія, Марини	Анастазії
26	13	С Прп. Мартеніна	Попелець. Віктора
27	14	Ч Прп. Авксентія	Алекс., Віктора
28	15	П Онисима, Евфрос.	Леандра
29	16	С Памфила	Романа

Свята виключно православні означені розстріленим друком

УКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ І ЛІТЕРАТУРНИЙ КАЛЕНДАРЕЦЬ:

2. II. 1883. помер Волод. Барвінський, гал. публіцист, письменник і основник — редакт. «Ліла». — 14. II. 1897. помер першої перекладчик Св. Письма на українську мову, перекладчик творів Шекспіра для українців в рідній мові, визначний критик, поет і письменник Пантелеймон Куліш. — 20. II. 1054. помер Ярослав Мудрий, вел. кн. Київської Держави, творець українського законодавства («Руська Правда»). — 24. II. 1608. помер український меценат письменства і мистецтва кн. Копстагтин Острожський. — 24. II. 1872. родилася найталановитіша українська поетка Леся Українка. — 27. II. 1664. розстріляли українського козацького полковника Богуна.

GRANDES TALLERES MECANICOS y Soldadura Autógena

— DE —

MARIANO KRUSZELNYCKY

APOSTOLES

MISIONES

Згадані механічні верстати вико-
нують всі входячі в цю діяльну
праці скоро, солідно і дешево.

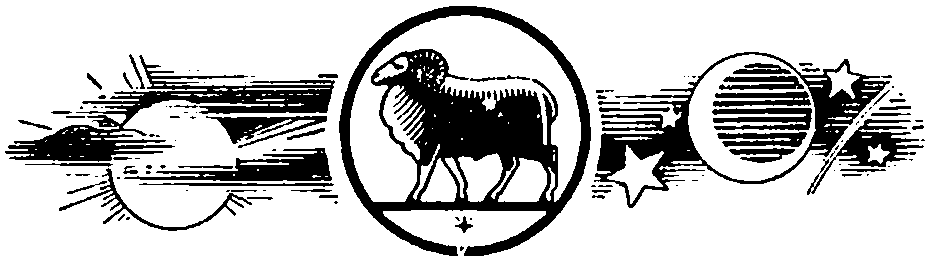
Тому всі українці в Апостолес і
околиць повинні тільки туди
звертатися, та підтримувати
своїх ремісників.

Замовлення виконується негайно та
за виняткову роботу гарантується.

ЗАПИСКИ НА ЛЮТИЙ:

ПРИГАДКИ ДЛЯ ФІЛІЙ

Лютий є місяць боротьби з аль-
коголем. Хоча завжди треба побо-
рювати п'янство, то в цей місяць
треба це робити організовано. За-
охочувати людей, не пити горівки.
В лютий проголошлять коштерги в
честь Гараса Шевиченка на бере-
зень, щоб Шевченківські роковини
відсвяткувати точно 9 або 10 берез.

Стиль		С В Я Т А		
нов.	стар. дні	українські	латинські	
1	17	Н	Лют. Н. 1. В. Н. Теод.	Вступна. Альбін.
2	18	П	Льва папи	Симпліція
3	19	В	Архипа еп.	Кунегунди
4	20	С	Льва еп., Кат.	Казимира
5	21	Ч	Тимотея преп.	Евсевія, Фрид.
6	22	П	Найд. м. мч. в Е.	Колети
7	23	С	Поликарпа еп.	Томи з Аквіну
8	24	Н	Н. 2. В. П. Н. Г. І. Хр.	Суша. Ів. Бож.
9	25	П	Тарасія еп.	Франціски д.
10	26	В	Порфірія еп.	40 мучен.
11	27	С	Прокопія прп.	Константина
12	28	Ч	Василія ісп.	Григорія Вел.
13	29	П	Касіяна прп.	Розини
14	1	С	Березень. Евдокії прп.	Матильди
15	2	Н	Н. 3. Хрестопок. Теод.	Глуха. Льонгіна
16	3	П	Зенона, Евтропія	Любина, Герберт.
17	4	В	Герасима прп.	Патрикія еп.
18	5	С	Конона	Едварда
19	6	Ч	42 муч. в Аморії	† Йосифа обручн.
20	7	П	Єфрема, Павла	Евремїї
21	8	С	Теофілякта	Венедикта
22	9	Н	Н. 4. В. П. 40 муч. в С.	Н. Середопісна
22	10	П	Кондрата	Віктора
24	11	В	Софронія	Гавр. Ал.
25	12	С	Прп. Теофана іс. Покл.	† Благ. ПДМ.
26	13	Ч	Никифора	Теодесія, Еман.
27	14	П	Венедикта, Хрест.	Рунерта
28	15	С	Агапія	Сикста
29	16	Н	Н. 5. В. П. Свм. Савин.	Чорна. Кирила
30	17	П	Алексія чол. Божого	Квірина
31	18	В	Кирила Єрус.	Бальбіни

Свята виключно православні означені розстріленим друком

УКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ І ЛІТЕРАТУРНИЙ КАЛЕНДАРЕЦЬ:

3. 3. 1863. знесення кріпацтва на Україні. 9. 3. 1814. народився найбільший до цього часу український поет Т. Шевченко. — 10. 3. 1861 помер найбільший український поет Т. Шевченко. . . 17. 3. 1896 помер перекладач Гомера на українську мову, поет Петро Ніщинський. — 20. 3. 1921 помер найбільший наш історичний письменник, співець Запорожського Війська А. Кашенко. 23. 3. 1907. помер український історик і археолог Володимир Антонович. — 26. 3. 1909. помер український історик і музик Микола Аракс. . . 27. 3. 1865. помер видатний український письменник на Закарпатті о. Олександр Духнович.

Українська

ФРИЗІЄРНЯ і ПЕРФУМЕРІЯ Григорія Козака

СОЛІДНА
ОБСЛУГА
ГІГІЄНА.

Артистичне стриження волосся і голення. — Стриження жидень найновітніх взірців. — Крашення волосся на чорно і блонд. — Тренаж рурковання і т. п. Продається і гостригється бритви. Говориться по українськи і всіх других славянських мовах.

—•••—
PERLUQUERIA
у
PERFUMERIA
—•••—

Av. L. N. Alem 992, Bs. Aires

ЗАПИСКИ НА БЕРЕЗЕНЬ:

ПРИГАДКИ ДЛЯ ФІЛІИ

Березень є місяцем дешової книжки. В цім місяці треба купити собі бодай кілька книжок, які в березні продає кожна українська книгарня й кожне Видавництво по знижній ціні. — В березні спятуємо роковини Тараса Шевченка. Старатися відсвяткувати їх по змозі 9 або 10 березня, в кожному разі в березні, а не переносити на другі місяці.

С т и л ь		С В Я Т А	
нов.	стар. дні	українські	латинські
1 19 С		Берез. Хризанта	Гугона
2 20 Ч		Івана мч., Сергія	Франца
3 21 П		Якова ісп.	7 бол. ПДМ.
4 22 С		Василія свмч. Лаз. Суб.	Ісидора
5 23 Н		Н. 6. Квітна. Пр. Нік.	Н. 6. Пальмова
6 24 П		Захарія, Якова	Келестина
7 25 В		Благ. Пр. Д. Марії	Германа
8 26 С		Собор Арх. Гавриїла	Діонісія
9 27 Ч		Стр. Четв., Матрони	Вел. Четв., Марії
10 28 П		Вел. П'ятниця. Іляр.	В. П'ятниця. Єзик.
11 29 С		Вел. Суб. Марка, Кир.	В. Субота. Льва
12 30 Н		Світле Хр. Воскресення	Воскрес. Христове
13 31 П		Світл. Понед. Іпатія	Св. Понед. Юст.
14 1 В		Квіт. Світл. Втор.	Валеріяна
15 2 С		Тита прп. і Амфіяни	Людвики, Анаст.
16 3 Ч		Никити ісп., Теод.	Лямберта
17 4 П		Йосифа	Рудольфа
18 5 С		Теодула	Апольонії
19 6 Н		Н. Томина. Евтихія	1. Біла. Георгія.
20 7 П		Григорія	Теодора
21 8 В		Іродіона	Вільгельма
22 9 С		Евпсихія	Сотера і Кая
23 10 Ч		Терентія	Войтіха еп.
24 11 П		Антипи, Якова	Георгія
25 12 С		Василія, Ярослава	Марка ев.
26 13 Н		2. Миронос., Артемона	2. по В. Клима
27 14 П		Мартина Ев.	Перегріна
28 15 В		Трофима	Віталіса
29 16 С		Агафії	Петра мч.
30 17 Ч		Симеона	Катерини Сен.

Свята виключно православні означені розстріленим друком

ЖЕРТВУЙТЕ НА НАРОДНІЙ ДІМ В БС. АЙРЕСІ

УКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ І ЛІТЕРАТУРНИЙ КАЛЕНДАРЕЦЬ:

19. IV. 1885. † славний історик — «Кирило . . методіївський» братчик Микола Костомарів. . . 21. IV. 1910. царська влада розв'язала Т.во «Просвіта» в Києві. . . 24. IV. 1910. † драматург і батько українського театру Марко Кропивницький. . . 25. IV. 1913. помер найкращий український новеліст і поет у прозі Михайло Коцюбинський. — 25. IV. 1622. † Гетьман Запорозького Війська Ієтро Конашевич Сагайдачний. . . 25. IV. 1927. помер талановитий письменник Марко Черемшина. . . 27. IV. 1904. помер драматург, поет і артист Михайло Старицький. . . 30. IV. 1915. помер перемський єпископ, видатний український патріот і оборонець прав греко-католицької церкви Константин Чехович.

“EL PROGRESO”

Almacén de

— DE —

JUAN KRUSZELNYCKYJ

APOSTOLES

MISIONES

Дуже добірний товар і по цінах найдешевших поручає знава вже українська торгівля мішаних товарів

ЗАПИСКИ НА КВІТЕНЬ:

Свій до свого!

Кожний Українець може набути по дуже приступних цінах, різного рода кухонне і столове начиння, столярські, шлюсарські, мулярські знаряддя, рури до водяного і електричного проводу, різного рода фабри марки «Апелес» і т. под.

FERRETERIA

Pinturería y Bazar

de JULIAN MYCITALYSZYN
Calle Directorio 4750, Bs. Aires

ПРИГАДКИ ДЛЯ ФІЛІИ

— Виділи ювілейні подбати про те, щоб підчас Великодних Свят Аматорські Гуртки відірали представлення, або дали Концерт. Приготовити на Свята відчити і реферати про політичні й господарські справи. — В Великодний Понеділок треба відправити панакхиду за поглиг-лих у визвольній війні.

Стиль

С В Я Т А

стар.	нов.	дні	українські	латинські
1	18	П	Квіт. (Свято праці)	Фил. і Як. (Свято праці)
2	19	С	Івана старопечерськ.	Жигмонта
3	20	Н	3. О розслаб. Теод. пр.	3. по В. Н. Ч. Хр.
4	21	П	Януарія свмч.	Фльоріяна
5	22	В	Теод. і Лук.	Пія V пап.
6	23	С	† Юрія Вмч.	Івана в Олію
7	24	Ч	Сави	Доміцелі
8	25	П	Єв. Марка	Станислава
9	26	С	Василія свмч.	Григорія
10	27	Н	4. О самар. Симеона	4. по В. Ізидора
11	28	П	Максима і Якова	Мамерта
12	29	В	Милетона	Панкратія
13	30	С	† Якова ап.	Серватія
14	1	Ч	Трав. Єремїї прор.	Боніфатія
15	2	П	† Бориса і Гліба	Софії
16	3	С	Теодосія печ.	Івана непом.
17	4	Н	5. О сліпорозд. Пелагії	5. по В. Пасхаліса
18	5	П	Ірини мч.	Фелікса
19	6	В	Іова многостр.	Целестина
20	7	С	Явл. зн. Ч. Хр.	Бернарда
21	8	Ч	Вознес. Господне	Вознес. Госп.
22	9	П	Пер, мощ. св. Николая	Юлії д.
23	10	С	Симона З.	Дезідерія
24	11	Н	6. Св. Отців. Мокія см.	6. по В. Іванни
25	12	П	Епіфанія	Урб. (Держ. свято)
26	13	В	Глікерії Ал.	Филипа
27	14	С	Ісидора, Максима	Івана I. п. Д. Хр.
28	15	Ч	Пахомія В.	Вільгельм. Д. Хр.
29	16	П	Теодора	Максиміна Д. Хр.
30	17	С	Зауп. Суб. Андроника	Фелікса
31	18	Н	7. Сош. Св. Духа	Зісл. св. Духа

Свята виключно православні означені розстріленим друком

ПОСИЛАЙТЕ ДІТЕЙ ДО «РІДНОЇ ШКОЛИ»

УКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ І ЛІТЕРАТУРНИЙ КАЛЕНДАРЕЦЬ:

4. V. 1838. викуплено Шевченка з кріпацтва. - 6. V. 1910 помер суспільно — просвітний письменник, автор найбільшого словаря, перший голова «Просвіти» у Києві, почесний член «Просвіти» у Львові Борис Грінченко.

9. V. 1920. засновано Т-во «Просвіта» в Ужгороді. — 12. V. 1907. Засновання Українського Цяук. Тов. в Києві. 22. V. 1861. перевезено тіло Т. Шевченка з Петрограду на Україну і поховано його на Чернечій Горі над Дніпром біля Канева. — 28. V. 1916. помер великий український письменник і поет Іван Франко.

Одинока в Буенос Айресі

Велика Книгарня

і склад канцелярських приборів
В. Ляшкевича і С. Тарасюка
Av. L. N. ALEM 1138
і RECONQUISTA 1025

Поручає великий вибір книжок на
всіх слов'янських мовах
Замовлення з провінції слати по
адресу:

W. LASZKIEWICH
Castilla de Correo 2107. Bs. Aires

ЗАПИСКИ НА ТРАВЕНЬ:

Готель і Реставрація

«УКРАЇНА»

Івана Пакоша

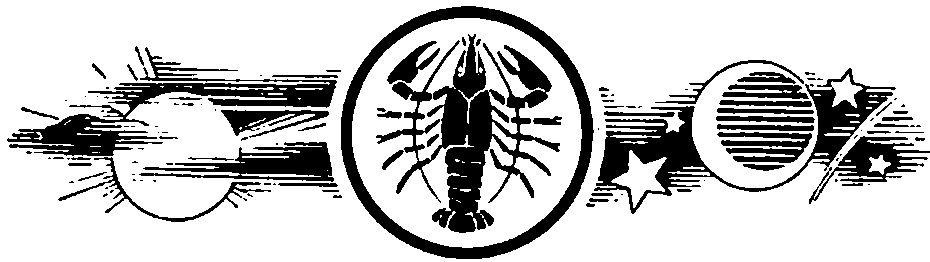
Поручає дуже вигідні кімнати для
нічлігу і відповідну кухню з євро-
пейськими і тутешніми стравами.

Hotel Restaurant
"LA UKRAINA"

Pte. R. SAENZ PEÑA, C1140

ПРИГАДКИ ДЛЯ ФІЛІИ

В другу неділю травня припадає
всесвітнє Свято Матері, яке по змо-
зі повинна влаштувати кожда Філія,
а головню Жіночі Секції. При хінці
місяця влаштувати свято Франка.

Стиль			С В Я Т А	
стар.	нов.	дні	українські	латинські
1	19	П	Травень. Пресв. Тройці	Пон. Зісл. Св. Д.
2	20	В	Талалея	Еразма
3	21	С	Константина і Олени	Кльотильди
4	22	Ч	Василиска	Квірина
5	23	П	Михайла, Єфрос.	Фльорентія
6	24	С	Симеона Прип.	Норберта
7	25	Н	1. по С. Всіх Св.	1. по Св. Тройці
8	26	П	Ап. Карпа	Медарда
9	27	В	Терапонта	Феліціяна
10	28	С	Никити	Маргарета кор.
11	29	Ч	† Пресв. Евхаристії	Боже Тіло
12	30	П	Ісаакія	Онуфрія, Сух.
13	31	С	Єремія ап.	Антонія з Пад.
14	1	Н	Черв. 2. по Сош. Юст.	2. по 3. Вас. еп.
15	2	П	Никифюра, Івана	Віта і Мод., Сух.
16	3	В	Лукіяна	Івана Редж.
17	4	С	Митрофана еп.	Райнера, Адольф.
18	5	Ч	Доротей еп.	Марка, Маркеля
19	6	П	† Тор. Найс. С. Ісуса	† Тор Н. С. Іс.
20	7	С	Теодота свмч.	Сильверігі п. р.
21	8	Н	3. по Сош. Теод. стр.	3. по 3. Альойз.
22	9	П	Теклі, Кирила	Павлина
23	10	В	Тимотея	Зенона, Ванди
24	11	С	Вартоломея, Марти	† Ів. Хр.
25	12	Ч	† Онуфрія Вел.	Проспера
26	13	П	Акилини м.	Павла і Івана м.,
27	14	С	Елисея прор.	Владислава кор.
28	15	Н	4. по Сош. Амоса пр.	4. по 3. Льва II.
29	16	П	Тихона еп.	Ап. Петра і Павла
30	17	В	Мануїла	Зг. св. Павла

Свята виключно православні означені розстріленим друком

ЧИТАЙТЕ І ПОШИРЮЙТЕ УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

УКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ І ЛІТЕРАТУРНИЙ КАЛЕНДАРЕЦЬ:

7. VI. 1843. помер перший галицько — український поет і будитель Маркіян Шашкевич. — 11. VI. 1876. вийшов царський указ, яким заборонено в Росії друкувати українські книжки. 14. VI. 1876. вмер письменник Василь Мова. — 15. VI. 1895. помер перший європейської слави український журналіст, критик, історик і провідник політичного українства Михайло Драгоманів. — 18. VI. 1569. Люблінська унія українських панів з польськими магнатами. — 23. VI. 1870. помер поет Амброзій Метлинський. 2. VI. 1935. помер письменник Др. Андрій Чайковський.

Склад Галантерейних Товарів ІВАНА ЧАБАНА

Поручає великий вибір різнорідних робітничих убрань, білизни, обуви, рушників, вишивок і всіх других галантерейних товарів по цінах дуже приступних.

Увага! Замовлення з провінції по-лагоджується скоро і солідно.

Замовлення слати на адресу:

Colle Chilc 375, Villa Martel
FLORIDA F. C. C. A.

ЗАПИСКИ НА ЧЕРВЕНЬ:

Одинока в Парагваю Укра- їнська торгівля мішаних товарів

ІЛІ ПАДУЧАКА І БРАТА

Поручає шановній клієнтелі всякого рода товари, солідної якості, та по цінах дуже приступних.

Звертатися до:

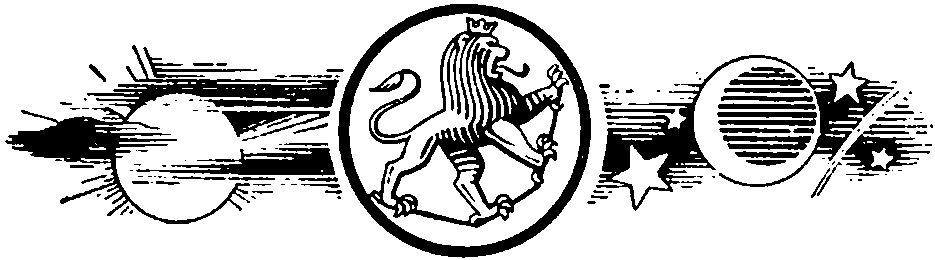
GRAN ALMACEN

“EL PROTECTOR”

Fuerte Olimpo Alto Paraguay

ПРИГАДКИ ДЛЯ ФІЛІИ

Місяць червень присвячений жер-твенності в користь Українських Іпалідів. Жертви треба збирати го-лопом підчас Зелених Свят. — Зе-лені Свята,; особливо Понеділок, присвячений пам'яті Поляглих Бор-ців, перевести збірку на фонд охо-рони воєнних могил.

Стиль		С В Я Т А	
нов.	стар. дні	українські	латинські
1	18 С	Червень. Леонтія	Теобальда
2	19 Ч	Юди, еп. Зосима	Пос. ПДМ.
3	20 П	Методія	Геліодора
4	21 С	Юліяна м.	Йосифа Кал.
5	22 Н	5. по Сош. Евсевія	5. по З. Фільом.
6	23 П	Агрипіни	Ісаї прор.
7	24 В	Різдв. св. Ів. Хр.	Пульхерії
8	25 С	Февронії	Єлисавети
9	26 Ч	Давида	Кирила еп. (Держ. Святий)
10	27 П	Самсона	Амалії
11	28 С	Кира і Івана	Пелегії
12	29 Н	6. по С. Петра і Павла	6. по З. Івана Д.
13	30 П	Собор 12 Апост.	Генр. і Гв. Ів. з Д.
14	1 В	Лип. Косми і Дам.	Бонавентури
15	2 С	† Пол. Риз. П. Б.	Розісл. Апост.
16	3 Ч	Анатолія і Мокія	Пр. Д. М. Шк.
17	4 П	Андрея крит.	Алексія
18	5 С	Кирила і Методія	Симеона з Л.
19	6 Н	7. по С. Атанасія	7. по З. Вінкентія
20	7 П	Томи прп.	Іллі, Чеслава
21	8 В	Прокопія мч.	Пракседи д.
22	9 С	Панкратія	Марії Магд.
23	10 Ч	† Антонія печ.	Аполінарія
24	11 П	Ольги кн.	Христини
25	12 С	Прокла і Ілярія	Якова ап.
26	13 Н	8. по С. Собор Гав.	8. по З. Анни.
27	14 П	Онисима	Наталії діви
28	15 В	† Володим. В. рівн.	Інокентія папи
29	16 С	Атиногена	Марти діви
30	17 Ч	Марини мч.	Авдона і Сенни
31	18 П	Якинта, Еміліяна	Ігнатія Льойолі

Свята виключно православні означені розстріленим друком

СКЛАДАЙТЕ ДАТКИ НА ВИЗВОЛЬНИЙ ФОНД

УКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ І ЛІТЕРАТУРНИЙ КАЛЕНДАРЕЦЬ:

15. VII. ст. ст. 1015. помер великий князь Київської Держави, що злучив Червенські городи (нинішню Галичину) з Київом та впровадив віру Христову з Царгороду на Україні, Володимир Великий, якого українська церква визнала святим. — 27. VII. 1881. народився талановитий письменник Володимир Винниченко. — 27. VII. 972. угода українського князя Святослава з грецьким цисарем під Царгородом. — 27. VII. 1657 помер великий український полководець, творець козацької України, гетьман Богдан Хмельницький.

ЗАПИСКИ НА ЛИПЕНЬ:

EXIJA SIEMPRE PILAS,
BATERIAS Y LINTERNAS

EVEREADY

No. 772

Calidad, Rendimiento
Y Duración

Distribuidores oficiales
en el País

E. LIX KLETT & Co. S. A.

FLORIDA 229 Buenos Aires
Córdoba, Tucumán, Rosario,
Santa Fé y Mar del Plata

ПРИГАДКИ ДЛЯ ФІЛІИ

Липень — присвятити культурно-освітній праці, та улаштувати відчит з історії, або яку іншу тему.

Стиль		С В Я Т А	
нов.	стар. дні	українські	латинські
1	19	С Липень. Мокрини.	Петра з оков.
2	20	Н 9 по С. † Ілії прор.	9. по З. Пр. Д. Ан.
3	21	П Симсона юрод.	Зн. св. Стеф.
4	22	В Марії Магд.	Домініка
5	23	С Теофіля, Трофима	Мати Б. Сніж.
6	24	Ч † Бориса і Гліба	† Преобр. Госп.
7	25	П † Усп. св. Анни	Каєтана
8	26	С Єрмолая. Параскеви	Киріяка
9	27	Н 10. по С. † Пантел.	10. по З. Романа
10	28	П Прохора	Лаврентія
11	29	В Калиніка муч.	Зузанни д.
12	30	С Сили, Андроника	Кляри
13	31	Ч Евдокима правед.	Гіполіта
14	1	П Серп. В. Ч. Х. Маков.	Евсевія
15	2	С Перен. мощ. св. Стеф.	Усп. Пр. Богор.
16	3	Н 11 по С. Ісаакія	11. по З. Роха
17	4	П 7 отр. в Еф., Овдок.	Ліберата
18	5	В Евсигнія муч.	Єлени кор.
19	6	С Преображ. Господ.	Бенігни
20	7	Ч Дометія, Пульхерії	Стефана кор.
21	8	П Еміліяна	Іванни
22	9	С Матея ап.	Філіберта
23	10	Н 12. по Сош. Лаврентія	12. по З. Филип.
24	11	П Евпля, Клявдії	Бартоломея
25	12	В Фотія, Алікити	Людвика кор.
26	13	С Максима	Зефірина п.
27	14	Ч Михея, Теодосія	Йосифа Кал.
28	15	П Усп. Пресв. Богород.	Августини
29	16	С Перен. обр. Госп.	Усікн. св. Івана
30	17	Н 13. по Сош. Мирона м.	13. по З. Рожі
31	18	П Фльора і Лавра	Раймунда

УКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ І ЛІТЕРАТУРНИЙ КАЛЕНДАРЕЦЬ:

2. VIII. 1920, помер закарпатсько укр. письменник о. Юрій Жалкович.
— 10. VIII. 1907, померла славнозвісна українська письменниця і найліпша
укр. стилістка, що писала під псевдонімом Марко Вовчок. — 12. VIII. 1925,
помер поет Володимир Самійленко. — 15. VIII. 1856, народився пробоевий
муж галицької суспільности поет І. Франко. — 20. 8. 1843, помер перший
укр. повістяр Григорій Квітка Основянсько. — 21. 8. 1925, помер галицький
поет і письменник Осип Маковей.

ЗНАНА В БУЕНОС АЙРЕСІ

Українська Фризієрня

Анни і Г. СОКОЛА

25 DE MAYO 769 BUENOS AIRES

Ціни

найдешевші.

Практичний

персонал.

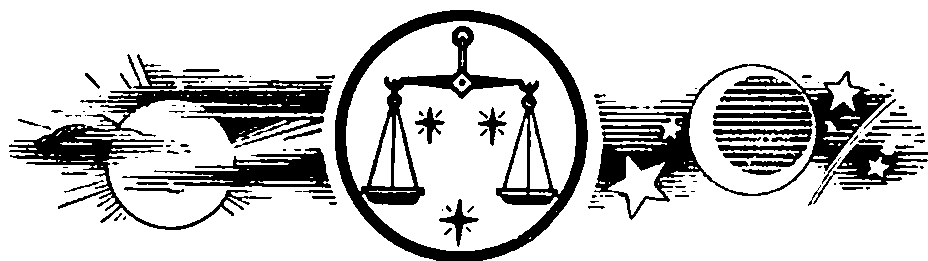
Виконує різні фризьєрські роботи, як
голсння, стриження, дамські «мелє-
ни» рурковання і т. п.

Обслуга солідна, вигідними при-
рядами

ЗАПИСКИ НА СЕРПЕНЬ:

ПРИГАДКИ ДЛЯ ФІЛІИ

Впорядкувати бібліотеку, повчити
про успішну діяльність, та закупити
нових книжок до бібліотеки.

Стиль		С В Я Т А	
нов.	стар. дні	українські	латинські
1	19 В	Серп. Андрея Ст. Тек.	Егідія
2	20 С	Самуїла	Юста
3	21 Ч	Тадея ап.	Ізабелі, Бронис.
4	22 П	Агатоника	Розалії
5	23 С	Лупна, Іринен	Лаврентія
6	24 Н	14. по С. Свм. Евтихія	14. по З. Захарії
7	25 П	Тита, Вартоломея	Регіни діви
8	26 В	Андріяна, Натал.	† Різ. П. Б.
9	27 С	Сави, Пімена	Горгонія
10	28 Ч	Августина	Николая з Т.
11	29 П	† Усік, гл. Ів. Хр.	Прота
12	30 С	Олександра, Івана	Гвідона
13	31 Н	15. по С. Пол. п. П. Б.	15. по З. Товії м.
14	1 П	Верес. Симеона	† Возд. Ч. Хр.
15	2 В	Маманта муч.	Нікодима
16	3 С	Антиша, Теоктиста	Людмили д.
17	4 Ч	Вавила, Мойсея	Лямберта
18	5 П	Захарії	Томи з Віл.
19	6 С	Чудо Арх. Михаїла	Януарія
20	7 Н	16. по С. Созонта	16. по З. Евстахія
21	8 П	Різдво Пр. Богород.	Матея ап.
22	9 В	Йоакима і Анни	Томи з В.
23	10 С	Минодори, Митр.	Тсклі д.
24	11 Ч	Теодори прп.	Герарда
25	12 П	Автонома	Клеофа
26	13 С	Корнилія	Кипріяна
27	14 Н	17. по С. Воздв. Ч. Х.	17. по З. Кос. і Д.
28	15 П	Никити	Вячеслава
29	16 В	Евфимії, Людм.	Арх. Михаїла
30	17 С	Софії, Віри, Надії і Л.	Ероніма

Свята виключно православні означені розстріленим друком

УКРАЇНСЬКІ КУЛЬТУРНИЙ І ЛІТЕРАТУРНИЙ КАЛЕНДАРЕЦЬ:

2. IX. 1709. помер великий гетьман Іван Мазепа. — 15. IX. 1907. помер найбільший наш драматург Іван Тобілевич (Карпенко-Карий).—19. IX. 1903. помер буковинсько-укр. поет і письменник свящ. Сидір Воробкевич. — 29. IX. 1866. народився наш великий історик Михайло Грушевський, почесний член Товариства «Просвіта» у Львові, член Української Академії Наук у Києві. 1. IX. 1924. засновано Т.во «Просвіта» в Аргентині. — 29. IX. 1935. помер визначний український артист.маляр Олекса Новаківський.

УКРАЇНСЬКЕ
ДЕНТИСТИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

СТЕПАНА КЛИМА

Поручає громадянству свої услуги,
в обсягу дентистики, як лічення і ви-
ривання зубів без болю \$ 2.00, зо-
лоті зуби 22 кв. від 12.— до 15.—
пезів.

За блищими інформаціями просимо
звертатися на адресу:

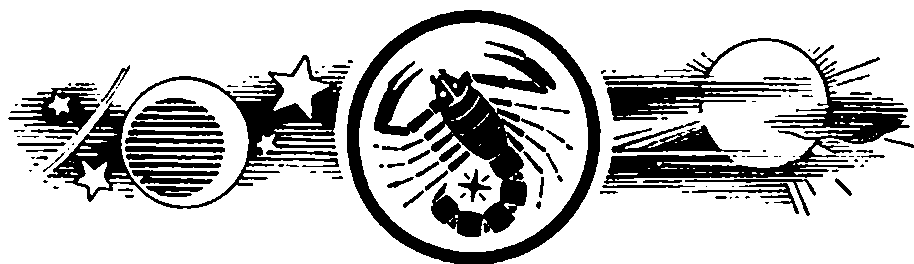
**CONSULTORIO
DENTAL
ECONOMICO**

**Avenida General Mitre 592
AVELLANEDA**

ЗАПИСКИ НА ВЕРЕСЕНЬ:

ПРИГАДКИ ДЛЯ ФІЛІИ

Перевести акцію для заохочення
людей до читання книжок й часопи-
сей. Розповсюджувати «Українське
Слово», та перевести збірку на його
пресовий фонд.

С т и л ь		С В Я Т А		
нов.	стар. дні	українські	латинські	
1	18	Ч	Верес. Препод. Евменія	Ремігія
2	19	П	Трофима, Сави	Леодегора
3	20	С	Евстафія, Татіяни	Кандида
4	21	Н	18. по С. Кондрата ап.	18 по З. Франц.
5	22	П	Фоки, Йони	Плякида
6	23	В	† Зач. І. Хр.	Пр. Д. М. Рожанц.
7	24	С	Теклі мч.	Юстини д.
8	25	Ч	Евфросинії, Пафнутія	Бригіди
9	26	П	Пр. св. ап. Івана	Діон., Вінк.
10	27	С	Калистрата	Францішка Борг.
11	28	Н	19. по С. Харитона мч.	19. по З. Еміліяна
12	29	П	Киріяка	Макс. (Держ. свято)
13	30	В	Григорія свмч.	Едварда, кор.
14	1	С	Жовт. † По кр. Пр. Б.	Каликста
15	2	Ч	Кипріяна, Юстини	Тереси
16	3	П	Діонісія	Галля
17	4	С	Єротя	Гедвіги
18	5	Н	20. по С. Харитини	20. по З. Луки ев.
19	6	П	† Ап. Томи	Петра з Альк.
20	7	В	Сергія і Вакха	Феліціяна
21	8	С	Пелагії	Уршулі
22	9	Ч	† Якова ап.	Кордулі
23	10	П	Евлампія	Івана Кап.
24	11	С	Филипа, Теофана	Рафаїла Арх.
25	12	Н	21. по С. Прова, Тар.	21. по З. Ів. Кант.
26	13	П	Карпа мч.	Евариста
27	14	В	Параскевії преп.	Фльорен., Савини
28	15	С	Лукіяна, Евфимія	Симона, Юди
29	16	Ч	Льонгіна сот.	Наркиза еп.
30	17	П	Андрія, Осії	Клявдія
31	18	С	Луки ап.	Вольфганга

Свята виключно православні означені розстріленим друком

ЗЛОЖІТЬ ПОЖЕРТВУ НА МУЗЕЙ В. Б. У.

УКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ І ЛІТЕРАТУРНИЙ КАЛЕНДАРЕЦЬ:

13. X. 1866. помер український поет-сатирик Петро Артемовський Гулак. — 20. X. 1914. народився сподвижник гал. українського відродження видавець «Дністрової Русалки», перший професор української літератури на львівському університеті — Яків Головацький.

Українська

Кравецька Робітня

Івана Панчака

Av. Bernardino Rivadavia 128

Piñero — Avellaneda

Найновіші

фасони

на літний

і зимовий

сезон.

Солідне

викінчення.

— Всякого рода кравецькі роботи, як убрання, плащі, пирамуси і т. п. з матеріялів власних і повірених, по дуже приступним цінам, даючи відповідну запоруку.

ЗАПИСКИ НА ЖОВТЕНЬ:

ПРИГАДКИ ДЛЯ ФІЛІЯ

Жовтень — місяць книжки і взагалі друкованого слова. По Філіях треба улаштовувати відчити і реферати про значіння книжки і газети. Заохочувати людей читати, купувати книжки і передплачувати щиро національні часописи.

31 жовтня припадає Всесвітній День Ощадности. В той день, а коли він припадає в робітну днину, то в попередню або слідуючу неділю, треба в читальні прочитати реферат або виголосити бесіду про велике значіння ощадности в життю однієї й народу.

Стиль		С В Я Т А	
нов.	день	українські	латинські
1	19 Н	Жовт. 22. по С. Йоїла	Всіх Святих
2	20 П	Артемія	† День Задуш.
3	21 В	Іляріона В.	Губерта
4	22 С	Гликерії, Аверкія	Кароля Бором.
5	23 Ч	† Якова ап. бр. Госп.	Елисавети
6	24 П	Арети, Атанасія	Леонарда
7	25 С	Маркіяна	Теогата
8	26 Н	23. по С. Димитрія вмч.	23. по З. 4 Корон.
9	27 П	Нестора	Теодора
10	28 В	† Параскев. вмч.	Андрея з А.
11	29 С	Анастасії	Мартина еп.
12	30 Ч	Зеновія, Зеновії	Мартина папи
13	31 П	Стахія, Нарк.	Евгенія
14	1 С	Лист. Косми і Даміян.	Серафима
15	2 Н	24. по С. Акиндина	24. по З. Леопол.
16	3 П	Айталя, Йосифа	Отмара
17	4 В	Йоанікія	Сальомеї д.
18	5 С	Галактіона мч.	Оттона
19	6 Ч	Павла еп., Клявдія	Елисавети
20	7 П	Ерона, Лазаря	Фелікса
21	8 С	Соб. св. Михаїла Арх.	Введ. в Хр. Пр. Б.
22	9 Н	25. по С. Онисифора	25. по З. Кекилії
23	10 П	Ераста, Ореста	Климента
24	11 В	Міни, Віктора	Івана від Хр.
25	12 С	† Йосафата, Ніля	Катерини
26	13 Ч	† Івана Золотоуст.	Конрада
27	14 П	† Филипа, (Пущення)	Валер. і Вірк.
28	15 С	Гурія, Самсона	Кресцентія
29	16 Н	26. по С. Матейя ап. єв	1. адвенту. Сат.
30	17 П	Григорія нек.	Андрея, еп.

Свята виключно православні означені розстріленим друком

СКЛАДАЙТЕ ДАТКИ ДЛЯ УКРАЇН. ІНВАЛІДІВ

УКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ І ЛІТЕРАТУРНИЙ КАЛЕНДАРЕЦЬ:

1. XI. 1918. Проголошення Самостійности Зах. Української Нар. Респуб. лики. — 6. XI. 1912. помер найбільший український музик.композитор Микола Лисенко. — 10. XI. 1838. помер батько українського національного відродження, перший український поет, автор «Енеїди» Іван Котляревський. — 15. XI. 1863. родилася буковинська талановита письменниця Ольга Кобилянська. — 23. XI. 1919. помер талановитий укр. критик Федюша (М. Євшан). — 26. XI. 1934. помер найбільший український історик проф. Михайло Грушевський.

ЗНАНА В БУЕНОС АЙРЕС
І ОКОЛИЦЯХ

Першорядна

КРАВЕЦЬКА

РОБІТНЯ

ІВАНА БІЛОГО

міститься при

Асқуенага 206. I пов.

Тел. 47-7564.

Виконує замовлення скоро, гарно, солідно та дешево. — Вибір найкращих англійських матеріалів. — Убрання від \$ 69 до \$ 130. — Старі клієнти уділюється кредиту.

ЗАПИСКИ НА ЛИСТОПАД:

ПРИГАДКИ ДЛЯ ФІЛІЯ

1 листопада або в першу неділю улаштувати «Листопадове Свято» та відправити панахиду за Поляглих. Всі свідомі люди повинні бути на тій молитві. Збирати жертви на Українських Інвалідів та на поправлення стрілецьких могил.

С т и л ь			С В Я Т А	
нов.	стар.	дні	українські	латинські
1	18	В	Листоп. Плятона, Ром.	Елігія еп.
2	19	С	Авдія пр., Варлаама мч.	Бібяни д.
3	20	Ч	Григорія Декап. еп.	Франца Ксав.
4	21	П	Введ. в храм Пр. Бог.	Варвари д. і т.
5	22	С	Филимона ап., Кикил.	Сави еп.
6	23	Н	28. по С. Амфіл., Григ.	2. Адв. Миколая
7	24	П	Катерини вмч.	Амвросія еп.
8	25	В	Климентія пап.	Неп. Зач. ПДМ.
9	26	С	Алипія Стови. прп.	Леокадії д.
10	27	Ч	Якова Перс. вмч.	М. Б. Льорет.
11	28	П	Стефана прпмч.	Дамазія м.
12	29	С	Парамона і Фільом.	Александра м.
13	30	Н	28. по С. Андрея перв.	3. Адв. Лукії д.
14	1	П	Груд. Наума прп., Філ.	Спіридїона еп.
15	2	В	Авакума пр.	Максиміліяна
16	3	С	Софронія пр., Теодула	Евсевія еп. і м.
17	4	Ч	Варвари і Івана Дам.	Лазарія еп.
18	5	П	† Сави Освящ. прп.	Сух. Очік. М. Б.
19	6	С	Миколая св. чуд.	Немезія еп.
20	7	Н	29. по С. Амвросія еп.	4. Адв. Теофіля
21	8	П	Потапія еп.	Томи ап.
22	9	В	Неп. Зач. Пр. Б.	Зенона муч.
23	10	С	Мини і Ермогена мч.	Вікторії д. і м.
24	11	Ч	Данїїла Стоп. прп.	Нав. Адама і Еви
25	12	П	Спіридїона еп.	Різдво Христове
26	13	С	† Евстратія і Авкс. мч.	Стефана
27	14	Н	30. по С. Тирса і Левк.	Н. по Р. Івана ап.
28	15	П	Елевтерія свмч.	Дітей убит. у В.
29	16	В	Аггея пр.	Томи еп.
30	17	С	Данїїла пр.	Евгенія еп.
31	18	Ч	Севастіяна і ин. мч.	Сильвестра папи

Свята виключно православні означені розстріленим друком

УЧИТЬ СВОЇХ ДІТЕЙ РІДНОЇ МОВИ

УКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ І ЛІТЕРАТУРНИЙ КАЛЕНДАРЕЦЬ:

2. XII. 1920. Свято «Дзвона Свободи» в Ужгороді. — 8. X. 1868. засновано перше українське культурне Т.во «Просвіта» у Львові. — 23. XII. 1873 заснування Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові. — 25. XII. 1900. помер за кари. український письменник, поет і суспільний робітник Олександр Павлович.

TALLER MECANICO de
PRECISION

— de —

G. Zaluckyj

c. Calderon 2815. — Bs. Aires

U. T. 50 (Devoto) 3916.

Especialidad en maquinas en
general y motores.

Matrices para todas las indust-
rias.

**REPUESTOS PARA TODA
CLASE DE MAQUINAS.**

Згадані механічні парстати нап-
ряють всякого рода машини і мо-
тори, скоро і солідно, та по цінах
дуже приступних.

ЗАПИСКИ НА ГРУДЕНЬ:

НАЦІОНАЛЬНІ СВЯТА

Грудень — місяць «Просвіти».

Прибутки з вистав і концертів та
принягідні пожертви слати на ціль
«Просвіти» (Львів, Ринок 10).

Улаштувати «Свято Просвіти», з
бодай реферат про Т.во «Просвіта»
її значіння і діяльність.

Одинокє правдиво - українське Дентистичне
Заведення

ВОЛОДИМИРА ФЕНЯКА

Поручає різного рода дентистичні роботи по цінах дуже приступних. Прибуваючих з провінції полагаюється негайно. — Поради даром кожного дня від год. 14 до 20 веч.

CONSULTORIO DENTAL ECONOMICO

Calle LAVALLE 636

BUENOS AIRES

HERRERIA Y CARPINTERIA
de MIGUEL KUSZLIY

ENCARNACION

PARAGUAY

Великий майстерський варстат для роблення возів і других стельмаських робіт, які виконує солідно, скоро і по цінах дуже приступних.

Українці! Підтримуйте своїх ремісників, та всі свої роботи замовляйте в українських підприємствах!

TALLER DE FOTOGRABADOS
CAPANO & CAPELLETTI

c. BELGRANO 1751

BUENOS AIRES

U. T. 33, Avenida 4619.

Виконує солідно і дешево різного рода кліші до часописей, журналів і т. д.

ДЛЯ ВАШИХ ГРОШЕВИХ ПЕРЕСИЛОК ТА ДЛЯ ВАШИХ ЗАОЩАДЖЕНЬ

У Банку БОСТОН, як усім відомо, Ви знайдете найкращий спосіб переслати гроші, чи поштою, чи літаком, чи телеграфічно, а Ваші заощадження, що Ви там переховуєте, будуть забезпечені його широкими та могутніми засобами та величезними капіталами його Централі у Північній Америці.

Усі Ваші доручення буде виконано ввічливо та старанно.

Навідайтесь до нашого

УКР. ІНСЬКОГО ВІДДІЛУ

де працюють країнські урядовці. Відчинено від 9 до 18, в суб. ту від 8.30 до 11 години. Радо дамо Вам усі потрібні пояснення.

THE FIRST NATIONAL BANK OF BOSTON

FLORIDA 99

PUEYRREDON 175

Av. Gral. Mitre 301
(AVELLANEDA)

CORDOBA 1223
(ROSARIO)

ДОВІРЯ — ВВІЧЛИВІСТЬ

РЕТЕЛЬНІСТЬ — ПЕВНІСТЬ

КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ ДМИТРА ШУПЛАТА

АДИНОКОГО КРАЯЧА УКРАЇНЦЯ

дипльомованого в тутешній промисловій школі.

Виконує модні убрання, перамуси, плащі і другі кравецькі роботи, скоро і солідно, та по цінах уміркованих.

За блищими інформаціями
звертатися на адресу:

SASTRERIA

de

DEMETRIO SZUPLAT

Calle INCLAN 3563

BUENOS AIRES

IMPORTADORES DE MANUFACTURA

PEÑA & PEREZ y PEÑA

Alsina 1322.

Buenos Aires.

TOBRALCO

TELA GARANTIZADA

Encho 100 cms.

\$ 1.95 el metro.

PIDALO EN LAS MEJORES TIENDAS

EXIJA LA MARCA ESTAMADA EN LA ORILLA

Велика гуртівня сукна і других мануфактурних товарів, з реєстрованою маркою «ТОБРАЛЬКО». При купні жадайте вище наведеної марки яка є одною з найлутших.

ІНФОРМАЦІЙНА ЧАСТИНА

МІРИ І ВАГИ

МІРИ ДОВЖИНИ.

1 метр має 10 сантиметрів, 100 сантиметрів, а 1.000 міліметрів. 1000 метрів називаємо «кілометр» і пишемо коротко: км. 1 цаль = 2 і чотири десятих сантиметра. 1 галицький сяжень = 1 метр і 89 сантиметрів. 1 український сяжень = 2 метри 13 см. 1 миля = 7 км. 586 метрів і 11 см. 1 морська миля = 1 км. 855 м. 1 аршин має 27 цалів, або 16 вершків, або 71 сантиметр в. 1 верста має українських 500 сяжень, то є 1 км. і 65 м.

МІРИ ПОВЕРХНІ

1 морг має 5755 чотирикутних метрів, або 1600 чотирикутних (квадратових) сяжнів. — 1 гектар (пишеться га) має 100 арів по 100 квадрат. метрів значить 10.000 квадрат. метрів. 1 ар. має 100 квадрат. метрів і є одною 57 з пол. частю морга. — 1 гектар = 1 і три четвертих морга, 1 квадрат. км. має 100 гектар-в, або 178 моргів. — 1 десятина має 2.400 українських сяжнів квадрат. то є 10.092 квадрат. метри, значить є 92 метри більша від гектара, от-

же майже в двоє більша від морга.

В Англії, Півд. і Півн. Америці уживають міри акр., що має 4046 кв. м. площі, значить майже 3 чверти морга.

МІРИ ОБ'ЄМУ

1 літра має 4 кватирки. — 100 літрів називається гектолітр.

В Америці міряють збіжжя бушлями, 1 бушель = 36 з пол. літри, а молоко, вина, воду і т. і. мірять гальонами. Гальон 4 і пів л.

ВАГИ

Одиницею ваги є 1 кілограм (пишеться кг.). Він має 100 декаграмів, або 1000 грамів. 100 кг. називається сотнар або корець. 10 сотнарів творить тону, а 10 тон їде на малий вагон (100 кірців). — 1 пуд ділиться на 40 фунтів, (наших 41 дек) та рівнається 16 кг. 10 дек.

ЧИСЕЛЬНІ МІРИ

1 беля паперу має 10 риз, 1 риза 10 лібер, 1 лібра 10 складок, 1 складка 10 аркушів. — 1 тузін має 12 штук, 1 кола має 60 штук, або 5 тузинів.

ТАБЛИЧКА МНОЖЕННЯ

	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46	48
3	6	9	12	15	18	21	24	27	30	33	36	39	42	45	48	51	54	57	60	63	66	69	72
4	8	12	16	20	24	28	32	36	40	44	48	52	56	60	64	68	72	76	80	84	88	92	96
5	10	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60	65	70	75	80	85	90	95	100	105	110	115	120
6	12	18	24	30	36	42	48	54	60	66	72	78	84	90	96	102	108	114	120	126	132	138	144
7	14	21	28	35	42	49	56	63	70	77	84	91	98	105	112	119	126	133	140	147	154	161	168
8	16	24	32	40	48	56	64	72	80	88	96	104	112	120	128	136	144	152	160	168	176	184	192
9	18	27	36	45	54	63	72	81	90	99	108	117	126	135	144	153	162	171	180	189	198	207	216
10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	110	120	130	140	150	160	170	180	190	200	210	220	230	240
11	22	33	44	55	66	77	88	99	110	121	132	143	154	165	176	187	198	209	220	231	242	253	264
12	24	36	48	60	72	84	96	108	120	132	144	156	168	180	192	204	216	228	240	252	264	276	288
13	26	39	52	65	78	91	104	117	130	143	156	169	182	195	208	221	234	247	260	273	286	299	312
14	28	42	56	70	84	98	112	126	140	154	168	182	196	210	224	238	252	266	280	294	308	322	336
15	30	45	60	75	90	105	120	135	150	165	180	195	210	225	240	255	270	285	300	315	330	345	360
16	32	48	64	80	96	112	128	144	160	176	192	208	224	240	256	272	288	304	320	336	352	368	384
17	34	51	68	85	102	119	136	153	170	187	204	221	238	255	272	289	306	323	340	357	374	391	408
18	36	54	71	90	108	126	144	162	180	198	216	234	252	270	288	306	324	342	360	378	396	414	432
19	38	57	76	95	114	133	152	171	190	209	228	247	266	285	304	323	342	361	380	399	418	437	456
20	40	60	80	100	120	140	160	180	200	220	240	260	280	300	320	340	360	380	400	420	440	460	480
21	42	63	84	105	126	147	168	189	210	231	252	273	294	315	336	357	378	399	420	441	462	483	504
22	44	66	88	110	132	154	176	198	220	242	264	286	308	330	352	374	396	418	440	462	484	506	528
23	46	69	92	115	138	161	184	207	230	253	276	299	322	345	368	391	414	437	460	483	506	529	552
24	48	72	96	120	144	168	192	216	240	264	288	312	336	360	384	408	432	456	480	504	528	552	576

УВАГА: Добутка шукаємо на перехресті множних і множників.

Прим. $13 \times 14 = 182$.

Тим чином легко й ділити через подільну. Прим. $182 : 14 = 13$,
або $357 : 17 = 21$ і т. д.

« ДИТЯЧА БІБЛІОТЕКА »

повина знаходитися в кожній українській хаті де є діти!

На рік виходить у ній 12 гарних книжечок!

Цілорічна передплата виносить всего: 6 пезів.

Адреса: Львів, вул. Зіморовича, ч. 3.

Табличка для обчислювання відсотків

Капітал	по 3 від ста		по 3½ від ста		по 4 від ста		по 4½ від ста		по 5 від ста		по 6 від ста	
	на рік	на міс.	на рік	на міс.	на рік	на міс.	на рік	на міс.	на рік	на міс.	на рік	на міс.
1	0.03	—	0.03	—	0.04	—	0.04	—	0.05	—	0.06	—
2	0.06	—	0.07	0.01	0.08	0.01	0.09	0.01	0.10	0.01	0.12	0.01
3	0.09	0.01	0.10	0.01	0.12	0.01	0.13	0.01	0.15	0.01	0.18	0.02
4	0.12	0.01	0.14	0.01	0.16	0.01	0.18	0.01	0.20	0.02	0.24	0.02
5	0.15	0.01	0.17	0.01	0.20	0.01	0.22	0.02	0.25	0.02	0.30	0.03
6	0.18	0.01	0.21	0.02	0.24	0.02	0.27	0.02	0.30	0.02	0.35	0.03
7	0.21	0.02	0.24	0.02	0.24	0.02	0.31	0.03	0.35	0.03	0.42	0.04
8	0.24	0.02	0.28	0.02	0.32	0.02	0.36	0.03	0.40	0.04	0.48	0.04
9	0.27	0.02	0.31	0.03	0.36	0.03	0.40	0.03	0.45	0.04	0.54	0.05
10	0.30	0.02	0.35	0.03	0.40	0.03	0.45	0.04	0.50	0.04	0.60	0.10
20	0.60	0.05	0.70	0.06	0.80	0.03	0.90	0.08	1.00	0.08	1.20	0.15
40	1.20	0.10	1.40	0.12	1.60	0.10	1.80	0.15	2.00	0.14	2.40	0.25
80	2.40	0.20	2.80	0.23	3.20	0.23	3.60	0.30	4.00	0.33	4.80	0.45
100	3.00	0.25	3.50	0.29	4.00	0.30	4.50	0.38	5.00	0.42	6.00	0.50
200	6.00	0.50	7.00	0.58	8.00	0.38	9.00	0.75	10.00	0.83	12.00	1.00
300	9.00	0.75	10.50	0.87	12.00	0.57	13.50	1.12	15.00	1.25	18.00	1.50
500	15.00	1.25	17.50	1.46	20.00	1.33	22.50	1.87	25.00	2.08	30.00	2.50
700	21.00	1.75	24.50	2.04	28.00	2.33	31.50	2.62	35.00	2.91	42.00	3.50
900	27.00	2.25	31.50	2.62	36.00	3.00	40.50	3.37	45.00	3.75	54.00	4.50
1000	30.00	2.50	35.00	2.92	40.00	3.33	45.00	3.75	50.00	4.17	60.00	5.50
1500	45.00	3.75	42.50	4.37	60.00	5.00	67.50	5.62	75.00	6.25	90.00	7.50
2000	60.00	5.00	70.00	5.33	80.00	6.57	90.00	7.50	100.00	8.33	120.00	10.50
2500	75.00	6.25	87.50	7.59	100.00	8.33	112.50	9.37	125.00	10.42	150.00	12.50
3000	90.00	7.50	105.00	8.75	120.00	10.00	135.00	11.25	150.00	12.50	180.00	15.50
3500	105.00	8.75	122.50	10.21	140.00	11.67	157.50	13.12	175.00	14.50	210.00	17.50

ПОШТОВА ТАРИФА

ЛИСТИ	В Аргентині.	За границею.
Листи звичайні до ваги 50 гр.	\$ 0.10	\$ 0.15
За кожних слідуєчих 20 гр. доплата	» 0.05	» 0.15
Почтові листівки, звичайні	» 0.04	» 0.15
Почтові листівки з відповіддю	» —	» 0.25
Листи поручені (сертифікадо)	» 0.30	» 0.35
Листи грошові (вальор декларадо)	» 0.50	» 0.55

ДРУКИ

Друки до ваги 100 гр.	» 0.03	» 0.05
Торговельні папери	» 0.05	» 0.20
Пручки і т. п. до 100 гр.	» 0.05	» 0.10
За кожних слідуєчих 20 гр. доплата	» 0.02	» 0.03
Часописи (за кожне число)	» 1/2	» 1/2-3

ПАКУНКИ

Звичайні, ваги 1 кг.	\$ 0.50
» » 2 »	0.75
» » 5 »	» 1.70
» » 10 »	» 3.15

За границею приймають пакунки за відповідною оплатою і за посередництвом «адуанки».

За пакунки, які пропадуть, пошта дає відшкодування від 10 до 50 пез.

ТЕЛЕГРАМИ

В Буенос Аїресі, за кожне слово	» 0.03
Звичайні в цілій Аргентині, за кожне слово	» 0.06
Письмі (посліпні з дорученням) за слово	» 0.12
В чужих мовах (тарифа подвійна) за слово	» 0.12

ТЕЛЕГРАФІЧНІ ЛИСТИ

Листи до 25 слів включаючи адресу і підпис	» 1.00
Листи до 50 слів включаючи адресу і підпис	» 1.50
Від 50 до 100 слів, включаючи адресу і підпис	» 2.00

ВОЗДУШНА ПОШТА

Листи звичайні ваги 5 гр.	» 1.15
Листи поручені ваги 5 гр.	» 1.35
Друки до 50 гр. (звичайні)	» 2.03
Поручені, до 50 гр.	» 2.23

ПОВЕРХНЯ ЗЕМНОЇ КУЛІ

Поверхня цілої земної кулі виносить кругло 510 мільонів квадратних кілометрів. З того менша частина це є 144 мільони квадратних кілометрів, займає суша, решта 366 мільонів кв. км. займають аксани і моря.

ПОВЕРХНЯ І НАСЕЛЕННЯ ПОДИНОКИХ ЧАСТЕЙ СВІТА

Азія	поверхня	43.750.000 кв. км.	1,069,500.000 меш.
Америка		38,255.000	245,600.000
Африка		29,900.000	202,250.000
Європа		10,352.800	541,000.000
Підбігунові краї		12,518.000	18.000
Австралія		8,518.000	7,950.000

ПРОСТІР ПОДИНОКИХ ОКЕАНІВ.

Великий (Тихий) океан	обнімає простір на	175,000.000 кв. км.
Атлантицький океан		89,860.000
Індійський океан		74,890.000
Південний Ледовий океан		14,580.000
Північний Ледовий океан		11,509.400

СКІЛЬКИ ЛЮДЕЙ НА СВІТІ.

Всіх людей на цілій земній кулі є — два мільярди, дванадцять мільонів вісімсот тисяч, — 2,012.800.000 осіб.

ПОДІЛ ЛЮДЕЙ НА РАСИ.

Кавказька	числить	1,080.000.000 осіб
Монгольська		722,000.000
Мурицька	„	121,000.000
Індійська, малайська і др.		157,000.000

ПОДІЛ НА ВІРОСПОВІДАННЯ

Християн	—	750,000.000
Буддисти і др. около	— — — — —	640,000.000
Магометан	— — — — —	260,000.000
Браман	— — — — —	260,000.000
Цоган і різних сект	— — — — —	125,000.000
Жидів	— — — — —	14,000.000

Поодинокі держави; їх поверхня і населення

Назва держави	Столиця	Поверхня	Населення
Абіссинія	Адїс Абеба	1,124.400 кв. км.	10,000.000
Афганістан	Кабул	781.000	6,330.500
Альбанія	Дураццо	45.000	1,003.068
Андора	Андора	695	5.231
Аншам	Гус	103.000	5,171.986
Арабія	Мека	3,094.700	7,000.000
Агрелія	Агрель	207.700	6,065.000
Аргентина	Буенос Айрес	2,792.713	12,000.000
Австрія	Відень	83.800	6,675.300
Австралія	Канберра	7,703.850	6,483.700
Англія	Льондон	304.000	46,000.000
Арабія	Мека	30.000	900.000
Бельгія	Брюссель	30.660	8,060.200
Бразилія	Ріо де Жанейро	8,511.189	41,000.000
Болгарія	Софія	103.000	5,596.800
Болівія	Ла Паз	1,303.000	2,952.140
Ватикан	Ватикан	5.120	632
Венесуеля	Каракас	442.300	3,216.000
Голландія	Амстердам	32.600	7,416.400
Гондурас	Тегусігальпа	115.830	773.403
Греція	Атени	129.500	6,204.470
Гайті	Порт-ау-Прінс	28.680	2,300.200
Данція (місто)	Данція	1.951	407.500
Данія	Копенгага	48.000	3,550.650
Домінікана	Санто-Домінго	48.580	1,200.000
Еспанія	Мадрид	492.920	24,000.000
Естонія	Реваль	47.500	1,110.540
Еквадор	Кіто	571.250	1,500.000
З'єднані Держави	Вашінгтон	7,839.081	122,755.000
Індія, Анг.	Дельхі	2,851.995	352.000.000
Індії, Гол.	Багакія	1,900.150	51,572.000
Ірландія	Дублін	16.000	2,973.000
Ісландія	Рейкявік	102.846	103.000
Італія	Рим	510.135	42.554.000
Канада	Оттава	9,659.000	9,934.500
Колумбія	Богота	1,283.400	7,993.000
Конго (белг.)	Кіншаса	2,385.000	3,128.000
Курса	Сель	220.000	21,058.300
Коста-Ріка	Сан-Хосе	48.000	471.521

Куба	Гавана	114.000	3,607.910
Литва	Ковно	50.000	2,340.038
Латвія	Рига	65.000	1,884.000
Лібанія	Бейрут	10.500	629.860
Ліберія	Монровія	95.400	1.500.000
Люксембург	Люксембург	2.590	4,230.000
Мароко (Фр.)	Рабат	550.000	4.230.000
Мексико	Мексико	1,969.000	16,404.000
Монако	Монако	20	24.927
Норвегія	Осло	324.000	2.890.000
Німеччина	Берлін	468.700	62.343.800
Нова Зеландія	Велінгтон	267.000	1,511.300
Нікарагуа	Манагуа	128.430	750.000
Панама	Панама	74.000	467.460
Палестина	Єрусалим	26.300	990.000
Персія	Тегеран	1,380.000	10,000.000
Парагвай	Асунсьон	253.100	791.469
Польща	Варшава	418.000	32,000.000
Перу	Ліма	1,380.000	6,147.000
Португалія	Лісбоа	92.000	5,628.610
Румунія	Букарешт	317.000	17,393.150
Росія	Москва	21,176.200	127.000.000
Сан Сальвадор	Сан Сальвадор	34.126	1,437.600
Сан Маріно	Сан Маріно	98	13.387
Сіам	Банкок	507.000	11,505.200
Сирія (Фран.)	Бейрут	150.000	2,882.000
Туреччина	Ангора	1,300.000	13,650.000
Тибет	Льгаса	1,125.000	2,000.000
Україна	Київ	1,000.000	48,000.000
Угорщина	Будапешт	93.000	8,683.740
Урагвай	Монтевідео	186.926	2,036.354
Фінляндія	Гельсінґфорс	344.000	3,582.400
Франція	Париж	553.000	42,000.000
Хіти	Нанкінг	11,000.000	375,000.000
Чехословаччина	Прага	140.400	14,723.160
Чіле	Сантіяґо	750.500	4,273.150
Швеція	Штокгольм	448.000	6,141.670
Швейцарія	Берно	41.400	4,018.500
Японія	Токіо	380.000	65,000.000
Югославія	Бігород	249.000	13,290.000
Єгипет	Каїро	994.300	14,168.756

(Числа подані приблизно, на підставі Статистичного річника Ліги Націй з 1933 р. — М. Д.)

ВАЛЮТА ГОЛОВНІЙШИХ ДЕРЖАВ СВІТА

(Вартість валюти подана по курсі аргентинського золотого пеза, що є основною валютою Аргентинської Держави. Один пазеровий пез рівняється 44 центам золотого пеза).

Назва держави	Назва валюти	Числить	Вартости
Аргентина	1 пез.	100 центів	— зол. \$ 0.44
Абіссинія	1 таляр	100 герш.	— » » 0.50
Австрія	1 шілінг	100 пфеніків	» » 0.247
Австралія	1 лібра . . 12 шелін.	(12 шел. по 20 пен.)	» 0.044
Альбанія	1 золот. франк	100 центимів	» » 0.55
Англія	1 лібра (фунт штерл.)	(12 шел. по 20 пен.)	» 0.044
Америка (Злуч. Дер.)	1 доляр	100 центів	— » » 1.036
Бразилія	1 міляррайс	1000 рейсів	— » » 0.567
Болівія	1 пез	100 центів	» » 0.50
Болгарія	1 лев.	100 стотинків	» » 0.20
Бельгія	1 франк	100 центимів	» » 0.036
Венесуела	1 болівар	100 центів	— » » 0.20
Голландія	1 фльорін	100 центів	» » 0.42
Гречія	1 драхма	100 лептів	— » » 0.13
Гайті	1 гурде	100 центимос	— » » 1.00
Гондурас	1 лемпіра	100 центавос	— » » 1.00
Данія	1 корона	100 ерів	— — » » 0.277
Данціг	1 гульден	100 пфеніків	» » 0.12
Естонія	1 корона	100 центів	— » » 0.50
Еспанія	1 пезета	100 центів	— » » 0.20
Еквадор	1 сукра	100 центів	— » » 1.00
Єгипет	1 лібра	100 пілестрін	— » » 5.122
Італія	1 ліра	100 центісімів	» » 0.20
Ісландія	1 корона	100 аврар	
Канада	1 доляр	100 центів	» » 0.036
Колумбія	1 пез	100 центів	— » » 1.00
Коста Ріка	1 кольон	100 центавос	— » » 0.482
Конго	1 франк	100 центавос	— » » 0.482
Куба	1 доляр	100 центимос	» » 1.036
Литва	1 гіт	100 центас	— » » 0.95
Лотва	1 лот	100 центимас	
Ліберія	1 доляр	100 сен.	— — » » 1.036
Мексико	1 пез	100 центавос	— » » 0.516
Монако	1 франк	100 центимів	— » » 0.20
Мароко	1 пелета	100 центимів	— » » 0.20
Німеччина	1 марка	100 пфеніків	» » 0.247
Норвегія	1 корона	100 ерів	— — » » 0.277
Нікарагуа	1 пез	100 центів	— » » 1.00
Португалія	1 ескудо	100 центавос	— » » 0.90

Перзія	1 кран	200 чоґіс — — —	» 0.10
Панама	1 бальбоа	100 центавос — — —	» 1.036
Перу	1 лібра	10 солів — — —	» 5.04
Параґвай	1 пез	100 центавос — — —	» 1.00
Польща	1 злотий	100 грошів — — —	» 0.12
Румунія	1 лея	100 бані — — —	» 0.20
Росія	1 рубель	100 копійок — — —	» 0.53
Туреччина	1 піястра	40 пар — — —	» 0.044
Угорщина	1 корона	100 філер — — —	» 0.21
Ураґвай	1 пез	100 цент. — — —	» 1.072
Франція	1 франк	100 сентімів — — —	» 0.20
Фінляндія	1 марка	100 пенні — — —	» 0.20
Чехословаччина	1 корона	100 гелерів — — —	» 0.21
Швайцарія	1 франк	100 центів — — —	» 0.20
Швеція	1 корона	100 ерів — — —	» 0.277
Японія	1 єна	100 сен. — — —	» 0.516
Югославія	1 динар	100 пар. — — —	» 0.20

Замітка: Вартість наведених валют подана приблизно (на підставі інформатора арг. міністр. пошт і телеграфів), яка змінюється залежно від міжнародної грошової біржі. М. Д-н.

CERVEZA PALERMO
ESTRASBURGO

SALUD Y RIQUEZA
GANARA Vd.

bebiendo siempre

VINO TORO

y tomando parte en los grandes
concursos que anualmente
realiza el

VINO TORO

Pida informes a su proveedor
o a la

S. A. Bodegas y Viñedos

G I O L

L. N. ALEM 1518

BUENOS AIRES

ПАРАГВАЙ

Ця країна положена на північ від Аргентини між ріками Парасою і Парагваєм, які є обидві судоходні. Вона крім Аргентини граничить з Бразилією та Болівією. Має простір 443.533 квадратних кілометрів. Населення ще не досягає скількості одного мільйона, бо виносить всього 933.330 душ і складається з білих, напівбілих та індіан. Останніх залишилося порівняно мало. Державний устрій — унітарна республіка з президентом вибраним на 4 роки. Столицею є місто Асунсіон з населенням 142.000 душ.

До останніх років про Парагвай мало що було відомо. Еміграція зачала прибувати невеликими групами лише в останніх часах. Між ними були й українці, які дотепер вже заселили значні колонії, як Нова Волинь, Уру Салукай Колонія Фрам. Є також багато українців, розсіяних поміж чужинцями.

Згадай колонії вже досягнули значної продукції, особливо Нова Волинь, що була відзначена і самим урядом, бо кождий господар старається не лишитись позаду і всі працюють завзято.

Товариства зорганізованого ще нема, бо ще ці колонії заслабі, але поза то рахують себе щирими українцями і не дозволяють каякати себе москалями або поляками, а навіть і самі парагвайці, знають, що то є «українцями», бо тут за війни набилосся багато білогвардійців з давньої царської Росії і намагаються з українців зробити «русос», але то їм так легко не йде і не піде. Хоч їх генерал Біляев хоче представити всіх за «русос», але про то вже кождому відомо, що «українцями» не є «русос», бо «русос» не має тут великого довіря. До того, як скінчилася війна, то білогвардейці вже тут нікому не потрібні, бо то лишній тягар, а наші українці де поселилися, то показали, що вони хочуть і вмють працювати і можуть показати, що мають свою національність.

Життя тут хоч і не легке, але не зовсім зле. Кождий, хто приїздить, мусить сядати на землю, взявши відповідний учасок «чакру», бо на зарібки шкода надіятися. Фабрик тут нема.

Земля є досить врожайна: все, що посіється чи посадить-

ся, росте гарно — кукурудза, фасоль, мандіока (рослина, що дає поживне коріння), батата (земляний овоч, подібний до картоплі), тютюн, риж, жито, пшениця, гречка. Спроби з ватою (альгодон, або бавовник) також дали добрі наслідки. Тому у кожного господаря праця над цими продуктами все дає наслідки. Жербу мату так само садять; це тутешня природна рослина (парагвайський чай). Ростуть добре також і овочі: помаранчі, цитриши, персики (дуразпо), сливки. Але, щоб мати який дохід, треба їх щепити і доглядати, бо напр. за дикі помаранчі, що ростуть в лісі не можна нічого вторгувати.

Збут продуктів середній. Все, що на чакрі господар збере, можна продати, але ціни не високі, бо торговельне життя ще не дуже розвинене.

Найбільше українських кольтоністів живуть в департаменті Енкарнасіон і його околицях. Цю частину звуть також Альто Парана. Поверхня землі в цій місцевості напів горбувата, густо помережена потоками, що течуть один від другого на яких 3 до 5 кільоетрів. Всі вони мають солодку воду до пиття. Ростинність мішана, ліси і кампа (стен). Дороги ще мало справлені. Лише одна до Енкарнасіону в ліпшім стані.

Енкарнасіон — це містечко положене над рікою Параною проти Аргентинського міста Посадас. Між ними існує середній торговельний рух.

Що до політичного життя, то є досить спокійне. Тутешній нарід на чужинців не накидається. Як що їм негода, то деруться самі між собою, але з кожним роком все приходить до ліпшого порядку. Уряд відносився досить прихильно до кольтоністів і заохочує до імїґрації. Нічого страшного, як де хто собі уявляє, тут немає і кожда людина улаштується, як їй подобається. Податків великих немає.

Новопрїбуваючі мусять знати, що тут на заробітки немає чого пускатися, бо їх зовсім немає. Долярів тут також не можливо зложити і золотих гір немає, так, що немає чого робити собі великих надій.

Одним словом жити тут можна без великих турбот, і то головним чином на чакрах, бо торговельний рух надто малий. На землю країна богата, але на гроші ні.

НАЙГОЛОВНІШІ МОВИ НА СВІТІ

Перше місце займає китайська мова, говорить нею 435 мільйонів, друга індуська, говорить нею 300 мільйонів. З європейських мов на першому місці стоїть англійська (163 мільйонів), потім ідуть: німецька (91 мільйонів), іспанська (80 мільйонів), російська (70 мільйонів), французька (45 мільйонів), **УКРАЇНСЬКА** (42 мільйонів), португальська (31 мільйонів), польська (25 мільйонів), румунська (12 мільйонів).

З других мов поширені такі мови: корейсько-японська (80 мільйонів), стародавня індійська (66 мільйонів), африканська (62 мільйонів), малайсько-полінезійська (60 мільйонів), тибетська (40 мільйонів), турецько-татарська (25 мільйонів).

Смертність і приріст населення в Європі

Зі статистичних даних, що відносяться до першого півріччя 1934 р. виходить, що смертність в Європі в порівнянні з 1933-тим роком зменшилася назагал на 0,4 до 1,5 на одну тисячу мешканців. Найлініше під цим оглядом представляється положення в Голландії, де на кожних 1.000 мешканців умирає річно тільки 9,2 осіб. В цій державі є теж розмірно високий приріст населення. Число уроднів перевищує там число сконів на 12 тисяч. Смертність в Німеччині висловлюється цифрою 11,4 (у минулому році 10,8). Перевага уроднів над смертністю є значно менша, ніж у Голландії, виносить 6,2.

Дальше місце займає Англія з смертністю 13,1. Треба однак зауважити, що природний приріст населення в Англії є малий, що перевищує смертність тільки на 2,4. В Ірландії на 1.000 мешканців умирає 14,4 людей, однак високий відсоток смертності є зрівноважений до деякої міри природним приростом, що перевищує смертність на 5,2.

Найбільшу смертність вказує Франція, бо 16,5 на тисячу мешканців, а тому, що число народив є дуже мале, можна ствердити, що населення Франції зовсім не прибуває.

Східна і південна Європа назвала вказують значну смертність, але з другої сторони дається зауважити теж значний природний приріст. Так напр. в Польщі на 1.000 мешканців умирає річно 14,4, але рівночасно на 1.000 мешканців родиться 27,1 чоловіків, це є на 12,7 більше, ніж умирає. На Литві стан цей виявляється цифрами 13,9 і 25,0, у Чехословаччині 14,1 і 20,0, на Угорщині 14,6, і 22,1.

Смертність в Італії виявляється цифрою 13,7, однак значний природний приріст перевищує цю цифру на 10,6, на 1.000 мешканців. Португалія вказує по Франції найбільшу смертність - 15,6, але число уроднів перевищує значно число сконів, а саме на 15,6, на 1.000 мешканців.

Цікаві ці цифри становлять важкий матеріал для соціологічних дослідів на тему зв'язку природного приросту населення і смертності з культурним станом даних держав, як теж вислідів, що їх досягнули вони в ділянці суспільної опіки і гігієни та вкінці їхньої господарської структури

ЛІТЕРАТУРНА ЧАСТИНА

НА НОВИЙ РІК!

(З календаря «Золотий Колос»)

Вітай, здоровий Роче Новий,

Надії любий сину —

З надією на час обнови,

Вітаєм твою днину!

Не ждем від тебе обіцянок,

Що нам поможеш у журбі, —

Погідний, жвавий, ясний ранок

Самі добудемо собі!

Не кличемо тебе й співати,

В недолі жалісних пісень, —

Ми вірим. — що за ясним ранком

Прийде Великий Щастя День!

Одного тільки ми благаєм:

Охочим сил дай до життя, —

А слабодухам негодяям

Верни їх людське почуття...

Тоді пропаде наша неміч

І сила оживе в калік,

Вогнем заграють наші душі,

І не пропаде дармо рік!

Г. Сахарський.

Летіть думки!...

Летіть думки знання золотокрилі...
Летіть між люд коханий мого краю,
Мережані в мистецькому горнилі
І купані в хрустальному ручаю!

Летіть туди, де все у нас вишневі
Сади квітуть і де хатки біліють, —
І розкажіть Іванові й Грицеві,
Що без знання народ лише бідніє.

Летіть туди, де пасіку хтось викрав
І де чужий табун пасеться на баштані,
Де поломав ясені лютій вихор
І позбивав квітки пахучі із каштанів.

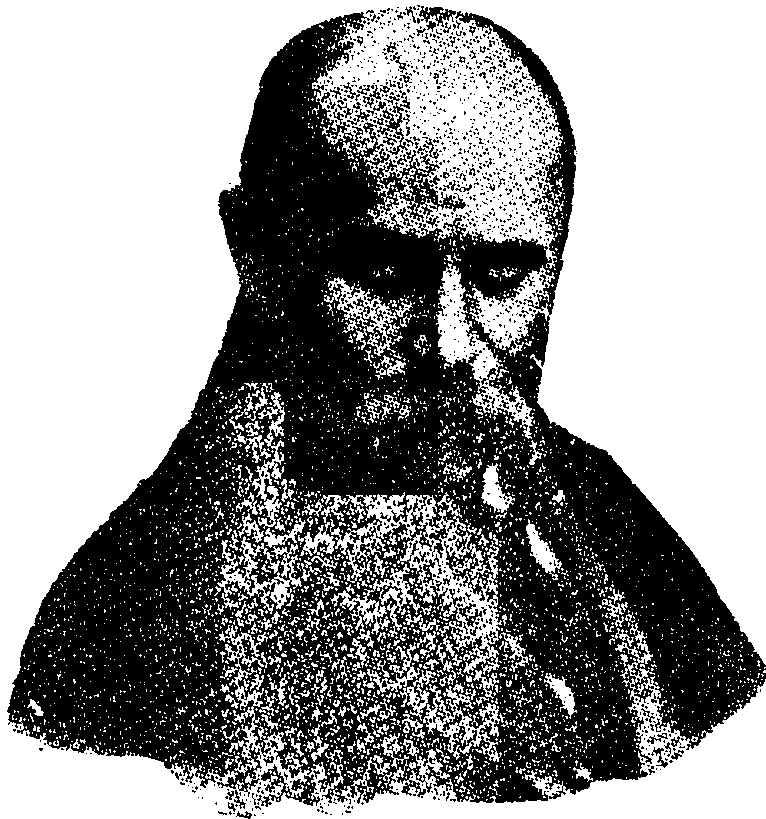
Летіть туди, де межі нам зорали,
Де кажуть Сонця ждати по пивницях!
Де чорні хмари вічно налягають
Понад ланами злотої пшениці.

Летіть до тих, що люблять вами душі
Кормити й ними з іншими ділитись, —
Летіть до тих, що в темряві і глуші
Шукають вас, щоб Правду ізучити!

Летіте скрізь по городах і селах,
У школу, церкву і чужі казарми...
А певно скоро прийде Рік веселий
І мрії наші не пропадуть марне.

А Ти, Страдльче любий, мій Народе,
Плети нитки з оцих думок-промінів!
Нанизаєш на них у час негоди
Утіху й сльози, мрії і терпіння —
То будуть їх кохати наші діти,
Змаганнями й любовію горіти.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

Найбільший український поет — геній. Народився 9. 3. 1814,
помер 10. 3. 1861 р. Цього року минає 75 років
від дня його смерти.

«Учіться, брати мої!
Думайте, читайте
І чужого наuczайтесь
Свого не цурайтесь.
Бо хто матір забуває
Того Бог карає...

«Не шукайте, не питайте
Того, що немає
І на небі, а не тільки
На чужому полі...
Всвоїй хаті -- своя правда
І сила, і воля!

«Обніміте, брати мої,
Найменшого брата, —
Нехай мати усміхнеться,
Заплакана мати!»

До Тараса Шевченка

(У 75-ЛІТТЯ ЙОГО СМЕРТИ).

Чим Пушкін, Лермонтов для русских,
А Гете в німецькім Парнасі,
Міцкевич, Словацкій, полякам
Таким Ти для нас є Тарасе!
Адначе для - нас Ти ще більший,
Бо пісня Твоя та висока,
Для всіх нас у серця і душі
Запала глибоко, глибоко.

Вони бо великі поети,
І славні у своїм народі,
Любимці Муз гарних з Олімпа,
Учені і жили в вигоді.
А Ти наш кобзарю Тарасе
Світ вбачив в кріпацькій хатині,
Прожив Ти весь вік свій у нужді
В неволі на своїй Україні.

Одначе великим Ти стався,
І геній на цілу Україну,
Єднав все Славян всіх до купи,
В велику Славянську родину.
Благав Ти і Бога у небі,
Щоб злились Славянські всі ріки,
Щоб люди зістали братами,
Любовю єднались у віки!

Хоч гарні «Онiгiн», «Позтава»,
І «Фавст», Пан Тадеуш» і інші,
Всеж Твої: «Тополя», «Причина»
«Сон» і «Гайдамаки» — цінніші.
Ти вилив в них тугу і горе,
І все те, що серце казало,
З любови до свого народу
Поніс Ти страждання немало.

Хоча Ти сьогодні в могилі,
Всеж духом є й будеш між нами,
А щоб ми зажили на волі,
Ступаєм Твоїми шляхами.
А Слово Твоє те пророче,
Між нами не вмере, не поляже,
Про Твою ту Славу велику,
Всім внукам, правнукам розкаже! Сильвестер Калинець.

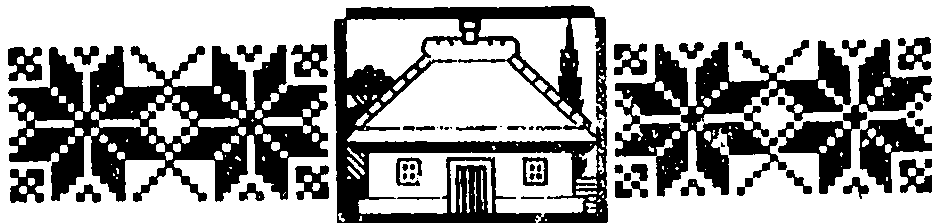
Др. ІВАН ФРАНКО

Великий український письменник, поет, «Мойсей» українського народу. Народився 15. 8. 1856 помер 28. 5. 1916 р.
Цього року припадає 20-та річниця його смерті

«Мовиш: нині інші війни,
Ну, ту іншу з'явлю куй,
Ум гостри, ніж бой волю,
Лиш воюй, з'явлю тоскуй!»

«Лиш борися, не мирися,
Радше впадь, а сил не трать,
Гордо стій і не корися
Хоч пропадь, але не зрадь».

«Кожний думай: тут на місті, Де стою у цім вогні,
Важиться тепер вся доля величезної війни
Як подамся не достою, захитаюся як тїнь
Пропаде кривава праця многих, многих поколінь!».

Т. Дмитренко

ДЛЯ РІДНОГО КРАЮ

(Присвячується щирим синам України у Новому Світі).

Це сталося в великому століттю
З народом, що на прадідній землі
Терпів віки в тяжкому лихоліттю.
А виживав той нарід із ріллі
Поливої кривавими слізма і потом
Цілої низки довгих поколінь,
Що мерли в морю муки і терпінь,
І в боротьбі не раз лягли покотом.
І хоч прийшли часи, що нарід волі
По лихоліттю панщини діждав,
То це його не поліншило долі — —
Знесилений, розбитий люд стогнав
В старім ярмі своїх батків і — далі.
Бо сам собі порадити не вмів
Не мав сильної волі, сили сталі,
Хіба це лише, щоби терпів.

А час ішов. Плили десятиліття.
Збудили вірнії сини народ,
Вели його у соняшний город
Просвіти й волі.

Та нові страхіття
Перед народом марою вставали:
Найкращі землі у руках панів,
І вбогі внуки предків кріпаків

Лани ці гірко потом поливали.
На лан ділів їх гнали канчуками,
А внуків гнали чорні злидні кляті,
Голодні діти у холодній хаті : —
Воли ули свобідними рабами.
Тяжке було і люте люду горе,
І як почувяв він про заморський край,
Де поля безліч, скільки забажай,
То хто лиш міг пускався геть за море.
І хоч прийшлося зразу багувуть
За рідним краєм у безлюдній пуці,
Та із лісів відвічних диких гуці
Пшеничний лан врожайпий вироблять,
То нарід по літах тяжкого труду
Зажив щасливим і вільним життям,
Яке в старім краю його браттям
Ніколи навіть не родилось в груди.

А тимчасом в Батьківщині коханій
Народ, пробуджений з тяжкого сну,
Почав гоїти віконічні рани
І готовився, щоб святу весну
Зустріти в повній силі та свободі,
Вдержати волю у своїх руках,
Хашким сусідам закричати: годі!
І будувати власний певний шмях.

Та серед цих нескінчених змагань
Зайнявся край страхіттями пожежі...
І наш народ силатив прещедру дань
Війні, що пометі не поклала межі.
Колиж огонь на мент один уцух
І ось здалось: уже зійде зоря
Нової волі, б о народний дух
Розбив престол кривавого царя — —
Тоді два вічні вороги країни,
Пустили свіже полумя руїни,
І тисячі, ах! тисячі синів
Найкращого, бо молодого цвіту
Надії народу, пішло зі світу

На полі бою й по тюрмах катів.

І закімів ще раз наш нарід в болю.
Та пориви мов подумя горять:
І все леліє думи він про волю,
Щоб у негоді будувати гать.
Найбільш завязті, вибрані сини,
Ті, що на прадідній землі лишились
І тії, що по чужині розбрились,
Віддали все для служби Вітчизни.

А їх вільніші щасливіші браття,
Що долю кращую знайшли за морем,
Раділи щастям і терплять їх горем.
Любови Рідного краю і завязття
Холодні не зменшили океани.
Вони б раттям в бездольному краю
І додали помічну руку свою
І гоять братії тяжкі рани.

І Край їх Рідний їх благословляє
Устами тисячів дітей сиріт,
Яким гіркий судила доля світ,
Бо тата в їх, ні матері не має,
Бо тато згинув за країни волю,
А маму злидні поклали в могилу.

Устами тих, що молодую силу
Свою дали, щоб кращу долю
Для любові Батьківщини доббуть.

Устами тої молоді й дітвори,
Якій їх поміч світ знання отворе,
Щоби могли перейти науки путь,
У рідній мові та у рідній школі
Учились землю прадідів кохать,
За нарід дороге життя віддать,
І скинути тяжке ярмо неволі.

Устами цвіту й надії народу,
Тих, що розбрились по чужих краях
Добуть знання, щоби на ясний шлях
Повести люд --- й до бою за свободу!

❖ У К Р А І Н А П О Н А Д В С Е ❖

Бути, або не бути, ось питання:
Хиба не шляхотнійше є упасти
в боротьбі проти недолі та
розбурханого моря?

Шекспір.

I

Гей записнена, закосичена, пахом любистку умаяна Українська Земля. Шумлять ліси, грають річки, луки, горбки, балки.

Гомін дібров від Карпат відбиває згук трембіт в кряжі Дону і Кавказу, по охоті, по наказу!

Заграй, сурмо, голосна! Будь нам пишна, будь нам щасна!
Хай твій звук, дасть нам острый меч до рук. Твій наказ: рамя в рамя, всі ураз!

Ось широкими рядами, котять хвилі війська в наступ. На блеску багнетів промішиться воля Краю. В експлозії гранат, видніє ширінь піль-границь Великої Землі. Вогнем рясним скорострілу обороняють волю слова: «Наша сила в нас самих» — летить гасло поплід селянські стріхи: «самі здобудем собі волю».

На похилених могилах, на березових хрестах, заспіває пісню диво сильний вихор буреній.

Ось моменти боротьби: відпір духа, мязів міць, не компроміс, не крутіїство, по лицарські став чоло: «зуб за зуба», при потребі в серце ніж!

Стали остро думку - крицю бо без неї не до чину, а зведшся до загину! Це гарт, це синтез боротьби, за це кров свою й кістки, зложили в жертву не бацьки.

Я думкою і чином свою достроюю святищу, в ній написаний золотий; гомоном волі розлілється і до життя парід озветься: Україна понад все! Життя моє, що моя зоря зоріє, без вогнику святого запау і змісту хай щезне раз на все!

Я жити хочу для народу, для ідеалу свободи, культурности й прогресу, стремлінь шляхотних поколінь, щоб трудами

до боротьби мій Край зірвати, із рабських визволить оков!

Посеред буйних піль колосистого збіжжя громовицею розбита груша крислата. Це синонім нашого народу. Розщеплений верх, уломане гияля, увяле листя, лиш при лні паростки відростають свіжі, молоді, зі стремліннями до сонця.

По ланах мов зайчики вітер котить, несе запах хліба з Рідної Землі. Узбічча гір, цвітні луги, розкішні поля і гаї. Чи є де в світі краший рай?

Нема, лише цей край заковний у ланцуги...

Лежить Волинь вся закута: від основ до голови.

Старий Холм, біліє гробом, віє сумом білий замок...

На розлогих, на долах казку шепче про: Данила, про Романа: реве сурмач на узбіччу Холму, міцні вої на конях, у оковах, латах срібних виступають до побіди.

Німі стіни. Тихі села. Міцно замкнені уста дяхом катом... А ціле Полісся, вкрите зеленню, лугами, недоступними лісами укриває славу.

Лицц катоване селянство в невимовній боротьбі, так полишене, па долю. Тяжкий стогін і проклін, паде з уст народу.

Волинь тягнеться під Галич: брате рідний, поможи! Ти міцнійше духом стой: научи! Поміщук, Холмшак, ридає, мов заковане дитя, смутком сповите, зі серцем розбитим до братів кличе, поради шукає, та не знайде.

Серце беться думки мече розгоріла голова: чом не станем одностапно? Чом не вдарим па врага?

Ой заграйте, задзвоніте, бийте в дзвони передзвони кату ляху на проклони похорони!!

II

Невловимо тонкими струмочками чуття, увязане з народом мое серце. За біль самий, за скривлені й заціплені уста, у мене крапля крови падає на душу.

Батьківщина моя — це одна велика незгоєна рана. .

Мое існування мов метеор, дивне незрозуміння і для мене. Летить само і згасне. Ціла трагедія народу в душі моїй і серцю промінисто відбиваєсь.

Ще мєнт один, і зірветься в танок скстазу — боженілля,

що смерть несе, або перемогу. Умертиж ідеї, я не дам! Не дам!
Не можу дати!!

Так бойовик Роман, Син закутої Землі, колись, не так да-
вно вільної, палав у боротьбі, горів, її він прагнув, мов присо-
хла стовбеліна, зноза ранку навітанку роси ліжущої.

Його серце ждало у цей мент, товаришки життя, що по-
мічницею йому стане. На небі ясна зіронька вставала. Прити-
хли турботні, денні повіі смутку хвилі.

Укрила пічка горе лихо, щоб не глядіти вічно в білу дни-
ну, як копошатися в рабстві, мізерії, підлеглости низькій, мов
плазуни, істоти з душами й чуттям.

Роскішний ліс, смереки запах, шум листви зливалися у
сімфонію хвали, що неслася високо у космічну далечінь.

Дзвеніло величчю, спочинком у березовій густій листві,
а шум ялиць, вколисував розбурхану уяву.

І здалось йому, що зором - прозором дуні він чує, ба-
чить скарпу ліса. Ще хвиля ось, ще мент і зашумить скажено
ліс у гніві, буревій простре своєю неустрашиму владу. Повири-
ває він з корням дерева, поломить віття буйно - пишно.

Та щербіт ніжний соловія, злагоджує його запал.

Нараз, утихла дзвінка слава, що розсилав цей сірий птах.
На високому вершкуні розлогої ялиці: червоно білий крук із
чорною душею святкує перемогу.

Тобі вже не співати, соловію. Голос твоїх щербстливих пі-
сень не розлякється в густій листві. На довго замкнені твої
уста...

В цей мент, вона прийшла: вродлива, мрійна, дорога.

Її ім'я: НАДІЯ.

Надіє! Біль ти мій! Моя ти спрагонько роскішна. Дай ус-
тонька напигися зі спраги висохлі уста! Медок солодкий ду-
шні твоєї у мою душу перемий!

Утиш мої терпіння хоч вчисти. Ніжні нитки випряди, щоб
серденька паші оплести. За мить душі ніжного тріпотіння,
плачу щирцем: працюю щодень, запалом в обовязку, відва-
гою в борні! Полюби ти мою душу, полюби!

Дивись зірки прекрасні грають. А місяченько над ними
простер покривло й серпанок. Здається, що сам Бог у небі ве-
лить орхестрам грати гимни.

У березовім ліску, прислухайсь, як гиллячко шелестить,
а соловейко щебетом і свистом упоює мене псомов любистком.

— Мій любий, дорогий.

І зором - душею обнялися. Лиш стукіт серця, єдність душ,
родила спільне, сильне. Ти змучений? Спочинь хвилинку, в
моім зорі. Розбурхану головку, горячу, з думками на лоно
моє поклади, дай чути стукіт твого серця й душі піжного трі-
потіння.

Не муч його при мені. Утихне серденько: тиж мій!

Так. Я твій, як кожен з нас! Й поки це промінь сонця не
погас, я все готов з тобою йти: до праці, боротьби і в бій,
щоб життя своє зложити на скровавлений оltар святино
моєї Батьківщини - України!

Прекрасні зіроньки сміялись, туманні хмарки насувались,
холодна тінь дрімних лісів, готові крити його чини: чи буде
жити, чи загине!

А в голові його родивсь наказ: щоб рамя в рамя, всі ураз!

Є спільників чимамо: бори ліси, балки, річки, гори до-
ли, мряки, тіпи, вітри, стирги, замки, поле, огорожі і рови, го-
роди, поїзди і почти, вози, табори й постерунки, а над всіма
ними: о г о н ь !! Вона це родить все Надія, що в борні визво-
лює з оков!

Далекий, чую, зов сурми. Неужеж це правда? Чи це скрип-
ки потужно заупокійно грають? Ой, нерви мої йдуть у тан.
Визовний кличу згук. Чи це з могил?

Дивись із мряки виступають ряди хороброго вояцтва:
зголоджені, запалі лиця з тифозних мук, заляклі руки, та па-
мір твердий!

Ревуть гармати, скоростріли, у барабанній кроплять рєв, та
сильна воля й постанова, лицарства крови, Синів волі, в не-
стримній наступ гонить кров.

Летять, не йдуть, жснутьєя статі, падуть, встають, кричать:
Вперед! Вперед! ще мєнє і: СЛАЗА УКРАЇНІ — розбудить ти-
хі села, змиє стид.

Ось чути пісню. Як здалека: «Ой зацвила черемха зацвила,
ярим цвітом, там прощався, та Стрілець Сімовий з білим сві-
том». Прощався? Він жити не хотів?

Чи пімстою упився? Гармоніки - сурми відзивались чути

— голоси: «а черемха тую скаргу зрозуміла». А нарід, зрозумів?

Чомуж так часто топче свято, що з крови власної зродив? Невжеж «відщепенці» це, а не власна кість від кости з діда-прадіда козацька кров?

Народ? — цєж ти і я! Чомуж далекі так, собі ми, Ріднії Брати! — Для кого лави ті лягали? Для кого голови зложили? Чи їм життя не було миле? Та так за для забави пішли у бій, зложити життячко у полі?

Мій кажєн нерв трєсець любовю: до НИХ, мов до святих! Чи мож відваги вжє не маєм? Згубили в чужих смітниках? Ваятись волимо в сутіни, а не боротись до загину?

Ось де питання дня. А пічка темна над Романом, простерла крила лєсучо темні. Скоро дець... близько дець...

III.

Як смєркалося шодня, попід селянські вікна крався страх, трівога. Із уст в уста, передавалося шодня: «в сусідньому селі, ще трохи й ось сюда приїдуть». Старі головами хитали. Не вірили, як все. Молодші, сторожко - чуйно напинались. Лиш Роман, а з ним декілька все зникало, давали доказ, що не спить лїнивий великан. За дикії наруги, платить огнем. А спльовує залізо, що почи і що дець, дяючи знати ворогам, що «приїде час і Ти засядєш в народів вільних, колі, трусєш Кавказ, вперєжєшєся Бєсکیدом, покотиш гомін волі Чорним Морем... і гляєш мов хазайн домовитий по своїй хаті і по своїм полі». (Так Фрапко).

Богато їх. Імя їм Лєгіон. Лєгіон завязьтцїв, що стиснули пиястуки залізні, насталили сєрця й душі окрєвавлєні з рослуки. Платять щирєю монєтою. Оловом.

Ширєкїї огнєнії язикї, що нєчи свїдчать про їх чини: «Наша зємля, най ворог гинє!» Лєтять в повїтря жмути їскор, а з ними похвали ворожі. Не вмер ще дух. Стоїть УВО ще на сторожі! Не дасть живого розлинать, умерти Матєрі він не позволятє. Ще рік проїде, великий час, та полумїнь борні, в пародї моїм ще не згас. Не може згаснути ніколи, ворожі присуди, над цвїтом народу — підсичують запал. Що смєрть однє, кує десєтки прєсяги мєстної.

На шибєницях гинуть. Умирають в каєсматах. Бєрсзах, Бїрї-

гідках, Білостоках, Луцьках, Ковлях, Холмах, Ужгородах, Чернівцях, Сарнах, Києві, Харкові, — по чсках, Соловках, Сибірях...та й по чужих краях.

Великий мученик, пролив ріки крові. Чом раз не візьмеш постанови: «УКРАЇНА ПОНАД ВСЕ», повстаньмо всі НАРАЗ! Рамя в рамя, плеч до плечей, серця стук, думка, чини, воля най прийме одиш приказ: «За Україну биймось, биймось до загину!»

Та гуца народу, та чорний дух, запроданці гідности людської, мов чорний пень, німий, сонливий, — приймають накази ворожі.

Та ось дивись, як любить брата «брат»:

Луною зарепа пожеж освічує село ворожий загін. А церковний дзвін скликає сумно на похмілля капіталів - польщини.

Лапай його, кабана дзіка! Поллой, рубай, трави шпичільківськими ти псами! Не хоче волі, хай йде за нами. Стрілами скорострілу, захаркотіла луна. Розбудила темну пічку. Позіхнули сади розкішні. Сполошилися птахи. — Вони прийшли: ляхи!

Тріцять основи читалень, кооператив, церков! Чи довго видержить ще кров в сонливих нервах великана?

Рубай у пень, те хлопське зілля, руйнуй ти здобутки його. Летіли шиби, крокви, лаги, розсипане зерно, книжки, пробиті портрети, підлоги, начиння, образи, світилися пустками хати. Так, хазяйнували. Ось, де він! Тең, поп святий: давай нам їсти й пити. Тепер танцюй! І почав шмагати поліцейський малахай. Що? Не хочеш?

Приспівуй ще! Стару славу відродили: «перед паном Хфедорком, ходить жид (тепер українець) ходорком, і задком передком перед паном Хфедорком».

Тепер, плати! І заплатив: полаток грубий він віддати мусів: все добре, зганьблену гідність чоловіка тай здоровлям. Пробитий багнетами, облитий кровію, напосміх обділений пір'ям з роздертих подушок, упав сердешний: «на віки заснув».

— Велика бацла розбишак державних, на подвіррі справляла баль: — кажи старий, хцеш України? Буде Україна? —

— Буде, бо хочу — простогнав старий в предсмертних судорогах.

Занімілі, запеклії ляхи здумілись: страшна думка цвяхом

вбилась: «що то буде при розплаті? Деклямуємо: брати, а ріжимо живих людей, немов худобу!

Розплато України, де ти? Дивись, як Матір розпинають, бодають ребра, кришать кість, роздерте тіло умучене садистами, капралями, копають погами.

Лиш дика пуща — ліс, скривали пострах та загрозу.

Сточим бій, кровавий бій!

Заздзвонили в усі дзвони по всій У. ні. Не кричать вже, лише стогнуть гине, нарід гине! Одні стогнуть, другі вються, треті задрим оком поглядають, чи нема де ще клаптика, щоб зі столу спало.

Хлопці, друзі, каже Роман. Доки сонце встанє, не дармуєм!

Гуляє кат. Упивсь бенкетом. Пожежа світить. Дим пославсь широкими пасмами попад цвітучими лугами. Іржали коні, рєв худоби та розпростертий крик дівчат — давали знати в чужі сєла, що гуляє «брат».

Чи може то Замойські, Наци, Вишневецькі, Тилксвічі, Осолінські, Сапіги, Кошецпольські та інші панки такий бенкет кровавий правлять?

Ні. Це такий самий «народ» — капраль. Відмовитись не хтів? А пощо? Для нього це приємність.

— Конали в передсмертних муках жертви. Добігало вже кіщя терпіння людське. Ще клігнули пожежи, по раз остатний і в попелище обернулись.

Гидко і мерзко ляхам. У путь пустились. Де хто навіки задрімав.

На проліску, у гайку, ждали хлопці із гостинцем. Ідуть капралі смілі і веселі.

Нараз: таррах! Це залізо бомби, сполохало передранковий спокій.

Замішання, пєлад. — Спасайсь у кшаки! кричать капралі. Залопотів ї скорострїд.

За жертви — жертви, зуб за зуба, кров за кров! Лунає братська тут любов!

Облудливий, кровавий скорпіонє: впізнай, що значить честь і свобода!!

— Стрільай їх хлопці! Мітко, чітко, влучай у саму душу їм, бо мало в серце!

Розпущене ядро заліза криці, плювало в лиця й душі погромщикам, немов у піч св. Макояся.

Горстка відваги, чипу, розприскує ворожі лави, обертає до утєчи. Лягають труном, платять кровію. Бо у них «Польща понад все».

IV

Довга, чорна смуга лини лишалась від колишнього села. Ні сліду не осталось від «раю», що в нім так часто душею спочивають. Богато їх із пономем пішло під небеса, бо неспаражлива ворожая рука, зажерле око, слінить туманом чистоту душі, культурности розсудку, пляхотність умислу.

На вічні віки поснули рідні брати.

Засвітило рано вранці сонечко ясне, тай зжахнулось. На розкішній Україні, стовбурі чорніють. Виють вовки, чують трупи... тільки де - де догоряють неvigаслі попелища... Богато сіл пішло із димом... дорібку, поту й сліз кровавих. —

Лиш чорні круки вилітають по застрашених оселях.

Попід вагони, по ровах, над балками, лісами, над тихими хатами, попід землю літає БОЮ ДУХ! Ось, ось момент і зродиться з чорнозему ВЕЛИКИЙ ЧИН!

Він не покличе, а пожене незломний ще віками боротьби народ у бій, остатній буде цей!! Бути або не бути.

Роман все кличе голосом сурми: Повстань Україно, повстань!! Чи чуєш, сурми грають, буде бій, огнений бій!!!

А широколиствії топлі, сміються усміхом весни, до річок срібних, в байраках, лісах, спів соловіїв, мов стоголосії скрипки, щебечуть пісні перемоги. Здоймися духом, Українче, в ряди незломній яставай, цїни цей мєнт: або тепер, або ніколи! Бо дивись під серцем Матері гадюка кровцю сєє.

Відкинь її ти гаслом перемоги: Зібю всі твердження ворожі, що Рідний Край пљондрують, бо в мене «УКРАЇНА ПОНАД ВСЕ».

У Буенос Айрес, 5. XI. 35.

П. СТАХІВ.

М А Л А Н К А

І.

— Я йду.. Не гоніть.. Я йду — і Маланка лютим поглядом, заплаканих очей, зміряла старого Семена, що стояв напроти неї. Піднявци свій клунок перекинула зором на Івана і, якось ріжно, святочно, ніби приказуючо сказала:

— Ти казав, що всім наплюєш в очи, підеш за мною хоч би де.. Не зрадиш! Ти присягався! А... і останнє слово задавив її в грудях сильний вибух ридання.

Іван не ворухнувся — як залізний ідол стояв серед хати непорушно. За серце шарпав його незрозумілий жаль і біль. З під холодної криги, що тяжіла на всім його чуттю визирав ніжний промінь парубоцької чести й білі метелики совісти бунтівничо ворушились в душі.

Запанувала хвилина спокою, гнітучої тиші. В чотирох серцях лютував біль і сором, що холодними обіймами стискав їх.

Ту коротку хвилину знов сполошив Семен.

— Іди! Іди! — кричав до сина. Наплюй мені в очи, матері, всім — іди за повією, за наймичкою, за байструком!

— Тату!

— Не батько я тобі! Геть — Семен розмахом відчинив двері, трутив заплаканою дівчиною на двір і скорим кроком зблизився до сина, що сили сіпнув його за рамя, але цей, як урослий пень ані порушився.

— Геть мені з очей!

— Не піду.. Я не ваш наймит, щоб ви мени гонили.

— Не підеш?

— Не піду!

— Семене! — кричала Марта, що весь час ломила руки й вовчим поглядом водила по всіх.

Іван скинув батькову руку, запер двері і знов став непорушно на середині хати.

— Ти! Ти винна. Ти так синочка вихонала — Виродка.

— А хай тобі трасця з твоїм синочком. — Ти йому батько, так, як я мати..

— Мовчи — і Семен розмахнувся кулаком перед самим носом Марти. Марта замовкла.

— Дожився, від синочка. Плєкав, шкодував, як свого серця, — а він на мій сивий воліс таку неславу кинув: Син господаря, поважаного всею громадою з байструком, з наймичкою байструка зплодив. Як мені лице людям показати? — В його голосі чути було неміч, беспорядність і незмірену кривду. Сказавши останні слова, Семен охляв сім на лавці й обидвома руками зловив себе за голову. В голові чув біль, шум і тяжку порожнечу. Серце четвертувалось батьківським болем і соромом до сина, до себе, до всього світа.

II.

Саме ніжний, червневий серпанок почи легенько розстелювався по землі, як Маланка з клунком під пахою опинилась на просторім, богацькім подвір'ю.

— Де я подінусь? — розпучливо шептала. — Ох дитино моя скорше, скорше й далше від твоєї родини. Тебе не люблять, цураються, бо на світ тебе приведе наймичка. — Огидним поглядом ще раз глянула на хату й бігцем побігла стежкою в сад. Бігла тупцем гей би за всю гналась якась огидна, зловіща сила, від якої хотіла втікати далеко — в невідоме, куди понесуть ноги. Добігаючи близько струмочка, що спокійно плив долиною по під сад, її ноги замотались в густе хабазя ожини, і як підкошена билина вона полетіла на землю. В мить піднялась, але зараз знов повалилась стрімголов додолу.

Минула довга година, як Маланка непорушно, тихо серед буйної трави й бурянів лежала лицем до землі, а об'єк неї ма-

леський клунок. Павкола було тихо, тільки тяжке дихання й жалісне хлипання було чути з трави.

Свіжим, вечірнім запахом несло від трави і квітів. Вечірній серпанок густіщав, і що хвилини чорніщий туман тулився до чарівного лона землиці. Ніч перемогла днину.

Коли Маланка підвелась з трави, на небі зоріла перша зірка. Хвилину стояла непорушно наче заблуджена перед багатьома шляхами, які всі їй незнані, невідомі, відтак легкою ходою зійшла до низу й спинилась на березі річки.

— Так, ось тут, тут перша зірка засвітила мені щастям — тремтячим, тихим голосом заговорила. — Тут першу мрію заховала.. Тут матірю стала.. А тепер? Де мені бідній дітись?

З далека неслись акорди соловейка, а на другім березі шумів очерет, як би шептав свою вечірню молитву.

— Ні! Не піду далше!.. Немає сил.. Тут мріяла про щастя, тут поховаю горе.. Змию в тій чистій воді нестерте тавро наймички, якою всі гордили, цурались і огиду байстряти, якої всі соромились, непавиділи. — По тілі пробігла дрож і вона, як осиковий листок перед бурсю, почала труситись. В очах стояв Іван, той добрий, любий, що ось тут обнімав, цілував її, що присягався, а за ним визирав нахмурений богацький син, що щіні стояв понуро й слова не сказав, коли її, як зрокажену викинепо з хати. Почула дику лють і якийсь голос, що безупину кричав пімсти.

На згадку про пімсту серце затріпоталось, в очах потемніло, поги дрожали, а якась невидима сила штовхала її з берега в річку. Кілька разів, тільки маленького руху й вузьке плесо струмочка зховало б її в своїм нутрі. Але голос, що безупину кричав пімсти став грубим муrom між нею й річкою, що не пускав її. Не чула свого тіла. Дике почуття, що заволоділо нею до рещти прибывало ту маленьку крихітку свідомости й творило в її нутрі, щось такс, чого вона вже не розуміла.

III.

В хаті вже було досить темно. Старий Семсн сидів коло стола, похиливши голову на руки. В кутку жалісно хлипала Марта, Іван сперся ліктями об футрипу, дивився кудись в невідоме. Йому на серцю важилось два великі тяги — і оден дру-

гого не міг переважити. Плач Маланки мішався з її щирим, дрібним сміхом, ніжним обняттям, та солодким поцілунком і як холоний змії повзся по його серцю. Погляд її розсміяних великих чорних очей манив його до неї, а другий погляд тихже заплаканих очей, що наче очі голодної вовчиці, дивились на него наводили жах, сором, та щось гидке й не зрозуміле.

— Ні! Не можна покинути — щось шептало йому, піду куди мене очі понесуть. — Я люблю її.. Від тої думки на серцю йому полекшало. Почув в собі мужність, готовність хоч би до якого невідомого незнаного життя. Відхилившись від вікна, запалив сірник і при його світлі зняв з кілка куртку й капелюх.

— То куди? — персиченим змістю голосом спитала Марта.

Іван не відзивався.

— Сиди мені в хаті — приказуючо сказав Семен. Іван знов не відповів ні слова. Відчинив двері й зник в густім тумані ночі, тільки двері з сильним розмахом заперлись за ним.

Вийшоши на двір, легкою ходою перейшов подвіря до саду. В саді було пусто й запашно. В траві цвіркотав цвіркун. По серед саду Іван спинився, чув, що дальше не має сил іти. Серце рвалось до тої, як рожа повної, пухкої Маланки, хотілось її благати прощення, але в той же час чув жаль до батька, до матери, до себе, до рідної хати до всего — що треба було покидати.

— Ні! Що зі мною твориться — сказав на голос — хиба я перший так зробив! — докіпчив в думці. І він знов тим самим поважним кроком завернув назад. Підійшовши до розлогої груші, сів на лавці, що стояла під грушею й почав думати.

Думки змагались, як дикі звірі: немилосердно шарпали себе, кривавились і скоро зникали — родились другі протилежні. Розігнався думкою за Маланкою, то знову падав батькові до ніг і просив прощення. Так минуло більше пів години. Раптово почув жажду пити, упитись — скоро встав з лавки, щоб йти до коршми. Нараз з усіх боків сильне сяйво освітило темну сутінь ночі. Блиснуло зо всіх боків червоним світлом.

— Горить! — крикнув на все горло й зуби йому стали сту-

котіти. Забув за все. Оглянувся назад, і побачив, що горить хата.

На подвірю чути вже було дикий крик і лемент, а з ним скорий тупіт босих ніг — хтось біг садом.

— Горить! Горить! — почув голос Маланки.

За плота вибігла Маланка й бігла стежною на долину. В обох руках держала сокиру.

— Невже вона? — подумав Іван, і злість потрясла всіми його нервами. Він перебіг на стежку стараючись придержати її.

— Горить! — диким голосом крикнула Маланка, добігаючи до Івана і, розмахнувши, що сили сокирою вістрям вдарила його в груди. Іван, як дуб вивернений бурєю, полетів на землю. Маланка спотикнулась об него, також впала, але зараз знов зірвалась і побігла в долину.

Сине, спокійне, зоряне небо зайнялось червоною краскою, навкола скрізь червоніло, здавалось, що все навкола горить. Знявся плач, крик, і тихий, червневий вечір перетворився в пекло.

— Ха-ха-ха.. Горить.. — ще раз заговорила Маланка над самим берегом струмочка. Загойдалась вода в вузьких берегах, дорогими перлами блиснула в промінню пожежі й вузьке плесо струмочка сховало грібні Маланку.

Пожежа ширшала: полум'я своїм пекольним язиком досягало шовкової блакиті. Густий вал диму когився горою, а в ній мільйони й мільйони іскор мигали, як дорогі самоцвіти. Лунав крик, лемент, тріщали сухі платви. В траві свіркодав цвіркун, за річкою шумів очерет і ніби для доповнення гармонії на звінниці обізвались дзвони.

Тільки потік плив долиною спокійно по під сад, якби нічого не бачив, не чув, не знав..

Дельта де Парана, 19-го серпня, 1935 р.

(Слогади з 1922 р.)

В місяцю вересні на степах Місіюссу весна в повнім розгарі. Куди не поглянеш, то все спостережеш на узгір'ях посеред трави обширні червоно - темні смуги, по яких посуваються з кінця в кінець якісь живі істоти. Це кольоністи; кождий на свої чакрі, своїми круторогими волами та псевеликим плугом крають вузенькими скибами землю та перевертають її, притім з кождим днем побільшують її червоно - темні плями.

Сапають від жаготи волики, скрипить ярмо і колесця, піт джюркотом заливає очі плугаторові, який безнастапно штовхає істиком в полицю плуга. А зсмиця лише та липне немов пекольна смола. Вмивайся — або невмивайся, бери на себе чисте білля що дня або раз на тиждень, то все будеш однаковий — червоно - темний, як ота земляця. Ібо ти хлібороб, шукавесь зсмі за широким морем — тепер маєш її подостатком — не лиш під своїми ногами, але і по цілім тілі.

Стає плугатор, щоби трошки волики віддихались, тай зі своєю жінкою або дитиною, яка за плугом у борозну, що крок кидає по дві зерна кукурузи, зачинає розмову про Рідний Край. — Ох! якби я був мав в Ріднім Краю тільки зсмі, тай такі волики, то й нетак бідувавби як отут. А отут відай ніколе не доведеться заборатіти. Порпаюся в тій зсмі вже 23 роки, так як той «татула» щой очей мені невидно, тай все недостає сорок до жопи.

І знов несеться гомін: гей! соб! — воли! І знов скриплять ярмо і колесниця, і далі плугатор штовхає істиком в обліплену землею полицю, а горячий піт змиває насілий пил з його чола та бистрим струмочком котиться на кінець носа звідки капає в борозди на розкинсі зерна кукурузи. Зухвала природа чуть чуть не вимовить до хлібороба: що за мало твого проллятого поту щоби міг захистити цю рослинку від посухи. Однак стихія весни, надія на краще завтра не допускають зневіри до серця хлібороба. Він хлібороб, привязаний до матері зсмі, па його душі не тяжать світові митарства, хотяті і часто його великі надії сходять в півеч, однак він не опускає рук до праці

і не тратить надії на краще завтра. Це вічний борець, що бореться з природою і в поті чола добуває кусок хліба, це фундамент суспільности: без його праці стає золото безвартісним — підіє цивілізація. Честь Українському Народові, що він є народом хліборобів.

Місяць вересень 1922 р. був весною для Українців Місіюнесу: не тільки хліборобською, але й весною національного пробудження. Цілий тиждень перед днем 12 вересня, не бралася робота свідоміших Українців кольтоністів. Вони сповіщали сусід сусіда, що до Апостолес приїхав відпоручник українського уряду проф. П. Карманський, який буде мати віча по всіх церковних громадах. Слово відпоручник переходило з уст до уст, та все змінювалось. Бо не всі хлібороби, могли його точно згадати. То казали: надпоручник, поручник, припоручник, конзуль і т. п. Про те всі чули пошашу до того чана, що криється під цією назвою.

Не один українець з захватом висловлювався: «Намні перскінчики все вихвалюються своїми конзулями та маршалками — але й за нас українців Бог не забув, і нас цього року відвідував митрополит Шептицький, а тепер і відпоручник українського уряду.

З великим зацікавленням чекали дня 12-го вересня. Здається, що до того часу і від тоді до сьогодні — ще не було такого гарного дня в місяцю вересню, як тоді. На дворі тихенько: ані вітру, ні хмарки. Ще лиш сонечко зішло, як вже гомоніли дзвони коло церкви за Туною. Серед тихої природи гомін дзвонів розлягався на милі по стінах Місіюнесу, та скликав тих, що очікували того дня. Як захоплення! Який рух по кольтонії! Там возами грюкочуть, там верхи кішми, а хто попанував робучих коней, які в часі весни мають багато роботи, то собі пішком, освіжував перлистою рососою натруджені від рілі ноги. Всі спішили. Коло церкви зібралось народу, як на Йордан. По Богослуженню приготували на площі мовицю, і покійний о. І. Сенишин відкрив Збори короткою промовою, в якій зібравим представив з якою цілею приїхав проф. Карманський, а панослідку сказав: «Як є між вами які противники, то можуть виступити.» — Та тут таких не було. Всі хотіли почути слова: про Рідний Край, лихоліття війни, та про

визвольні змагання своїх братів. Як на мовниці появився п. Карманський, то наряд зі стриманим відлихом слухав промови шан. бесідника, яка тяглася приблизно дві години.

Не затреться в пам'яті місіонських українців ця промова п. Карманського, зерно яке на народній ниві посіяв в часі весни, марно не пропало. З того дня від обличчя місіонського українця відставали пришиті ворогами пазви: рутенця, австрійка та поляка, -- бо він чув від п. відпоручника, що йому не годиться посити такі пазви, він повинен бути свідомим українцем, і інакше не називати себе тільки українцем.

По скінченню віча наступила збірка «Позичка Національної Оборони». Хотяй українці Місіонссу не дуже заможні, щоби цій справі могли багато допомогти -- та всеж відчували любов до рідної батьківщини і хто скільки міг, то жертвував зі щирости. Годиться згадати, що з тої нагоди найбільшого ентузіязму доказував свідомий громадянин цієї колонії п. А. Задорожний (вже покійний), бо він склав щедро титулом позички Н. О. не лише на ім'я своє, але й на ім'я кожної своєї дитини. Славний патріот був з нього. Було й більше таких патріотів, та не всі були спроможні на таке діло. Передумуючи над подіями того дня, висувається перед очі старенький колоніст українець, який приступає до відпоручника і нив'язує з хустинки зім'ятих пеза два і каже: «Прошу, я також жертвую на Україну, мої сини заїхали сюди малими дітьми, той про Рідний Край мало знають». Він не має більшої суми, щоб зложив як позичку, але хоче хоч маленькою лептою причинитися для своєї незабутої батьківщини.

Тринайцять літ проминуло від тої хвилі, та ніхто не забув того зворушливого для місіонських українців дня. Десь на дні серця місіонського українця ще жевріє і довго ще жевріти буде іскорка національного почуття, і коли подих весняного вітру діткне її -- то вона розгориться полум'ям любови до Рідної України.

Апостолес, 13-го вересня 1935.

II. СТАХІВ.

ЯЛИНКА НА ЧУЖИНІ

(Присвячую Н. Блаватному.)

Я дивився на ялинку, то Остапа, що сидів напроти мене, він сперся обидвома ліктями на стіл, голову поклав в розверті долоні. Вигляд лица був хмурий, як чорна, осіння ніч, і якась тупа туга, та багато, багато мрій і дум ліниво малювались на ньому.

Ялинка.. Це не була ялинка — тільки оден патик з трома гілячками обвинений в зелений папір з дрібно потятими кінчиками, що мало нагадувати маленьку смечку, ген десь далеко, далеко.. і близько рідної хати. На ялинці горіло три свічки й більше нічого не було. З боку, коло ялинки стояла фляшка з вином і дві тарілки з закускою.

Андрій сьогодні, як звичайно, був в найліпшій настрою. Кілька разів починав говорити свої нескінчені пригоди, які він вже десятки раз говорив, подаючи при кождім новім оповіданню інакший зміст. Але решта хлопців не відповідали нічого, навіть Остап, який звичайно все перечив, або пригадував, що він вже те «брехав» тільки другими словами, тепер також не відзивався й Андрій втихав.

Дивлячись на Остапа, то на ту бідну ялинку, яку ми прибрали піваркушем зеленого паперу й тими трома свічками, що горіли сухим, жагучим полум'ям, чи на других товаришів, сидячих навкола стола, я наче причарований, чи заклятий відчував такий тяжкий тягар, гейби мене хто грубезними ланцю-

гами прикував до камінної скали тик сильно, що ворохнутись не було можна.

Андрій встав від стола, пройшовся по кімнаті, і підійшовши до мене, сказав:

— А, ну, хлопці, оттак по нашому, та нової радості заспіваймо, . . . потім поклавши руку мені на рамя, додав: — Знаєш, як ми в Панька Кривого колядували «нової радості», перевертаючись на дідуху — ох і всесло ж було! Нема то, як у нас.. — і дальші слова йому урвались. Віп взяв фляжку, налив шклянку вина й вихилив. Остап також випив шклянку, струсився всім тілом, наче незнати чого гіркого напився і так ми майже всі пили вино.

Останні слова Андрія, якимсь теплим відблиском відбилися мені в душі. Через пам'ять просунулось мені багато чогось гарного й болячого. Пригадалися срібні акорди тої, нової радості: стара обтулена хатица, обсипана білим снігом, а за нею більше таких хат і загород, що спокійно дрімали в сутині почі, під білою, сніжною периною, а над ними колихалось багато, багато акордів нової радості й наче хор ангельський приколихував їх до сну. І ще..іще багато дорогого, рідного пригадалось, що на чужині його нема й шкля не буде.

Ніхто не відзивався. Гнітюча тиша виповнювала кімнату й творила з неї сумну могилу з живими людьми. Всі ми, здається, блукали душею в тім далекім краю, де минуло наше дитяче життя, де ми вчилися у перше говорити. Думки літали десь на верхах Бескіду, чи по широких подільських ланах рідної Волині, та над широкими берегами старого Дніпра, і дитячим ширим серцем вітали всіх рідних і знайомих.

Андрій знов заговорив до мене:

— Не знати, чи то ще, коли вернеться така щаслива святочна хвилинка — чи може все життя оттак поцуро втіче на чужині? — і не чекаючи відповіді, легким баритоном зачав співати: «Нова радість стала, яка не бувала», за ним пізтягнули другі хлопці і легко, легонько, наче десь з другого світа, чи зза могили, прощеслись акорди української коляди на далекій чужині. Тиха мелодія пісні, якось ніжно пестила розбиту душу скитальця, як вечірня роса молоді пелюстки травиці, освіжувала її другим життям. Пісня легонько, тихо колиса-

лась в замкнутій, малій кімнаті — а може то мені тільки здавалось, що ті легки акорди залишались в чотирьох стінах, — може та пісочка була сильнійша, голоснійша від гарматнього стрільня, від грому, — й голос її нісся аж до рідної хати, там, де батько сина споминає, діти батька, жінка мужа.

Колядували всі, тільки Остап сидів даліше непорупно задуманий, як чорна ніч. По лиці йому котились одна за другою, безупину слези і в відблеску тремтячого проміння догораючих свічок та сухого світла електричної жарівки, здавалось, що це перли котяться по смаглявім лиці..

Годі хлопці — по хвилі сказав Остап — перестаньте, а то серце з болю лопне — і він встав від стола підійшов в кут кімнати й сів на малім залізнім ліжку.

Урвалась тиха мелодія коляди, й навкола тяжким тягаром лягла тиша. Остап держав себе обидвома руками за голову й дивився на домівку. Мені здавалось, що це не Остап сидить, а якийсь невільчик, що пригадав собі волю і безрадно плаче за нею. Мале залізне ліжко перетворилось мені в очах в грубезний залізний стовп, наша кімнатка в сіру тюремну келію.. а ми в щось таке гідке, болоче, що не можна було дивитись на себе.. Якесь незрозуміле чуття заволоділо мною, в очах малювалось багато незнаних, незрозумілих образів і привидів, та примар, на серцю здійснювалась буря і мені хотілось заголосити не тихою сльозою, а диким вибухом: .. В мене також є Рідний Край, рідна хата, родина.. і.. все є, тільки мене нема — я заблудив, пропав, загубив тебе рідний краю!..

Перед очима розстелився широкий стег вкритий грубою верствою білого снігу. Біліючі в ішею сади, спокійні села і ялинка на столі в Панька Кривого, розстелений дідух на землі і я, та Андрій, старий Панько, Марта й ще деділька знайомих, веселих облич промайнули і згубились, тільки лишився Андрій і я, Остап і другі, де всі також згадували кожний свою ялинку гарпу — не таку як та наша на далекій чужині.

5. IX. 1935.

■ С П О К У С А ■

(ОБРАЗЕЦЬ З МІСІОНЕСУ)

Це діялось в великий піст. Господар Микита їхав від сповіди зі своєю газдинею Гапкою. Хотяй сухоребрі коні, плентаючи погами, бігли що сили, то однак Микита не переставав їх підганяти грубим немов ковбаса батогом. На його обличчю було видно невдоволення і злість. Але й Гапка також не була весела, а це по тім пізнати, що дуже надула свої губи, щей відвернулася від Микити, немовби його встидалась або бридилася. Зустрічна людина могла легко здогадуватися, що між цєю парою зайшло щось не до ладу. Та мабуть ніхто з людей був би не знав причини їхнього смутку, якби не та похилена коршемка, що стоїть коло шляху і до якої так завзято підганяв свої коні Микита. Тут кватирка дві тої улюбленої «сивухи» і горло промочить, і язик розв'яже та бадьорости додасть.

Так думав собі Микита. Тому на тощак не хотів заходити в розмову чи пак в сварку, зі своєю Гапкою. Все йому перекачувалась в голові немов тяжка колода — думка: чому то таку тяжку покуту завдав йому сьогодні панотець?

— Гм — певно проклята баба так мене всмарувала перед ксьондзом. Ой! ще від коли ноги мене носять, такої покути ніякий піп на мене не накладав. Вона, вона, проклята так нашемрала... Казавбим, що ні. Але пощо мене ксьондз так довго винитував: чи шаную тайну содружества, і чи не переступив коли шестої заповіді Божої. —

При таких міркуваннях заїхав під коршмину. Дві кватирки сивухи справді додали бадьорости Микиті. На його блідім лиці появилсь рум'янець, він зачав говорити й усміхатися.

Гапка також гроха промочила горло й стала веселішою. Вже й губи запишила і на Микиту якомсь приємніше поглядала. В душі почала каятись, що так багато панотцю нагородила. Це Микити не направить — а для неї може значно пошкодити. Вона вже з практики знає що; як Микита до неї не говорить, лише тяжко сонить та інколи «охкає» то це віщує бу-

рю з градом. Тому рішила сьогодні змінити тактику своєї поведінки; можеби це вдалося оминути. Здавалось що й Микита під впливом алкоголю трохи змяк, бо як почувши мягкі слова Гапки: «ходім старий поїдемо до дому» то якось ласкавішим оком поглянув на свою Ганку, і не вагаючись довго вийшов довоза. Тепер Микита їхав повільно. Довго думав, як би почати розмову з Гапкою. Нарешті запитав; чому ти така сумна Гапко? —

— Аджеж і ти не веслий Микито?

— Якжсж мені бути веселим; що на старі літа через твій гадючий язик я став посміховищем в людей. — Не кажи цього, Микито, я в тому нічого не завинила.

— Якто ти нічого?... Не досить щось розтрубіла на цілу оселю, та щей перед ксьондзом нашемрама. —

Я нічого не шемрала, я сповідалася з гріхів.

— Ая з гріхів; але не зі своїх. Чому ти за себе нічого не скажеш.. Га? —

— А щож я за себе буду говорити? Таже сам бачиш, що я так живу як Бог приказав. —

— Ого яка святенька Гапцунька знайшлася. А кум Трохим чого таку стежку втоптав. —

— Як втоптав, то не до мене, але до газди, а що газди вдова не застає, то я цьому не винна.

— Гапко прикуси той свій гадючий язик.

Віз переїздив попри обійстя ще не старої вдовиці Марти. Микита зснацька поглянув на те обійстя, де побачив Марту тай зараз пригадав собі, скільки то неприємностей доводиться йому переносити через тую облесну вдовицю.

Не знати, чи колесо на камінець наскочило, чи може з тої жури сон морив Микиту, досить того, що Гапка зпостерегла: як він кивнув до вдовиці головою.

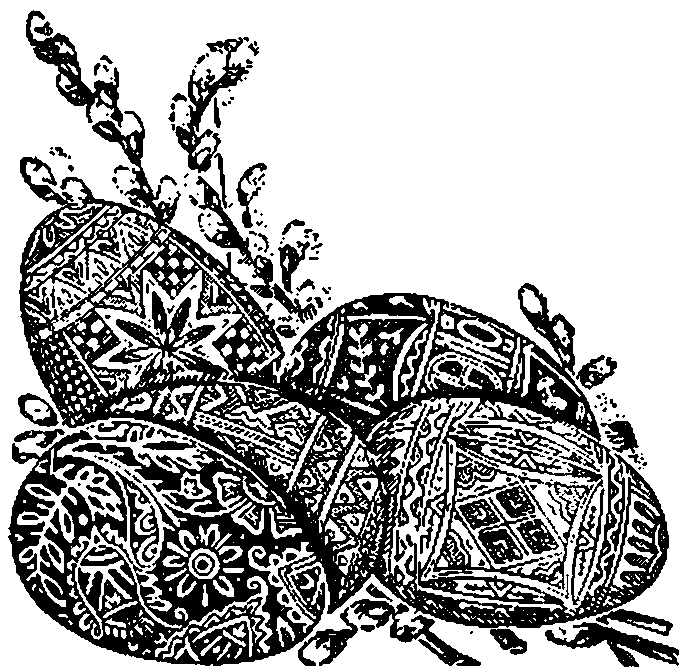
— Що ти! Микито! одурів! Не каєшся по святій сповіди, знов витріщив баньки на ту повію, знов моргаєш до помийниці. Ой, ой! зчарувала тебе зчарувала.. Злісно респетовала Гапка. Микита здригнувся на крик Гапки, немовби на нього хто виляв горячий окріп. В одній руці зтиснув товщий кінець бичівна, а другою вхопивши Гапку за коси та давай періцити

приговорюючи: а ти, спокусо, зпов розшарпуеш мое зболіле серце, а на а на. Бив поки не змучився.

Бідца Гапка посиніла від побиття, як печінка. Жалувалася перід людьми; одні піби то жалували Гапки, а нишком підсміхалися. А другі приказували: — вам таки так треба, бо ви дуже свому чоловікові зависливі.

Ходила Гапка і до священника жалуватись на Микиту. Парох потішив єї, та приобіцяв, що за такий поганий поступок скάρтає Микиту і Маргу, та порадиш Гапці щоби більше їла, а менше говорила, то лихо скоро направиться. Незадовго покликав парох Микиту щоби трохи наказати. Микита, опустивши голову в долину слухав покірно декорів. Аж як парох сказав: що так побивати жінку немилосердно то є: гріхом непростимим. То Микита немов з горячки до пароха сказав:

— Ви отче псжонаті, то легко Вам говорити, не знаючи якато спокуса жішка.

З У С Т Р І Ч

Сонце добігало полудня і горячим промінням немилосердно розпикало великі мури, асфальтові вулиці і все, все. Триміліонне муравлище з високими каменищами, похрипіними вулицями, по котрих безупинно вганялись авто, трамваї, вози й тлуми люду, здавалось, було замкнене в напалений печі. Ні найменшого подуву вітру, тільки безупинний гуркіт залізних коліс по шинах, рев автових гудків, автобусів, безупинне звонення трамваїв, всумні з людськими голосами все те творило життєву, мійську музику. Горяча атмосфера наповнена димом, нафтою і порохом здавлювала віддих в грудях.

Я, ледве підносячи ноги, перейшов широчезну вулицю, по якій туди й назад, як пекольні демони гнались одне за другим авто, наче змії, з залізним гуркотом котились трамваї — все то кудись рвалося, бігло, поспішало, гейби хотіло наздігнати втікаючу хвилину, чи втічи кудись в невідоме з під розпаленого, соняшного проміння. Перейшовши вулицю, я спхився в широкім марку. Чув тяжку тілесну й душепну втому, та лютий голод!

В парку було майже пусто. Я сів на лавці, що самітно стояла в тіни невеличкої пальми. Проти мене, стояло три лавки вряд, а за ними, ззаду грядочки різноманітних цвітів з похиленими від спеки головками. На першій лавці від вулиці, сидів товстий чоловік, перекинувши ногу за ногу і охляло похилив голову назад; в устах держав цигарку, пускаючи рівними колісцятами в гору дим... Друга лавка була порожня, на третій сиділо двоє молодих людей: середнього росту, чорнявий з опаленим на сонці лицем мущина, гордовито розсівся на всій лавці; близько, туплячись до него сиділа, також чорнява жінка, і не то кокетливо, не то підлещуючись щось скоренько говорила, то знову, коли говорив мущина, сміялась довгими хвилями, нагадуючи своїм сміхом кулкудакання курки, збо кумкання жаб. Дальше рівними рядками, в зеленій мураві тяглись грядочки квітів і тисячею красок, в тінях розлогих акацій і високих пальм маювалась живе веселка, що своєю чарівною красою пестила мою душу й тіло. Я забув за голод, за втому, за незносну спеку, за все, що творилось довкола мене. Дотикаючись поглядом безжурних квітів, я мандрував душею месь в невідомому. Наче в сні, блукав душею в пахучих, повних щастя, любови й забуття садах. Забув за той ненаписний гуркіт, шум, брязкіт, за вонючу мійську атмосферу, за сіре, голодне життя скитальця на чужні. Ніжний серпанок невідомого приколесав мою самітність. І мені здавалось, що я забрів в рідне, любе, життерадісне товариство.

Що перед мене хтось пройшов і сів на тій самій лавці. Відриваючи очі від цвітника, я подивився на сусіда, що вже досить вигідно розсівся коло мене. Цяці погляди стрінулись. Мені здавалось, що цей погляд мені знакомий...

Мій сусід виглядав гидко: довге, кудлате, здається роками нечесане долося, ковтками звисало на плечах. Довга, немита й нечесана борода, а зпід неї визирало брудне лице. На голові неохайно сидів капелюх, голі, кремезні груди загорнув в подерту блюзу, — одна рука була в рукаві, а друга гола — рукав звисав бездільно. Штапи також були подерті і через великі діри визирало голе тіло. Не звертаючи на нікого уваги він розгорнув газету, в якій було завикнено кілька недогризків хліба, одна бараболя, нечиста від сміття й хто знає коли варена і кусок мяса, це все розіклав на лавці і покванно почав їсти. Я дивився на ту їду і всередині почував страшний голод і огиду. Але голод перемагав все, і хоть, як гидкими видавались ті відпадки набирані на смітнику — а всеж я був би їх їв з наснети яким смаком.

Кілька думок мигнуло мені в голові, після чого дупку огорнув жаль і нещастя до всього: до того великого мерехтячого в богацтві й блиску міста, до гуркоти, до того немитого бродяти, що сидів побіч мене і їв відпадки вибрані зі сміття. Я чув голод. — Давно вже як нічого не мав в роті.

Сусід їв скоро і час від часу наївно дивився на мене. Я чув в голові шум, в очах темніло, думки розпливались, я перестав думати і полюдив собою.

— Це ти? — ніби дуркуватю, ніби іронічно — заговорив мій сусід і покванно почав солгати рукавом по замашених гублях, що блищали ніби шкварками памплиціні пироги.

Знакомий голос потрає всім моїм чуттям. Я підняв голову, хотів щось говорити, щось питатися, але не знав, що і як.

— Не пізнав мене?.. Ть-ф-у! — Я Семен!..

- Семен — сказав я, як крізь сон.

Настала хвилинка мовчанки, що здавалася мені вічністю. Несподівано він підскочив як опарений.

— Наплювати мені на тебе... В мене жінка, як щастя... дітей двоє... Я ще заробляю грошей.

Аж тепер я пізнав Семена. Але чого він хоче, що говорять я не знав. Не знав, хто з нас божевільний!

— Я ще верну до Краю, до жінки, до дітей — що силі кричав Семен, аж уста півнились. — Наплювати мені на тебе, ти хто такий? — і він скоро побіг в сторону широкої вулиці. Ставши на тротуарі ще раз крикнув на все горло: На нім прасований костюм, і вдає лапа.

Навколо мене гуртувались прохожі. Багато людських голосів творило безладний крик, що диким зойком відбивався в моїх вухах. Багато цікавих питали про пригоду, але не розуміючи мови, я тільки безупинно порушував раменами й не говорив нічого. Мені хотілось наплювати, накричати на всіх і бігти, куди побіг Семен.

Товпа прохожих скоро розійшлась. Я сів на лавку й почав думати, що це зо мною трапилось. Не хотілось вірити, що я стрінув Семена, товариша, з яким росли. Пригадалось багато минулого... Привідамі блукали

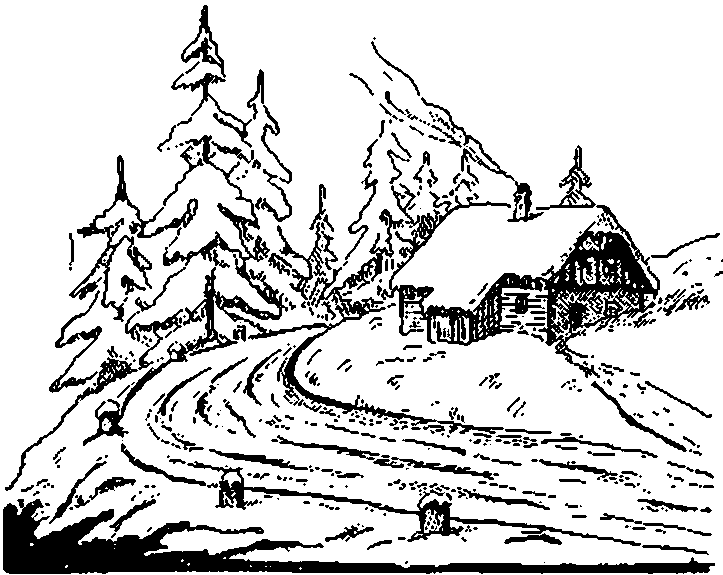
в споминах Семена, його жінки й діти. Десь з забутих пригадав слова Семенової жінки:

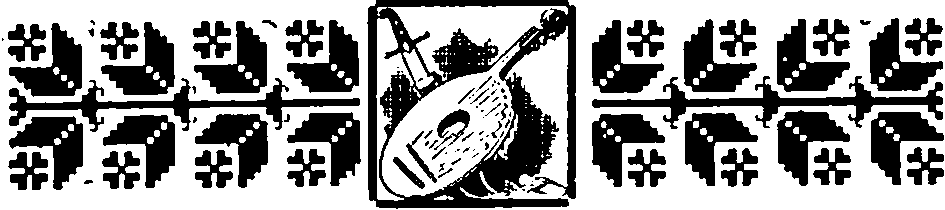
— Іди пасливо, та не йди по тій дорозі, що пішов мій — вже три роки, як листа не напише... Щоб хоть за діти згадав коли — обтерши заплакане лице хустиною, говорила даліше — а може де безвісти згинув на чужині — і зайшлась плачем.

На згадку тих слів, наче якась гадина стиснула моє серце. В голові шуміло, як люта хуртовина по широкім степу. Я встав з лавки подивився навколо себе, нічого не було, щоб мені видалось привітним. Все, здається, глумливо сміялось з моєї долі, з долі Семена, з долі тисяч, нас випанців зі свого Краю, що самотно голодні блукаємо по брукових вулицях всіх міст по світі. Назіть ті повалі від спеки квітки сміялись нахабно мені в очи. Я хотів бігти кудись, зховатися від світа, від себе, від тої самотности, що як тінь ходила за мною.

На хвилю я забув за голод, за все й переходячи вздовж і впоперек широкі вулиці, як мала комашка порушувався в тінях великих камінів, що наче, нестримні пелитні злімались в гору, гейби хотіли злучити землю з синім блакитом. Пропихався поміж тлуми люду, як польовий коник рухався поміж авта, вози трамваї, йшов вперед, а за мною, як тінь суцїлась самотність. Мені хотілось знайти Семена, розпитати його про долю та розповісти свою, або когось другого, з ким-би міг побалакати і посьміятись. Не було нікого. Навколо богацтво, блиск, життя, але я не хотів на ніщо дивитись, бо воно рознаєсним залізом лекло моє серце.

Дельта де Парана, 12. жовтня, 1935.

С. ХАРЧЕНКО.

З КРИВАВИХ ДНІВ 1919. РОКУ

(Зі споминів українського партизана).

Коли в травні 1919. р. кіннота Будьонного зліквідувала повстанський рух на Чернигівщині, знищивши багато населення за участь і симпатії повстанцям, ми на скликаному зібранні рішили занехати доцьогочасну тактику й повести партизантку: малий відділ, що складається з добірного боевого матеріалу, може ворогові в його заціллі вчинити багато більше шкоди й не так скоро дістанеться в його руки як велика маса, з війською й боевою тактикою не гаразд обзнайомена. Нас зістало 26 випробованих боеків, що готові були боронитися до загины за Українську Державу й яких не жахала ні большевицька чрезвычайка ні непосильні змагання з переважаючим ворогом. Командувати нами взявся давнібий повстанський начальник, бувбий лінійний офіцер російської армії Г. О-ко, за якого голову большевики визначили високу нагороду.

Штаб партизанів

Треба було вибрати район партизанських операцій: ми своїм осередком визначили Чернигів, а оперувати думали здовж залізничої лінії Бахмач - Гомель. Табор заложили в непроходимих болотах, до яких з однієї сторони припірав державний ліс, а з другої — поле господаря, нашої людини. На трясовині був сухий горбок, так із 100 квадр. сяжнів, покритий лозою й вільхами: там став «штаб партизанів». Була це кількаметрова буда, плетена з лозини, а пошита очеретом. Один кут буди був загачений збруєю всякого роду, набоями,

гранатами; на стовні, що підпирав дах, висіло дві військові торби, в одній повно большевицьких грошей, а в другій печатки й блякети ок. 20 радянських установ, так, що всякі потрібні нам документи й «уповноваження» ми могли самі собі зробити, коли тільки забажали.

До півдня вся наша братва крім стійкових висипляється по нічній роботі (випади робили тільки вночі). Після півдня, попоївши, кожний робить що кому завгодно. І бачите картину: під будою лежить богослов і персчитує «Життя Святих», оподалік «пан доктор» видушує з квіття соки, бо хоче зробити «занорозьке лікаретво»: студент - природник розлігся в тіні, наставив руку й обсервує, як комарі пють його кров; двох правників запально диспутує про римське право й, нсмаючи стола, товчуть пастуками об землю; піротехнік прилаштує декільку машину, а його поміщик стипає вершки рушничних стрілен, щоб тим способом випродукувати свої власні «дум, дум» стрільна. Геть осібно від інших, надхнений поет пише вірні й по звичці захоплюється «матушкою Россією»; а прийде вечір --- поет рве свої вірші на шматки, бере рушницю, а в очах уже зацекла ненависть до «матушки» всіх покроїв Збіва; решта пар'язнів ріже в «очко».

Напад на чрезвычайку.

Одного такого післяпівдня крикнув наш отаман:

Хлопці, на нараду!

Отамана всі любили й шанували за боеву практику, вмінє командування та одчайдушню відвагу. Його жінку розстріляли большевики як закладницю.

На отаманів покрик всі збираються дооколя «штабу», щоб вислухати пляну на сьогоднішній випад, разом обговорити й обміркувати всі способи й можливості. Рішено зробити «скок» на чрезвычайку м. К-ви. Обговоривши все як слід та діставши накази всі приготавляються: оглядають і чистять збую, пробують пожив. Сміхи, жарти й дотени зашмерли, кожний задуманий і суворий, піби вже повіяв вітер від холодних крил лигола смерти: хтось з нас помре, або я забю когось...

В дорогу!.. Ще чути бренькіт збруї, потім усе втихає. Чов-

на безшелесно посуваються витягними плавами. Кругом тихо, тільки очерет шепоче під нічним вітром і де-де вилетить перестрашена дика качка зі свого гнізда. За півгодини ми вже на суші. Ще коротка нарада. Мусимо йти дуже обережно, бо м. К-ва всього 10 верст від нашого табору. Йдємо малими відділами, по 4 люда кожний; збірка — по протилежньому боці місцевості, в лісі. В 11 і пів год. вже всі на місці. Перешкод не було ніяких, бо в цій околиці немає зовсім війська.

Треба післати розвідку. Я маю йти, а зі мною ще один партизан. Беремо по одному револьвері й кілька гранат і йдемо, вдаючи п'яних (в кишені ще пляшка самогону). З галасом і викриками доходимо під будинок чревычайки, звідки чути п'яні співи й вигуки. Щоб гаразд розглянутися в ситуації починаємо сварку за самогон. До нас вийшло двох п'яних міліціонерів, забрали самогон, дали по штурханцeni — ми вилаяли їх «на общепонятном язике», засміялися в п'ястук і гайда до своїх.

Отаман поділив партизанів на дві групи, щоб одночасно підійти під чревычайку та захопити міліціонерів, що повнитимуть там службу. Так забрали 2 міліціонерів. Потім 2 партизанів стало в одних дверях, 2 у других, решта ввійшла до кімнати днювальних, роззброїла їх без одного вистрілу. У великій салі за п'ятикою урядували «аси» місцевої чревычайки: матроз Медведьов, жид Розенберг, наш яничар Шрамів, прославлена своїм звірством Хая Овербуг та ще одна урядничка ч-ки. Коли вони почули: «Руки вгору!» — збараніли. Аж наставлені рушниці привели їх до свідомости — без слова піднесли вгору руки. Тоді отаман О-ко каже їм:

— Оце ваша остання година. Нема часу, будь ласка в «штаб Духоніна»...

На ці слова кати, що сотками розстрілювали невинних людей з дикою насолодою, впали до ніг і благали помилування. Тільки Хая стояла непорушно.

— Баби пабік!..

Сальва й три звірі в людському тілі впали на землю.

— Жидівко! веди нас до пивниці!..

Там усі стіни були обхляпані людською кров'ю й мозком. На землі ще свіжі два трупи, лікаря та його дочки, судженої українського старшини. Це робота Хаї Овербуг. Пеотові Міші

годі було здержатися; дико крикнув і вистрілом з «Нагана» вбив Хаю.

В арешті на подвірі було 23 в'язнів, що чекали своєї черги. Їх ми взяли зі собою, щоб допомогти їм вийти з міста. У місті ніхто нас не папастував. Слово «повстанці» було таке страшне, що міліція поховалася по закутинах. За містом в'язні вбили одного зпоміж себе камінням; виявилось, що це був агент ч-ки, підставлений для підслуху.

Вранці ми вже попивали в своїм «штабі» забрану чекістам «миколаєвську». В большевицькій пресі, яку ми завжди перчитували, про наші напад не було ні словечка; мабуть тому, щоб не поширювати паніки.

На розвідці.

Після нападу нам треба було деякий час сидіти тихо, причаїтися. Настало «безробіття». Користаючись з нього вибираюся на розвідку до м. Гомля, щоб довідатися як представляється політична ситуація під теперішній час. Вбираюся по комісарському, кишені випихаю большевицькими грішми, беру два добрі револьвери й документи помішника военкома Ч-ської округи. З початком липня я вже в Гомелі. Заходжу до ресторану, де бувають комісарі й де я сподівався застати знайомого комісара з політвідділу, що мав з нами зв'язок. Чекаючи на обід я мав час перчитати часописи та занотувати, які мені з них треба купити.

Поприходили комісарі на обід, прийшов і мій знайомий та сів до сусіднього столу. По кількох хвилинах навзялася розмова, я всім представився, навів бесіду на те, що мені було цікаво довідатися. Після обіду заходжу до канцелярії політвідділу, викажуюся своїми документами. Дали тальон на помешкання. У кабінеті шефа випили по чарці. Раптом мій знайомий дає очима мені знак, частує всіх папіросками, мене першого, та значуче поглядає на мою папіроску.

«Ага, думаю, стара практика».

Виходжу до кльозету, розриваю тутку й нахожжу записку: «Вас обнаружили, канцелярист пізнав як гетьманського стар-

шину». Лихо, думаю, та не зовсім, — вони мене не арештують зараз...

Дякую за помешкання й виходжу. Зі мною йде один урядовець, щоб показати, де буду мешкати, а з ним ще один хоче мені товаришити. Показали вони мені помешкання, якого мені зовсім не треба було, а тоді кажу їм, що хочу купатися, і прошу, щоб мене завели. Вони дуже радо згодилися, бо думали, що в час купання переглянуть мої документи, кишені й течку. Підемо вечером, тоді вода тепліша, а покищо заходимо до ресторану випити. Не жалую почастунку, хочу, щоб моїм солутикам розв'язалися язики. Але, бестії, виявилися дуже короткоязикими, тільки хвалилися, як-то висилали буржуїв в «штаб Духоніна».

Сонце заходить. Сідаємо в човен; один з них веслує, другий держить наготові револьвер — може вдасться вбити качку. «І це тобі не допоможе», думаю. Як відіхали подальше від людей, я поклав свій револьвер на лавку, накрив блюзу, розбираюся купатися. Мій «мисливий», заспокоєний, ховає й свій револьвер, два гуки й хвилі ріки назавжди накрили тіла двох большевицьких охоранників.

А в 1. год. вночі, на малій стації побіля Гомля всідаю до поїзду з потрібним нам матеріалом, з документами завідувача телерафом однієї з почт на Чернигівщині.

■ В КІГТЯХ КОМАНДИРА УГАРОВА ■

Спогад з побуту в київській чрезвычайці 1919 року.

(Написала Ганна Рубинська, б. сестра Міжн. Черв. Хреста, Ужгород, Закарп.)

В наслідок великої облави, яку 17 липня 1919 р. влаштовано на вулицях Києва, арештовано 700 осіб. Келії у в'язницях були набиті. Угаров вимагав, щоб перенесли до табору всіх в'язнів; їх не допитували зовсім й не дозволили їм боронитись. Були це жертви безоглядного деспотизму, що мав праязки з давніх східних тиранів.

Угаров вважав собі до помочі свою жінку й подружжя Гляйзер. Першого дня допитали, точніше — присудили 700 в'язнів, а чергового вислали до Москви величезний транспорт заложників. Усіх зігнали на подвір'я; ніхто не знав, про що йде, але всі сподівалися чогось лячного. Угаров поділив в'язнів на 5 класів: 1) Присуджених на смерть. 2) Заложників. 3) До важких робіт. 4) В'язнів до кінця громадянської війни. 5) Свобідних.

Сказана ніч і стріл до сестри.

Зранку до вечора викликували прізвища й колишній кравець Угаров на швидку руку, серед заколоту вирішував про життя і смерть людей, яких бачив у перше. Ні одному заложникові не сказали, що завтра мають його вислати. Деякі не мали при собі ні одягу, ні грошей, не могли навіть попрощатися зі своєю родиною і повідомити її про виїзд.

Тієї ночі можна було вдуріти, але що воно обходило Угарова? Він проводив тільки свою систему, що мала зміцнити владу Совітів. За його попередника, Сорокіна, було у в'язничних книгах безголов'я; тепер у книгах був безлад, але життя стало жахливе. До келії на 30 в'язнів Угаров посаджував по 120, в наслідок чого ті нещасники не могли ні покластись, ні простягнутись і душилися просто з браку повітря.

Біля півночі доглядач вислав сестру до келії, де один студент з Винниці, хворий на серце, смертельно змілів. Це було в липні, підчас найбільшої спеки. Вікна були замкнені, малої

квартирки було замало, щоб провітрити келію. Сестра вимагала, щоб нівживого перенесли негайно куди інше.

Угаров почув це й захриплим голосом звершав на сестру:

— Ще слово і скажу тебе розстріляти. Як смієш противитись моїйму приказові?

— Алеж я самохіть не пішла до келії. Мене вислав туди головний доглядач.

Вбю!

Вихопив револьвер і стрілив над головою сестри. Цей випадок зломив вязнів до решти. Коли Угаров поставився так до сестри, яку досі шанував увесь штаб чрезвычайки, чого могли сподіватись вони?

«Маємо доволі тієї сволочі...»

30 червня взяли большевики Кремснчуг і арештували там на вулиці 17 старшиц, яких привезли до табору. Ні один не знав, защо: казали їм, що їх беруть як заложники, бо вони вороги совітів. Чотири дні були на листі «вільних», але ніхто не допитував їх. П'ятого Угаров глянув на них і сказав:

— Записати їх на листу ч. 1. --- кожний зних має для нас велике значіння.

Сторожі наказав, щоб не спускала їх ні на мент очей. 10 днів ці люди щохвилини дожидали смерти.

Нехайно з'явилася комісія Мануїльського. Одному вязневі вдалося добитись до нього й передати заяву від усіх заложників. Мануїльський вислухав його й обіцяв розглянути їх справу. Чергового дня з ними обходилися інакше й обіцяли їм, що їх випають до Москви, де дістануть відповідні становища. В серпні прислали по них відділ вояків.

— Куди берете їх? спитала сестра.

— Маємо багато такої сволочі --- відповів командант сторожі.

Сестра пішла за ними на двірць. Бачила, як їх всадили до вагону для худоби; поїзд рушив, але куди їх вивезли --- не знав ніхто.

«Може й нас постріляти...»

Угаров завів у таборі новий, дуже сувсрий правильник. Вязням дозволяли ходити до кльозетів тільки під доглядом; на сотні влзнів було 20-40 вояків, що не мали ні часу ні охоти

виводити в'язнів на коридор. Ці нещасники, що жили серед невимовного бруду, без повітря і змоги полагодити природні потреби, були подібні до звірів у клітках. Щоночі по в'язниці лунали зойки і крики.

На щастя сторожу змінили і прийшли козаки, що не дуже виконували наказів. В'язням дозволили виходити на повітря де могли подихати свіжим повітрям, але як тільки здалеку загудів самохід Угарова — всі втікали до келій, які негайно замикали. Приходила тиша, ніби все вмерло.

Не було випадку, щоб до Угарова заніс хтось якусь просьбу. Боялися його панічно не тільки в'язні, але й урядники чрезвичайки.

— Якщо захоче, то й нас постріляє — казали.

Цей колишній кравець, перед яким дрижали навіть комуністи, був найгіршою звірюкою в людській шкірі, яку я будь-коли бачила.

З А Л О Ж Н И К И

Большевики, прийшовши до влади, відновили систему заложників, яку давно вже вичеркнуло модерне право. Це був один з тих парадоксів комунізму, що чванився поступом і водночас мав жорстокість і дич камінної доби.

Просту і очевидну засаду, що за злочин відповідає тільки той, хто доконав його, заступили негідною спільною відповідальністю. Зрештою, комуністи не вимагали навіть доказів злочину; доволі було належати до якоїсь родинни, кляси чи фаху.

Жінок, дочок і матерей старшин вкидали до в'язниць і вбивали, якщо старшина пропав, підозрівали, що втік до білих і мстилися на його родинні. Смерть старшини не змінювала долі арештованих жінок. Брали теж заложниками священників й серед них був патріярх Тихон.

По цілій Росії були розсіяні табори, в яких десятки тисяч людей конали з голоду, зима й розпуки. Де тільки червоні уступали під ударами білої армії, всюди брали заложників і для постраху і для того, щоб опісля вимінювати їх за полонених та арештованих комуністів. Якщо не прийшло до виміни заложників вбивали.

Три понурі транспорти.

Денікін підходив до Київна й большевики почали вивозити з міста заложників. Угаров вислав першу партію, але в ній не знав ніхто, чому його причислили до 2 класи. Заложники були в розпуці: в Києві мали родини й товаришів, з виїздом тратили останню жарину пащі. На півночі, з якої большевики зробили царство нужди, голоду й жаху, дожидали їх нові муки і зневаги. Їм не дозволили навіть попрощатись з найближчими. Ввечері присуджено, а вранці під міцною сторожею, що стріляла до кожного хто підходив, виправляли їх на пароплав.

В цю першу партію заложників входило 198 осіб. Ніхто з них не мав грошей, всі були інтелігенти: студенти, старшини і яких 20 купців. До них додали нещасних селян зпід Харкова, хоч ледви чи за 83 літнього селянина можна було виміняти якусь полонену большевицьку шмукку.

Пізніше вислали другу партію з 27 осіб, здебільша багатих поміщиків, Москалів, Поляків та Українців. Серед них був один Жид, Папаяс, секр. нім. консуляту в Одесі та лат. священник з Київна, Шафранський. Вони виїхали так нагло, що ледви змогли повідомити родину, дістати необхідну одежу та харч на 10 днів, чого від них вимагала сторожа.

В останньому транспорті було 30 заложників, серед них кількох інженерів, з якими обходилися лагідніше, бо їх потребували як спеців; Німців доглядали теж, бо за них мали виміняти Радека. В тій партії було теж кілька банкирів й один Француз, студент, якого приловили в Одесі, а теж 16-літній хлопчина Львов.

Ця остання партія відїхала пароплавом у суботу, а в неділю вранці ввійшли до Київна денікінці.

Кон і Мануїльський

Коли з Київна виїхала перша, найбільша й найрізпорідніша партія заложників, Київляне, досі німі і стероризовані, почали протестувати. А що часописів не було, збори заборонені, протест пішов приватною дорогою, через Жидів, що мали деякий вплив на комісарів.

В уряді мабуть подумали, що сам терор не дає нічого в справі вислали комісію, на чолі якої стояв Мануїльський, (інш з найвизначніших большевиків, освічена людина, зовсім не Сорокін чи Авдохін. Одним з пайдіяльніших членів комісії був старий революціонер, журналіст Фелікс Кон, Жид, що провів багато літ на Сибірі, отже «терпів за свободу». Він був насправді не большевик, а соціал демократ:

Кон і Мануїльський, освічені й відповідальні за свої вчинки люди, взялися за завдання злагіднити жах комуністичної інквізиції. Мануїльський був настільки навіть необережний, що обіцяв розглянути вдруге всі справи чрезвычайки, хоч говорив це без згоди централі — всеукраїнської центральної комісії, яка на таке булаб ніяк не згодилася.

Вязні, що вже до краю були виснажені всякими тортурами, виглядали нетерпляче його приїзду і привітали його як спасителя. Це було просто свято, коли Кон і Мануїльський приїхали самоходом. Оба були ввічливі до вязнів і виявили стільки серця, що просто дивно було: адже вони були теж морально співвинні злочинів, які виконувала чрезвычайка.

Нема милосердя!..

Увесь час, коли ця комісія працювала — 5 чи 6 днів — вязні і їх родини горіли надією й дожданням. Дванадцять вязнів звільнили з приводу хвороби — факт, якого досі не було. Кон вимагав навіть звільнити одну дівчину, якої дитяче личко зробило на нього вражіння. Була надія, що вязні врешті знатимуть, за що їх вхопили й боронитимуться.

Але це тривало кілька днів. Совітська влада, вважаючи, що нема причини попустити вязням, здавила всі надії з місця. Лятсіс, голова чрезвычайки, заборонив виконувати доручення Мануїльського, інший Лотин, Петерс, голова всеросійської чрезвычайки, призначений до оборони Київa, мав ще менше охоти милосердитись.

Мануїльський і Кон перестали відвідувати вязниці, а їх побут відбився у пресі: в київських «Известиях» оголосив Лятсіс ряд статей в обороні ідеології чрезвычайки, а два числа часопису «Красний Меч» були присвячені похвалам терору і чрезвычайці.

О С Т А Н Н І Д Н І

Пришли останні й найжахливіші дні большевицького панування в Києві.

На два тижні до приходу денікинських військ, привели до табору 29 правників. Це були заложники і з ними обходилися ввічливіше; дозволяли їм навіть бачитись з родиною.

Казали, що Мануїльський допитувався про них. Були серед них і судді, здебільша старці. Всі думали, що їх в найгіршому випадку вивезуть до Москви. Заступник начальника Ізвочіков, досі прислужник в якомусь кінні був у в'язниці й переглянувши листу, доручив перевезти кількох суддів до лікарниці в Лукіянівській тюрмі. Це давало ще кращі вигляди на спасення і вони дожидали спокійно своєї долі. Деяких на просьбу родини навіть звільнили.

Печайно у п'ятницю 9 серпня прибула до в'язниці надзвичайна комісія й на швидку руку почала допит. Декого звільнили, а решту перевезли до найлякнішої чрезвычайки, Губенка, де знєваги й тортури були — звичайна річ. Покищо зрєвідували всіх в'язнів і ограбили.

— Тепер матиме щойно! - говорили доглядачі, ніби давніша в'язниця була добродійною установою.

Жахливі списки.

В понеділок і вівторок йшло поверховне допитування. Кожного урядника суду допитували, чи брав участь в справі Бейліса. Хто притакував, того негайно присуджували на смерть.

В останні три місяці — травень, червень і липень — вбивали щоночі, але тиждень від цього понеділка почалася масакра. Большевики рахували, що віддадуть Київ у половині серпня й тому 9 серпня табор зліквідували. Проте «окремий відділ» існував до останнього моменту, а замкнених в ньому в'язнів «залагоджували» швидко.

В понеділок сестра роздала в цьому відділі 80 обідів, в четвер не було в ньому вже ні одного в'язня. Сторожу змінили й ніхто не знав, що з в'язнями зробили.

Чергового дня в совітських часописах були такі нотатки:

«У відплату за комуністів, що їх розстріляла біла армія, присудили ми на смерть такі особи» —

— і слідували довгі черги прізвищ.

В четвер вночі привели нових в'язнів, 12 юнаків; серед них був 17-літній студент Гліб Жулікін, син відомої в Києві вчительки Ткачєнко, старшин Прянішніков і інші; їх принесли на носилках, бо збили їх так, що йти не могли. Всіх скатували до півсмерті. Вони знали, що жде їх, а проте зберегли рівновагу духа. В суботу доглядачі лічниці, де вони були, заявили мам, сестрам, що в них нема ніодного в'язня. Будівля лічниці була окружена сторожою, а в сусідньому городі, що належав колись до ки. Яшвіля, лежали п'яні вояки на траві або хропіли у фотелях, що їх витягнули з віллі.

Ми боялися, що нас дурять і пішли до командіра:

— Скільки сьогодні обідів? Двадцять?

— Ніодного — махнув нам рукою, а тимчасом в городі швидко закопували теплих ще трупів цих нещасних. Вирятувався тільки один, якого випросила любка комуністка. Він не хотів йти, хотів знати, що сталося з його братом. Доглядачі збрехали, як завжди:

Йди до хати, брат зараз прийде.

Тимчасом цього брата розстрілювали в сусідньому городі.

200 допитів за 5 годин.

13. серпня прислали до в'язниці нову слідчу комісію, двох мужчин і жінку, людей без будьякої освіти. Проте вони мали право життя і смерті в'язнів, яких навіть не допитували. Проти себе мали вони тільки карточки, на яких було виписане прізвище, вік, фах і рід в'язня, категорія, до якої його зачислили та іноді здогадний злочин. З тієї картки перевірювали тотожність в'язня і задавали йому кілька питань, присвячуючи на це хвилину, а щонайбільш дві. За п'ять годин комісія перепитала 200 в'язнів, видаючи моментально невідкличний присуд.

Коли три перші члени комісії стомилися, прийшли на їх місце інші; це тривало до ночі. Яких 800 осіб звільнили, молодих мужчин вислали на фронт. Більшу половину присудили на смерть, але ніхто не знав, завіщо.

Маньковський старець, згинув, бо до революції мав 6000 десятин землі, яку давно розібрали селяне. Разом з ним розстріляли молодого його бухгалтера Райтерівського.

Одного з в'язнів, Бірського, считали, чи був бурмістром Гомля. Притакнув.

— Отже залишишся.

Це значило: «Будеш розстрілений!»

Чеха Вольфа, одного з найчільніших громадян чеської колонії в Києві, спитали, за що його арештували.

— Не знаю. Може бути мене вважають ворогом совітів.

— Добре. Залишишся.

Докази були зайві. А коли після цього гуртового слідства перевели в'язнів до Губчеки, зрозуміли, що надії нема. Досі можна було манити себе, тепер усе пропало.

Так минули останні три години. Навіть вояки, що вартували, говорили шепотом про цю жахливу ніч.

Три келії були набиті засудженими. Вони цілу ніч кричали, зойкали, прокинали і благали милосердя. Деякі співали хором церковні пісні.

Сильветки вбитих.

Серед тих нещасних були дві жінки: Марія Миколаївна Громова, молода інтелігентна соціалістка не большевичка. Чесна з роду, бунтувалася проти злоби її жорстокости комісарів, бути може, обвинувачувала котрого з них і це довело її під дула рушниць. Останні дні хвилювалася і прочувала, що її вб'ють. І не помилилася.

Друга жінка - це була Бобровська, землевласниця з чернігівської губернії. На донос служниці арештували її з маленькою дитиною. Довідавшись, що йде смерть, кинулася, ридаючи, на землю, рвала волосся і благала милосердя, але ніхто, крім доглядачів і товаришів педолі, не чув її лamentosу й зойку.

Крім пані Громової був присуджений на смерть ще один совітський службовець, голова полтавської чрезвычайки: Його обвинувачували у крадіжці 20 мільйонів рублів. Він благав

помічника командіра, Жида Абнавера, щоб його вислали на фронт, засудити на найтяжчу кару, але дарувати йому життя. Абнавер, худий, зморщений мужчина, розсміявся тільки і граючись тростинкою, відповів:

— Ти вмів гарно жити, тепер навчися гарно вмерти. Всіх вас засудили на смерть і тієї ночі вас розстріляють. Хвилинка і буде по всьому.

Говорив це в кухні, де сестра роздавала в'язням останній обід. Хотів вістися їм і натішитись їх одчаєм. Роскіш ката, що мучить свої жертви і впивається торгурами ближніх — це головна риска психології большевизму. А тієї останньої ночі панування червоних в Києві мали вони такої роскоші доволі.

Остання масакра.

Того самого дня, 14 серпня, сестрі не дозволили піти до келій.

— Їм уже непотрібно твоєї помочі, состро, ми їм записали найкращі ліки — глушились злобно командіри.

В городі Бродзького при вул. Садовій 5., проти вікон найвизначніших комуїстів Угарова Гляйзера й інших, викопали величезну могилу. Серед гуку стрілів чути було в ньому верески й зоїнки жертв. В'язнів виводили зовсім нагих по десять, підводили на край могили і вбивали. Це була нова метода, бо досі вони мусіли лягати на землю в пивниці, а тоді командіри прикладав їм револьвер до карку і стріляв.

На цей раз було інакше, але катюги квапилися і не вціляли. Багато жертв жило йще, а проте їх спихали в могилу до трупів. Коли прийшли денікінці й могилу розкопано, знайдено в ній багато покорчених тіл. Мабуть хотіли добутися знід гори трупів, але не мали сили. Взагалі знайдено 123 тіла, але червоноармійці япсвняли, що тієї ночі вбито 139 осіб. Цих вояків віддали були для масакри чрезвычайці й чергового дня вони оповідали самі подробиці різні, не скриваючи свого обурення. Серед них були Москалі, Жида й Лотиші.

Коли 28 серпня 1919 р. армія Денікіна ввійшла до Києва,

в'язниці були порожні. Сестри не мали що робити, але віддалили ще останню прислугу нещасним жертвам большевизму: ми були, коли розкопували гріб, помагали мити тіла, влаштувати похорони. Ці трупи виглядали інакше, як ці мої слова спогадів і були доказом, якою звірюкою може стати людина, коли в ній розбехтає дикі інстинкти уряд, що має в основах — жорстокість.

←←←←← УВАГА! →→→→→
МУЗЕЙ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ УКРАЇНИ
ЗБИРАЄ ПОЖЕРТВИ НА

УКРАЇНСЬКИЙ ДІМ У ПРАЗІ

ДАЙТЕ Й ВИ СВОЮ ЦЕГЛИНУ!
ПОШЛІТЬ СКОРІШЕ ВАШУ ПОЖЕРТВУ!
ЗРОБІТЬ ЗБІРКУ У ВАШІМ ТОВАРИСТВІ!
НЕ ВІДКЛАДАЙТЕ!
ЖЕРТВУЙТЕ ВСІ
НА УКРАЇНСЬКИЙ ДІМ У ПРАЗІ
ХТО СКІЛЬКИ МОЖЕ!

ГРОШІ СЛАТИ НА АДРЕСУ ДИРЕКТОРА МУЗЕЮ:
Prof. D. Antonovych, Praha-Nusle, 245, Czechoslovakia.

←←←←← НЕ ЗАБУВАЙТЕ! →→→→→

Група громадян, української кольонії в Буенос Айрес, підчас свята улаштованого в домівці Т-ва «Просвіта» на початку 1935 року.

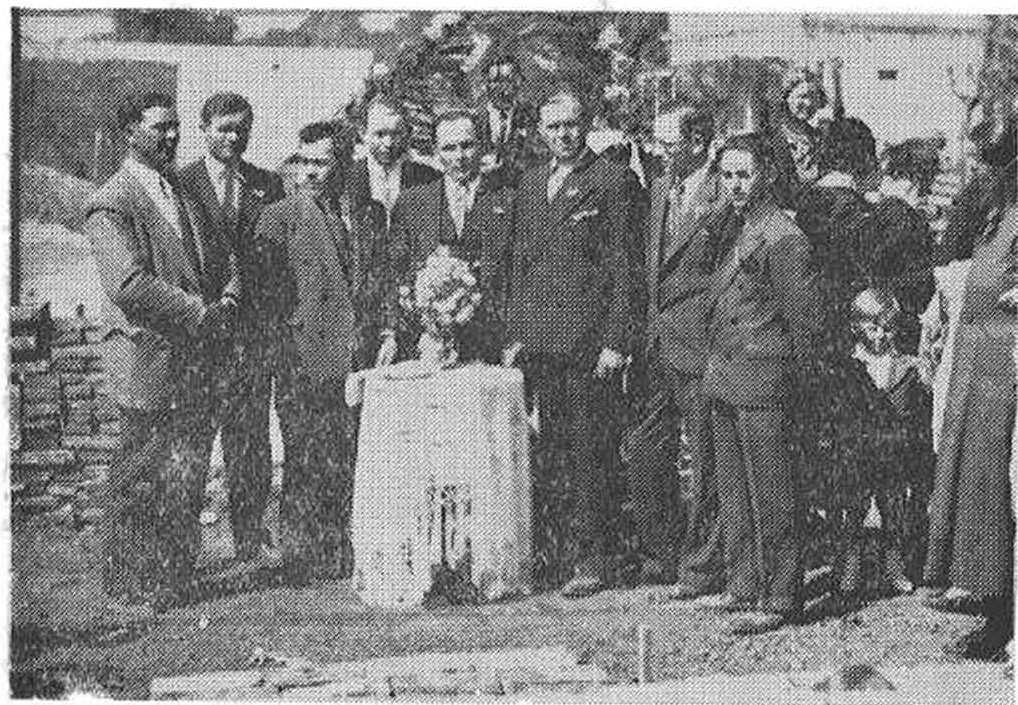
В долині: Члени Філії Т-ва «Просвіта» на Док Суді, пров. Буенос Айрес.

Центральний Виділ Т-ва «Просвіта» в Аргентині, бракують Виділові: п. п. інж. О. Песьцьоровський, П. Марусин, Ю. Михалишин, П. Хапчук і член Рев. Комісії Г. Кальба.

В долині: Виділ і Будівельний Комітет Філії Т-ва «Просвіта» в Росаріо.

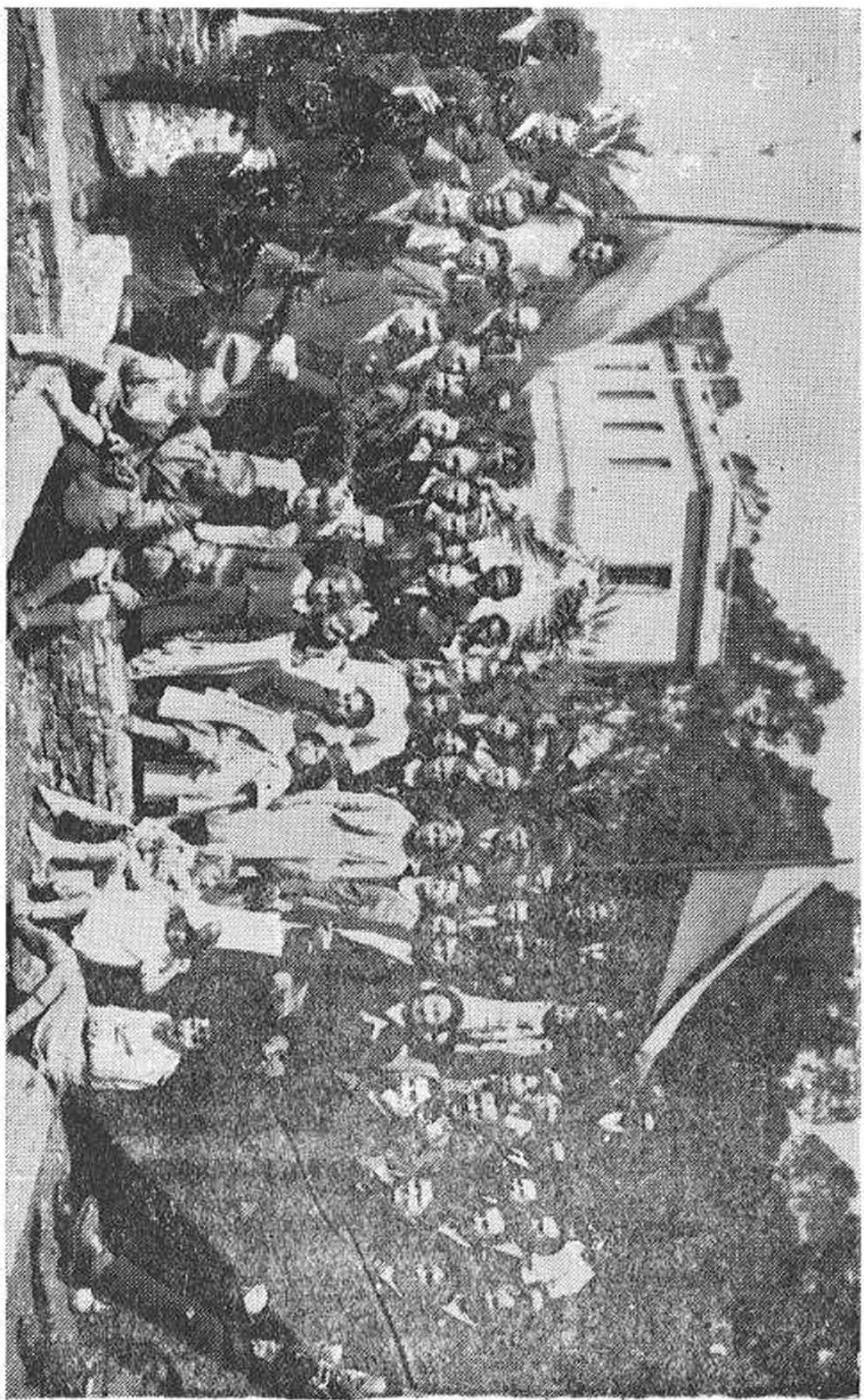

Група членів Філії Т-ва «Просвіта» в Трес Капонес, Місіонес.

В долині: члени Філії Т-ва «Просвіта» в кольонії Дора.
Провінція Сантьяго дель Естеро.

Українська Колонія в Росаріо підчас Свята заложення «Угольного каміння» під «Народний Дім», Філії Т-ва «Просвіта».

Світлина зі Свята в Кольонії Дора, по середині о. Т. Яворський.

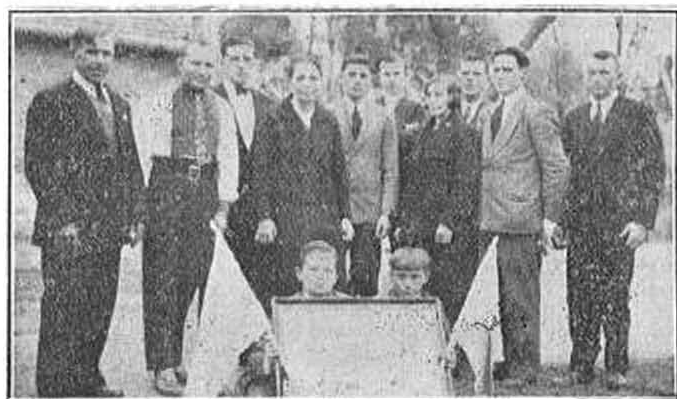

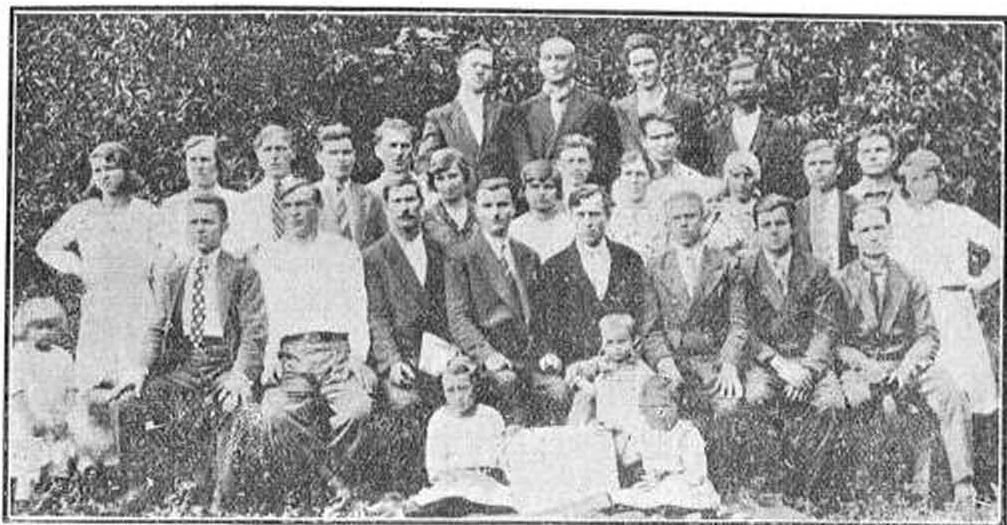
Виділ Філії Т-ва «Просвіта» в Трес Капонес, пров. Місіонес.

Гурток членів Філії
Т-ва «Просвіта» у Ві
жа Ангелл, льота 6,
Чако.

Гурток членів Філії То-
вар. «Просвіта» в Сан
Карльос Суд, провінція
Санта Фе.

Члени Філії Т-ва «Просвіта» в Фльорентіно Амегіно, Місіонес.

Гурток членів Філії
Т-ва «Просвіта» у Ві
жа Бертгет, провін.
ція Чако.

Члени Філії Т-ва «Про-
світа» на Валентін Аль-
сіна (передмістя Буе-
нос Айреса).

П. М. Песьцьоровська
почесна членкиня Філії Т-ва
«Просвіта» в Беріссо, та осно-
вателька її Жіночої Секції.

Инж. О. Песьцьоровський почесний член Т-ва «Просвіта» в Аргентині,
голова Філії Т-ва «Просвіта» в Беріссо, і містоголова Центрального
Виділу.

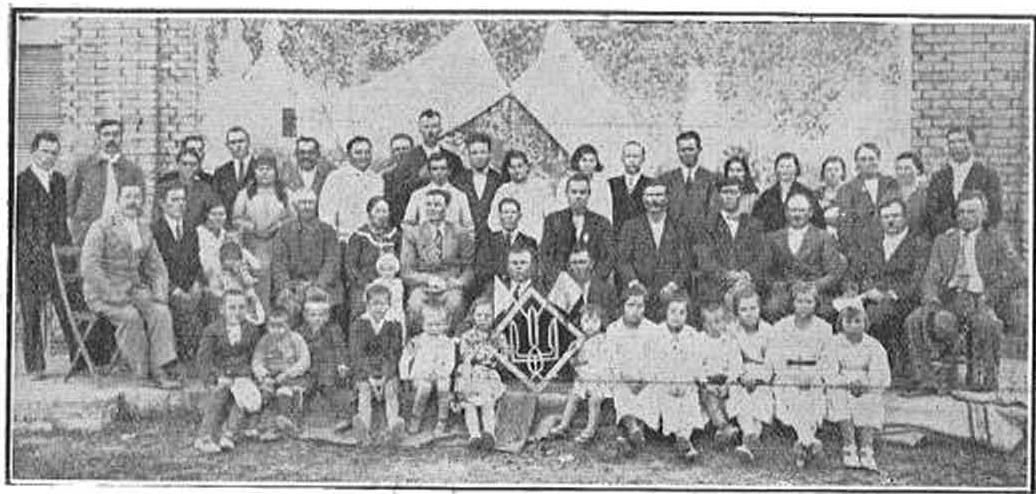
В долині: Гурток членів Філії Т-ва «Просвіта» в Дос Арожос, Місіонес.

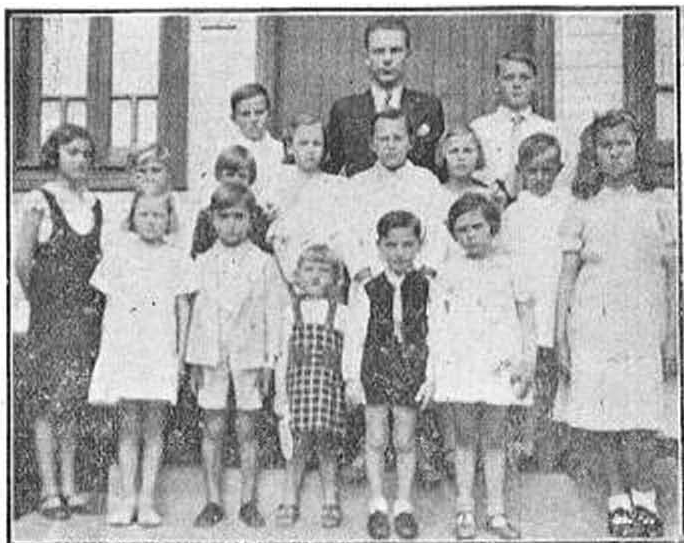

Народний
Дім
в
Беріссо,
який є
власністю
місцевої
Філії
Т-ва «Про-
світа».

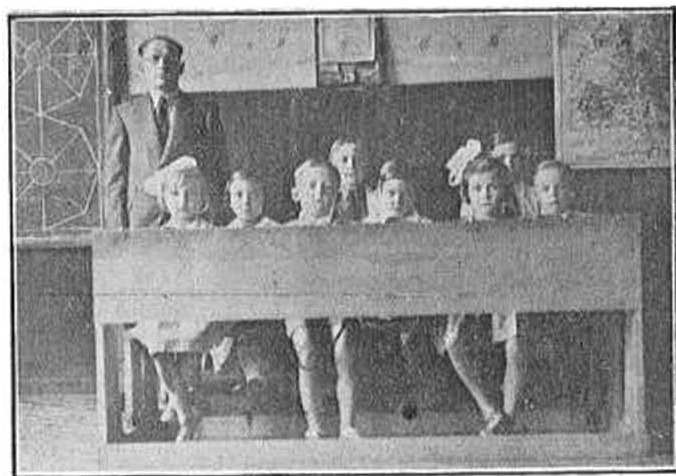
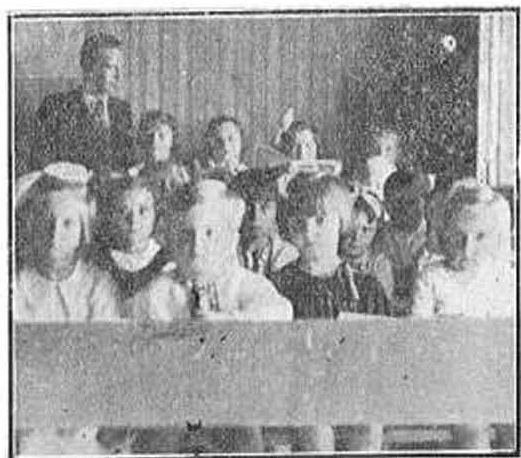
Група
членів
Філії
Т-ва «Про-
світа» в Ляс
Бреняс,
Чако.

Дітвора Рідної Школи при Філії Т-ва «Просвіта» на Док Суді, яку прсвадить п. С. Дзюбак.

Дітвора Рідної Школи при Філії Т-ва «Просвіта» на Валентін Альсіна зі своїм учителем п. С. Дзюбаком.

Діти Рідної Школи при Філії Т-ва «Просвіта» на Пінейро зі своїм учителем п. М. Заболотним.

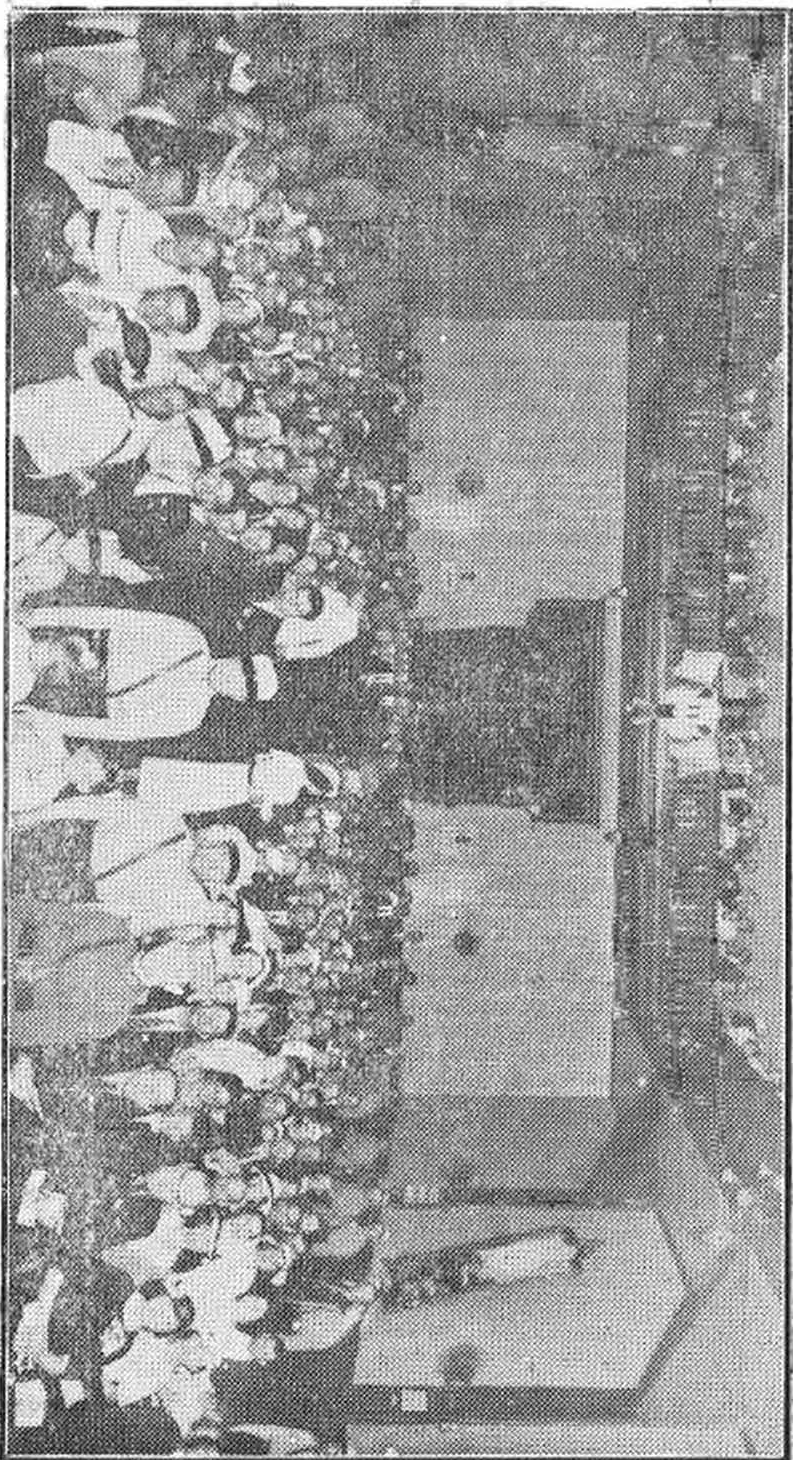
Аматорський Гурток Філії Т-ва «Просвіта» в Генераль Некоча, Чако.

Аматорський Гурток Філії Тов-
вар. «Просвіта» на Валентін
Альсіна.

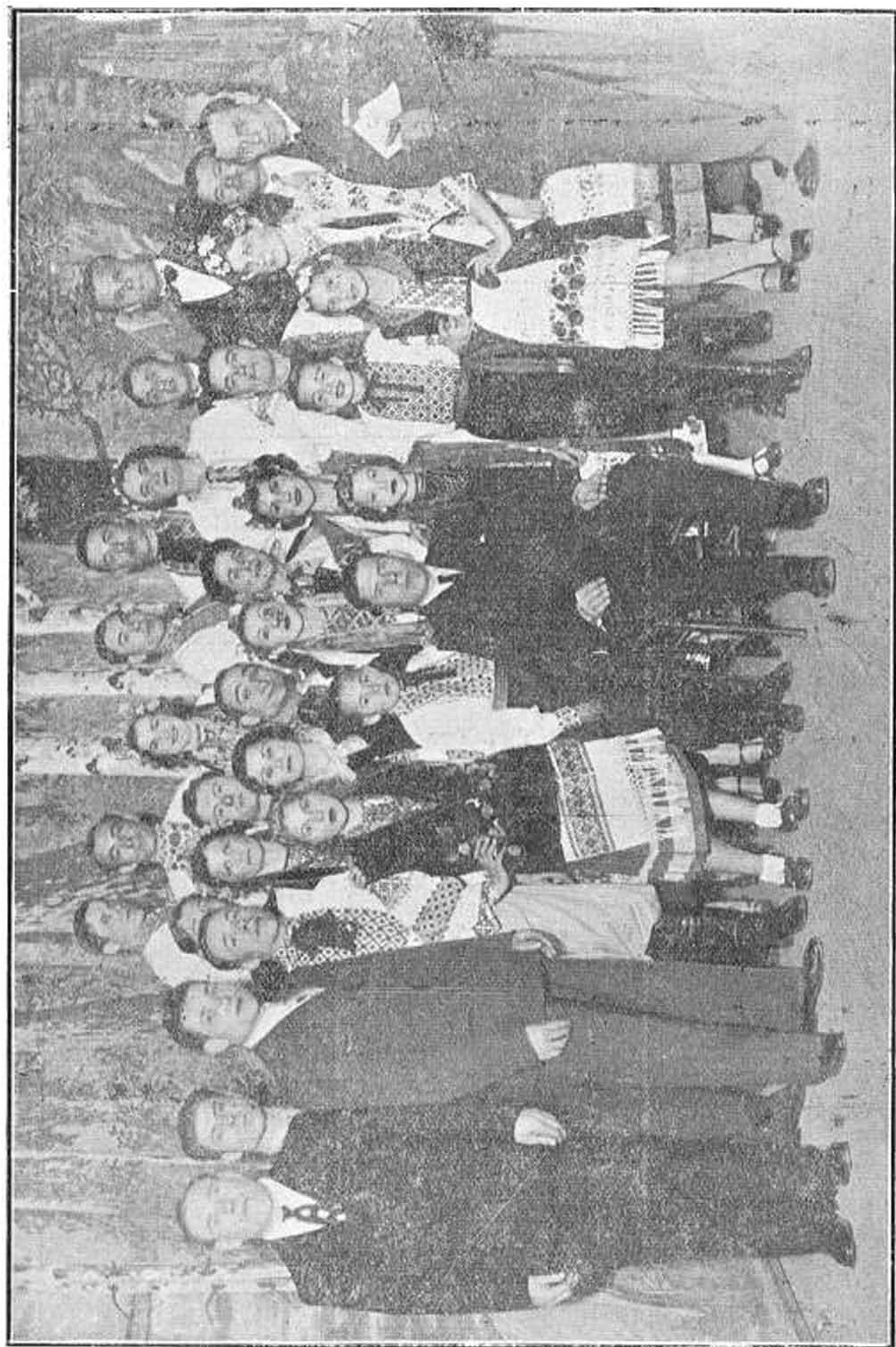

Аматорський Гурток Філії Тов-
вар. «Просвіта» в Ляс Бреняс,
Чако.

Учасники Свята «22-го січня», яке в 1935 р. було улаштоване спільно грьома Центральними Українськими організаціями в Буенос Айресі. По переді бачимо почесні чети «Соколів і Стрільців» в своїх одностроях.

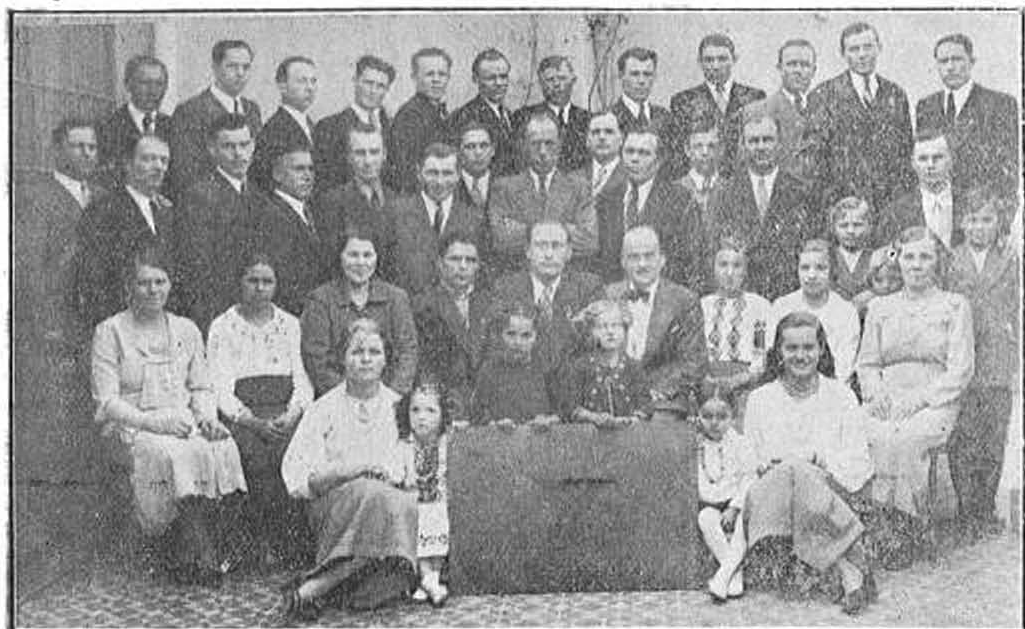

Група членів і членкинь Українського Руханкового Т-ва «Сокіл» в Б. Айресі,

Члени Філії Руханкового Т-ва «Сокіл» в Ля Фальда.

В долині: члени Філії Рух. Т-ва «Сокіл» в Кордобі.

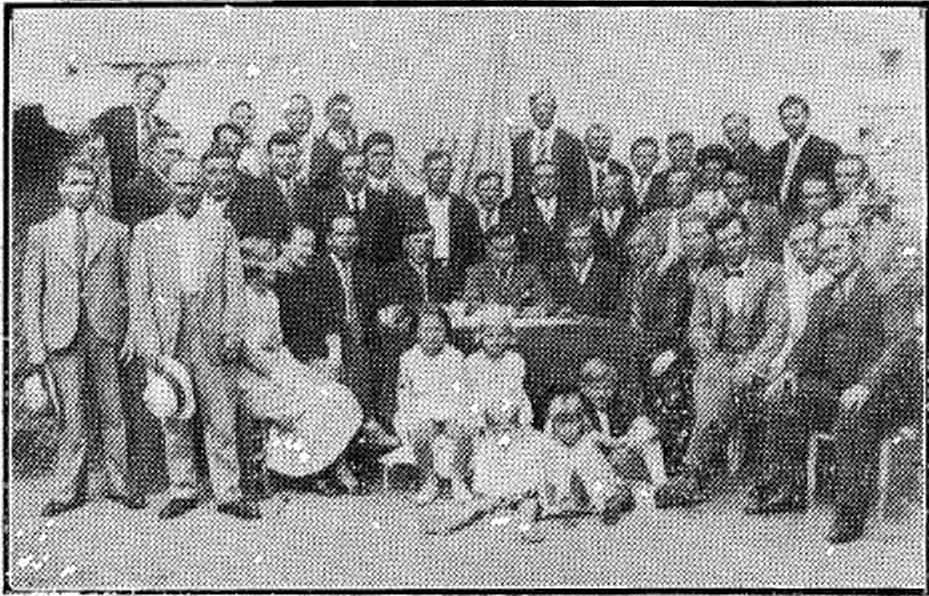

Гнатюк Володимир, —
плянтатор чаю в Місіо-
нес.

Варениця Йосиф;
відомий укр. купець
в Апостолес.

Гурток членів Українського Т-ва «Просвіта» в Монтевідео, Уругвай.
В долині: група українських кольоністів в місцевості Авія Терай, Чако.

О. І. Майка, новоприбувший
грк. священник в Апостолах.

О. Я. Коциловський, заслуженний укр. грк. місіонар, в Бразилії, який від 1935 р. перебуває в Місіонес.

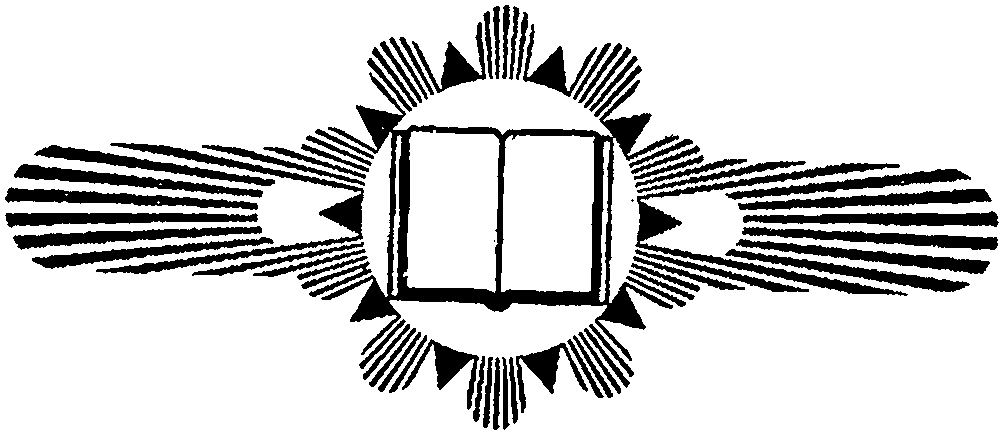
УКРАЇНСЬКІ ГРК. ЦЕРКВИ.

В горі: Церква о. о. Васіліян
в Прудентополі, Бразилія

В долині: дві українські грк.
церкви в провінції Місіонес.

А. БЕЛОПОЛЬСЬКИЙ

САМОВИХОВАННЯ І САМООСВІТА

На загал між українцями розповсюджене незадоволення зі своєї гіркої долі. Чи то в драмах, чи в творах письменників, чи в пародіях піснях, чи в дописах до газет, — скрізь переважає понура нота, що «кривда нам ся діє». Скрізь Україна представляється, як страдниця на хресті, або червона калина, яка павік сумно похилилася. Скрізь українець думає про себе, як про якогось пасипка долі, що попав під колеса історії, і лише через вікно може поглядати на повне змісту і краси життя представників інших щасливіщих націй, що зазнають радості від успіху, творчості, свободи, радості життя і краси смерти.

Розповсюджена думка, що ми бідні українці через жорстокість наших ворогів мусили покинути Рідний Край, щоб тинятися без щастя і долі на чужині. Ба й тут на чужині доля для нас мачуха, а для інших націй рідна мати.

Не маючи своєї держани, ми не можемо радісно жити і творити матеріальні та моральні вартости собі на користь, а нації на славу, ба не можемо, мовляв, навіть радісно вмерти героїською смертю, бо тих українців, що вмирають за Рідний Край вороги зроблять розбійниками, а свої використають для партійного інтересу: вихвалятимуть їх вчинки і їх іменем поборюватимуть інші партії, позбавляючи їх вчинки значішя вспа-

ціонального — себто сплюгавлять їх пам'ять, як національних героїв.

Цю зневіру кожний українець мусить вирвати з корінням зі свого серця. Мусимо собі усвідомити, що коли ми не спромоглися організувати і оборонити своєї держави, то причини треба шукати не в підлоті та жорстокості наших ворогів, бо всі вороги на світі не є лагідні та доброзичливі, а шукати її в нас самих, в слабості наших творців національного життя та в слабості наших мас, що творчі пориви провідників мали підхопити і перевести в дійсність.

А шляхів з нашої недолі мусимо шукати не в словоточію та лайках на наших воріженьків, а в гартуванні сил всередині себе, тих моральних сил, до яких наші вороги не мають доступу і без яких неможливе наростання наших сил матеріальних. Це відноситься, як до суспільного життя нації загалом, так і до приватного життя кожної одиниці в її сучаснім оточенні.

Дуже рідко доля і життєвий успіх людини чи нації залежить від щастя. Про це можна говорити лише, як про винятки. За правило треба признати, що доля кожної одиниці захована в ній самій, себто в її вдачі, умових здібностях та моральних якостях.

Є люди твердої волі, непохитної енергії, ясного розуму і високих моральних правил. Незалежно від їх походження і від того, чи вони мають більшу чи меншу освіту, вони все знаходять собі дорогу в життю, все їм удається улаштувати собі забезпечене існування, мати спокійну старість і виконати обов'язки перед своєю родиною і батьківщиною. Одні з них можуть досягнути більших, другі менших успіхів, але загальний стан їх все є задовольняючий і їм не доводиться нарікати на брак щастя, лиху долю, людську невідчужливість т. д. Про таких, звичайно говорять: «богату чорт діти колише», забуваючи, що їхнє багатство залежить більше від них самих, ніж від обставин.

А є знову одиниці, що мають певні бажання і заміри, але не мають внутрішніх сил і можливостей перевести тих замірів в життя, бо їм бракує виразного хотіння, бракує сильної волі та енергії. Другі знову спроможуться на якоесь рішення, а коли зачнуть його здійснювати, то виходить так, що мішше було б

і не зачинати. Причина цього — брак ясних поглядів впливаючих зі здорового розуму, хибне поняття про самих себе та свої можливости, помилкова оцінка інших і зла орієнтація в обставинах. Це слабкість природного розуму. До того часом може долучатися неможливість налагодити добрі відносини з іншими, а це буває в наслідок нещирости, нечесности, прихованої михої волі і т. д. Отже моральна вбогість може позбавити людину довіря і прихильности та доброзичливости з боку інших, себто ізолювати її від загалу. У одиниць, що мають одну з перелічених хиб, або декілька з них, все, що вони зачинають, не вдається, і про них говорять, що бідному все вітер в очі.

Тут в Аргентині особливо легко придивлятися до внутрішньої вартости кожної людини, бо тут ще немає таких обставин, як у Старім Краю, де успіхи людей трудно порівняти, бо один родився богачем, другий білаком і т. д. Всі, що висідають з пароплава і ступають на Аргентинську землю знаходяться більш менш в однакових умовах: клунок чи валіза в руках, пару центів в кешені і більш нічого. Потім одні підійють і цілковито занепадають, а другі стають на ноги, усталюють своє положення і мають змогу навіть помогати іншим та прислужитися загальній справі.

Якби Бог сотворив людей уже незмінними, то не варто було б про всі ті річі говорити, бо нікому з того не було б користи: як уже хто вродився ледачим, чи нечесним, або слабодухом, то проти цього не було б ніякої ради. Але ж людина є здатна до розвитку і удосконалення. Вона має від природи крім своєї такої чи іншої вдачі, ще й свободну волю та розум: може сама собі вибирати дорогу та зміцнюватися.

Волю та енергію можна в собі зміцнити самовихованням, розум розвинути самоосвітою, моральність, себто поняття про добро і зло, та громадські чесноти можна набути, відмовившись від своєї самовпевности, росперезаности та всезнайства і ставши під вплив будь якої християнської церкви. Кожда церква, що пережила століття, напевно бачила в своїх рядах і таких типів, як кождий з нас. І з певністю на протязі часу знайшла випробовані способи, як морально піднести і ушляхот-

нити кожного типу людину, зробити з неї більш цінний елемент суспільства.

Грецький філософ старовинного світу Сократ сказав: «Пізнай себе буде з тебе». Цими словами він дав кожному в руки ключ до самоудосконалення, бо показав, що поліпшення своїх зовнішніх матеріальних обставин і цілого зовнішнього світа, людина мусить зачинати від себе самої. Кожда одиниця мусить шляхом пильної обсервації себе самої і порівняння з іншими пізнати, якої властивості їй бракує для успіху так в приватнім життю, як і в тих громадських стремліннях, що вона намагається здійснити. Отже, як пізнати себе?

Душа людини складається з розуму, почуття і волі. Все, що людина в свідомості своїй може переживати, себто все її духовне життя складається з проявів **розуму**: (обсервація, поняття, уява, міркування, порівняння ідей, хотінь та почувань, комбінування ідей та образів і т. д.), **почуття**: (любон, ненависть, радість, горе, заздрість, прихильність, гордоші, пристрасти, стид, страх, почуття справедливости, краси, правди, кринди і т. д.) або **волі**: бажання, хіть, рішення, стремління, порив, упертість, енергія і т. д.

Зайва річ доводити, що людина, яка має від природи гармонійно розвинуті та освітою і вихованням удосконалені розум, почуття і волю, має всі вигляди на успіх в життю, а людина, яка цих властивостей не має, все заплутається в життєвих труднощах.

Розуміється, що всі перчислені якості не існують в людині в однаковій мірі, бо тоді всі люди були б подібні до себе характерами. Єсть одиниці, у котрих розум переважає почуття та волю: це люди здібні до науки, здібні щось доброго придумати в щодешнім життю, можуть дати собі раду, легко знаходять пояснення всякій справі, скоро орієнтуються в ситуації, легко можуть догадатися, що з якої справи вийде, можуть вірно передбачати найближчу будучину і т. д. Коли вони до того мають хоч і не дуже розвинену, але нормальну волю і почуття, вони є цінними членами суспільства. Коли ж навпаки почуття у них забарвлене гордощами, ненавистю, заздрістю і т. д. замісто любови і прихильности, або коли воля така слаба, що вони не можуть опанувати своїх пристрастей, напр. пия-

цтво, не можуть перемогти своєї млявості і викресати з себе активності, енергії, чину, то в таких випадках їх розум або розгублюється в злочинній діяльності, або виладовується в порожнім нуднім пустословії про гарні та великі числості, і в таких випадках одиниці являються беспорядними для себе самих і непотрібними, або навіть шкідливими для загалу.

Або візьмім другий тип людей, у яких почуття паує над розумом і волею. Ці одиниці здібні глибоко відчувати, широко любити і неспавидіти, просякатися ідеями і творити в своїй уяві всякі художні образи. Передаючи ці образи іншим чи то в слові (поезія, опис, повість), чи то в звуках, (музика, співи), чи в фабрах і лініях (малярство), чи в театральній грі і т. п. вони в своїм оточенню також можуть викликати ті самі почуття і тим морально підносити, ушляхетнювати свій загал. Не треба гадати, що розвинене почуття має лише той, хто може творити. Творчість це є лише вищий його прояв, впливаючий зі счасливого сполучення в людині почуття з волею та розумом.

Ціла мораль і естетика: поняття про Бога, про правду, справедливість, красу в природі та в еднашню людей, — належить до області почуття. Ця область душевного життя людини в будешій розмові звязується з серцем. Дуже поширені вирази: «заговорити до серця», «людина великого серця», або «людина без серця». Всіма подібними виразами висловлюється той чи інший стан морального почуття одиниці. При слабім розвитку волі почуття може залишитись невисловленим через брак енергії, або вивітрюватися у всяких безплідних часом, собі навіть протилежних переживаннях. Часто буває, що чуттєва людина захоплена ідеєю, в певних обставинах іде за неї на небезпеску чи смерть. Коли при тому воля не є міцна, то порив може скоро прохолонуги, а з часом така одиниця може навіть захопитися протилежною ідеєю.

Уже часто можна спіткати людей глибокого почуття і талановитих, які через слабість характеру, себто брак волі не тільки не осягнули в життю успіхів, але навпаки опустили ся до найнижчого ступіня, будучи нездібними опанувати свої пристрасти, як ніяцтво марнотратність і т. д.

Коли в людях великого почуття розвинений також розум,

то з їх почувань витворюються власні ідеї, а коли розум ще йде в парі з розвитком почуття, то переживання залишаються туманними, невизначеними мріями, в яких сама одиниця не може зорієнтуватись. Про таких людей між загалом звичайно складається вражіння, що вони самі не знають, чого хочуть.

Третій тип людей, це люди волі. Одиниці наділені волею зміють хотіти. Всяку свою думку вони негайно чином, а не лише словами намагаються перевести в життя. Людина сильної волі цілковито паує над собою, своїми вчинками і пристрастями. Відсіля їх здібність підчипити собі інших. Мусимо підкреслити, що вираз «копануй себе, переможеш інших» має дуже міцні підстави в психиці людини. Характерною рисою полєвих людей є їх рухливість, енергія. Сталість і виразність хотінь та ясність повзятих рішень, що є відзнакою вродженої волі, скеровують людину все в однім напрямку, аж поки вона не досягне своєї мети. Міцна воля це є найцінніший дар природи в людині і її розвиткові в собі треба присвячувати найбільше зусиль та уваги.

Добре розвинена воля проявляється не тільки в нестримній рухливості людини, але в повнім самоопанованню, себто в умінню також в разі потреби стримати себе, і це останнє для людини зі слабкими стримуючими психічними центрами буває навіть трудніше піж для млявої одиниці спромогтиса на якийсь рух.

Люди великої волі, коли їх природа ще ушасливить досить сильним розумом та почуттям, все стають провідниками людства у всіх галузях життя в державній організації, хліборобстві, промисловості, торгівлі, науці, штуці, церкві і т. д.

Але сама лише воля в людині при слабості розуму та почуття не уявляє собою великої вартости. Навіть дуже волева одиниця зі слабим розумом віддається метушні, спєргічному, але безціальному борсанню від одної справи до другої і замість зміцнення та оздоровлення свого оточєнпя, його дезорганізує, викликаючи втому та зневіру між загалом і розчаровання в собі самій. Коли-ж міцна воля проявляється в одиниці слабого почуття, себто морально вбогій, то вона набирає негативних, аж до злочинности, форм бандитизму тим більше небезпечного

для суспільства, чим більший розум сполучений з волею в даній одиниці.

В залежності від трьох проявів духовного життя людини: розуму, почуття і волі різняться між собою не тільки одиниці, але й нації. Напр. між українцями переважає тип чуттєвих людей, людей гарної пісні, добрих звичаїв, замилювання природою і т. д. Не бракує й людей розуму (інтелектуальних), але стан волевого розвитку між українцями на загал дуже низький. Обговорити будь яку справу і подати навіть дуже цінні зауваження може кождий, але спромітися на чин, а тим більше на постійне неослабне зусилля, яке є єдиним шляхом до успіху, майже кожному українцеві важко.

Коли візьмемо другий приклад — німців, то бачимо, що це нація в своїй масі волева. Кождий є більше здатний до чину та праці, ніж до міркувань та почуваль. Німецький селянин і навіть робітник в розмові виглядає тупіший за нашого, але в праці і впертости, як і в ясности хотінь, наш з ним не зрівняється.

Людей цілковито позбавлених розуму, почуття чи волі немає. Коли була розмова про різні типи, то цим підкреслювався той факт, що кожда з перчислених нероздільних частин людського духа, знаходиться в кожній одиниці або в перевазі або відсталості. Всяку з цих здібностей можливо в певних досить широких границях розвинути, і це роблять родина, школа, церква та держава. В цьому полягає завдання науки та виховання.

Школою та дитячими роками не кінчиться розвиток людини. Доросла людина удосконалюється життєвим досвідом, а може це робити ще й шляхом самовиховання. Для розвитку розуму треба дбати про самоосвіту, а воля і моральність зміцнюються самоудосконаленням. Ніяка людина не може сказати про себе, що вона є досконала і вже більше ні освіти, ні морального поліпшення, ні зміцнення своєї волі та енергії не потребує. Хто думає про себе, що він досконалий, або з іншої причини спитьється в своєму розвитку, той стоїть на шляху до занепаду.

Розуміється, що великого завдання самоудосконалення неможливо досягнути, прочитавши цю статтю, чи якусь іншу подібну, або вислухавши де небудь захоплюючу промову з закликом до праці і боротьби: треба над собою постійно і неослабно працювати; треба знайти час і енергію, щоб навіть в наших тутешніх обставинах не занепадати, а йти у всіх відношеннях, хоч і помалу, але певно вперед. Хто розуміє цю потребу, мусить ставити її на порядок денний в своїх організаціях. Хто знаходиться поза організаціями, мусить лучитися в самоосвітні гуртки і шукати порад і провладу у більш досвідчених одиниць. Хто шукає, той знайде. Мусимо пам'ятати, що світ належить сильним, а найбільшою і непереможною силою в світі є сила духа.

ДЕСЯТЬ ЗАПОВІДЕЙ ПРОСВІТЯНИНА.

1. Я є «Просвіта», що вивела Тебе і виводить інших з нетрів темряви і неволі духа. Поможі доброму ділу!
2. Заклику душі, яка виходу з темряви шукає, «Просвіта» ніколи не оставила без відгомону.
3. Пам'ятай, що день 8-го грудня є днем уродин «Просвіти». День цей згадай дарунком для неї.
4. Освіта й знання дозволяють Тобі краще жити. Пам'ятай, що є ще мільйони Українців, які також цього бажають і чекають на Твоє поміч. Вступай в члети «Просвіти»!
5. Не вбивай духа Народу своєю байдужістю. Приложи руку до розбудження Його, а зробиш це як член «Просвіти».
6. Не будь галапасом на тілі Народу, який Тебе виховав. Коли вже маєш, дай і другим. Будь членом «Просвіти»!
7. Бери від других народів і культур усе, що добре й гарне і давай своєму Народові. Роби просвітне діло!
8. «Просвіта» — це найкращий вартовий українського духа. І Ти, як член, стань в її рядах!
9. «Просвіта» — це армія велика. Хто не в її рядах — цей дезертир!
10. Нехай не буде ніодного Українця, який не був би членом «Просвіти»!

ДО РОЗВОЮ РІДНОЇ ШКОЛИ

Кидаю жмуток світла на справу Рідної Школи в Аргентині, з цілею освітлення фактів рішачого значіння, описуючи її теперішній стан та вигляди на будуче.

Про непомірно тяжке положення Рідної Школи в Аргентині, з причин економічного характеру, не приходится розписуватись. Загальне становище Української Еміграції занадто слабе; найслабше уносаджена, незорганізована, не має фізичної змоги на удержання Рідної Школи у формі постійної підмоги.

Оцінюючи такий стан необхідно заговорити про рацію істновання Рідної Школи, рахуючись з чисто психичними явищами, що мають перемогти громадську опінію. Цими чинниками буде: а) постійний зріст скількості Рідних Шкіл, б) загальне заінтересовання працями Рідної Школи (вистави, пописи, вправи, таночки і т. д.) в) постійне тягнення інституцій і осіб української національності, до утримання їх, та найкращий показник буде г) зростаюча скількість дітей на початках шкільного року.

Зрозуміло буде, що становище Рідної Школи буде і є аж надто тяжке, коли мусимо говорити аж про рацію істновання. Цей наш культурний крик мусить зрозуміти не тільки поокремі одиниці активнішого загалу, що справу Рідної Школи все підсвідомо відсувають на другий план, але з повною свідомістю мусить піти з правдивим віддашям цілий Український Еміграційний загал.

Інспекторальний надзір, яким є Шкільна Секція Т-ва «Прогрессива», при найкращих стараннях, в теперішних умовах не в силі винести усього тягару відповідальности на своїх барках, не розпоряджаючи матеріальними засобами, які заважають на її авторитеті.

Шкільна Секція аж надто розуміє вагу Рідного Шкільництва і подасть певні реформи, що змодифікують устрій Рідної Школи, розбудять загальну опінію, проломлять криги, через котрі тепер не в силі добратися до правильного розвитку. Першою і голівною працею Шкільної Секції буде перекопати публичну думку про необхідність Рідної Школи, вливаючи до внутрішнього життя шкіл правдивий, не фіктивний зміст, що дасть повну запоруку батькам дітей, що час науки в Рідній Школі не є дармовання, а правдиве набуття знання потрібного для дитини.

а) Постійний зріст скількості шкіл вказує недвозначно,

що той органічний розгін нашого рухливішого загалу, що стремить до «кращого завтра», є насущним хлібом, потребою, необхідністю для українського доросту.

Український еміграційний загал знає ціну часу. Намарно його ніколи не витрачає та наколи що року скількість шкіл збільшується, це є правдивий довід потреби Рідної Школи. Коли в 1932 році було започатковано дві школи першу на Дюк Суді і другу в Беріссо, то з бігом 1933—34 і 35-го шкільного року мається вже такі школи на Валентін Альсіна, Пінейро, і подекуди на провінції. Зі зростом шкіл, гальмували справу все матеріальні засоби, а особливо непалагоджений адміністративно інспекторальний апарат Рідної Школи.

Подиву гідні поодинокі старання культурних одиниць, що несли шкільну справу на своїх барках, при несприятливих умовах повного неладу.

Заслужене своєю працею місцеве вчительство зазнало багато прикростей вкладаючи зміст — душу у Рідну Школу.

При неналаднених умовах, трудно і уявити собі який це тяжкий тягар вести Рідну Школу. Почавши від моєї скромної особи, далі п. Гр. Кальби, п. Михайлівської, п. Інж. Песціоронської, п. Ст. Дзюбака, та п. М. Заболотного та в межичасі п. Розумовського, кожен з цих гідних і відданих справі осіб, переносили тяжкі хвили Рідного Шкільництва, в організаційній добі нашої еміграції.

Адміністрація Рідного Шкільництва, що спочивала довгий час в руках п. Ст. Мандзія, відтак п. Янісєова, п. Гимона, п. Недобія і п. Михайлівської, билася мов риба об лід, добуваючи максимум зусиль, аби розвинути сторону господарчу.

Зв'язані організаційно з Управою Т-ва «Просвіта», та взагалі вмішані до загально організаційних справ і вчительство і адміністрація, носила певні відбитки організаційних домагань і до Рідного Шкільництва. Як раз те питання має стати вихідною точкою реорганізації Рідного Шкільництва.

Подаючи цю думку, маю на меті відділити цілковито шкільний і шкільно організаційний і адміністративний персонал від активізму в ишим напрямі, скеровуючи його на чисто шкільне поле.

Говорячи ясними словами, заангажовані особи до шкільної справи, будуть мати в шкільній діяльності праці подостатку, а щоби не розгублювалися по роздроблених обов'язках, тому щоби їх зусилля були скеровані становчо на шкільне поле, вони мусять себе присвятити виключно шкільній роботі.

б) Певна підготовка до будучої громадської роботи, це є різні підприємства, впоряджені школами. Не було ще випадку, щоби шкільне представлення, або взагалі якийсь попис

мав дефіцит. Це є простий показник, що дитячі змагання не пропадають даром, а що ними зацікавлені не тільки родичі шкільних дітей але й сторонні особи.

Прегарні пописи рідної дітвори, вдатні тапкові виступи, вправи зі співом чулі деклямації, спів, малі представлення, вказують на доцільність тої муравлиної роботи, що її вкладають в Рідну Школу, та що вона приймається діточими душами дуже глибоко і щиро. Ця ознака вказує на доцільність виховання в рідній душі і то не так зі сторони національної небезпеки винародовлення, як з практичної підготовки до життя.

в) З причин збереження національного обличчя і культури, наші інституції і сторонні особи зайняли становище допомогове, за виключенням Т-ва «Просвіта», яке всеціло відповідає за Рідну Школу. Акція допомогова рішучо недостаточна.

Започаткований шкільний фонд п. Степаном Мандзієм — головою Шкільної Секції, дав довід, що тільки тим способом можна активізувати допомогову акцію.

Це єдине джерело до утримання Рідних Шкіл, мусить бути налажене найкомпетентнішими особами і постійно постачати фондів, без котрих праця в шкільній діяльці неможлива.

г) Не зважаючи на внутрішні нелади, переміни адміністрації, учителів, терть організаційного характеру, наперекір тому, що року дітей в кожному з відділів Рідної Школи, на початку року все збільшується, даючи доказ, що помимо тих недомогань, добра думка і уверта надія взагалі все панує, а посилення дітей до Рідної Школи доводить намагання і добру волю батьків, що справу Рідного Шкільництва оцінюють.

Отже корня лиха треба дошукуватися деінде.

Стоячи на становищу, що Рідне Шкільництво за границею а особане в умовах свободного розвитку, гварантованого державним правом, підунадати не сміє, а має зростати, мусимо адати собі справу з того, що не тільки існуючі школи, але і нові, що будуть відкриватися Українська Еміграція мусить удержати і то в рамках належного зрозуміння і пристойности.

До того додамо, що для українського громадянства, не буде затяжко удержати тих кілька шкілок, що самотужки тягнуться вперед, без особливої опіки еміграційного загалу, яка мусіла прийти ще з перших днів її повстання.

Саме забезпечення зі сторони правної перед Аргентинською Державою, шкіл з державними правами, вказує на те, що цілий шкільний рух залежить виключно від доброї волі української еміграції, яка до цього часу тягнеться позаду інших еміграцій.

Розглянувши шкільні акції в Аргентині, Німеччині, Італії, Франції і цілі кадри шкіл католицьких приватно правного

характеру, так званих: «інкорпорадос», що зберігають своє національне обличчя, даючи прегарне виховання своєму до-ростові, стає нам сумно за нашу будучину.

Безумовно, вони мають деякі чинники, як поміч від своїх урядів, але в більшості ті школи удержуються переважно власними коштами, точно так як і українські школи.

Тим більше, коли вони мають свої держави і так стараються про своє покоління, щож тоді мусимо ми сказати?

Матеріальне забезпечення наших Рідних Шкіл є мінімальне, ненормальне, що дає притоку до ускладнень, які не дозволяють поставити шкільної справи на середню висоту.

Стверджуємо факт, що сотки збірок, і то в пристойних сумах, збирається на різні цілі, доводять нам правдиво, що Кольонія Українська, може удержати Рідні Школи в Аргентині і то неабияк.

Не місце нам буде вишукувати причин, що важать на гальмованню Рідного Шкільництва, одначе зазначу, що головною причиною буде постійна розбіжність думок Українських Організацій, що справу Рідної Школи відсувають на підрядне становище.

А між тим молодь підрастає. Згодовапа між аргентинським поспільством цілковито відчужується. Забуває свою мову, значаїв зовсім не знає, йде в чуже оточення, не має відгортности, безпринципова в питанню українства, хаотична, часто йде до таборів навіть ворожих українській нації.

Як спасти молоде, підрастаюче покоління? В чім полягає розв'язка і правильна тактика збереження українського доросту від винародовлення і цілковитого загину не тільки для нас, але й для аргентинського суспільства?

На ті питання мусимо відповісти і то з повною свідомістю важности моменту, та відповідальности перед будучиною за Українську Справу, як основна еміграційна верства.

Розглядаючи те питання розділимо його на дві частини на 1) виховання на принципі чистого національного українського і 2) виховання в стосунку до сучасних обставин в Аргентині.

До першого розділу будуть належати діти дошкільного віку, а зрозуміло, що дітей шкільного віку мусить ся приготувляти до сучасних обставин, на основах українського американізму, що паглядно бачимо в Північній Америці, де старша еміграція пабула деякого досвіду.

Рано чи пізно процес винародовлення приходить. Він проникає незаметними стежками в будешім життю. Нашим завданням відтягнути той момент як найдовше. В тім папрямку скеровуємо наші зусилля.

В теперішню добу Українська Еміграція в Аргентині, ціл-

ком опустила, запедбала те питання і тому воно виявляється в страшно викривленій формі.

Одначе, при наявності сил і при інтензивній праці над нашим доростом, є ще можливість, а особливо з причин слабого опору і толерантності Аргентинського Шкільного Уряду, дасться лихо направити.

Основою однак мусить бути дошкільне виховання в домі.

Неособливо розраховуючи на домашнє дошкільне виховання української дітвори, з бігом часу мусимо зайнятися діточими садками, вакаційними школами та взагалі приготованям під опікою, досвідчених у вихованню, людей.

Це почасти і наші школи в Аргентині вже роблять.

Завдання яке взяла на свої барки Рідна Школа Т-ва «Просвіта» мусить бути сповнене і то з найбільшою дбайливістю, розпоряджаючи до того спеціальним фондом який мусить зложити Українська Кольонія.

Тої справи не вільно запедбувати! Не просьбою, а охотою здвигнемо Рідну Школу.

III.

Які мусять перевестися реформи, аби шкільна справа не підупадала.

Як ми вже зазначили в перших розділах, муситься перевести певні реформи в шкільній ділянці, аби твердою стопою стати і зміло вести Рідне Шкільництво.

Безперечно, зайнятися належить організаційним апаратом Рідного Шкільництва, що є головною причиною поступу Рідного Шкільництва.

Управа Рідних Шкіл, виділена з членів Т-ва, або кооптована з компетентних осіб, свідомо має огранічити поле свого ділання виключно на Шкільнім Полі, що забезпечить безсторонність, справляливість, та лад у шкільнім життю.

Шкільне життя в своїм лопі настільки солідне, богате і вдячне, що без сумніву дасть повне моральне вдоволення для осіб, що захочуть присвятити свої сили виключно задля нього.

Невмішування добровільне до иншого, громадсько організаційного життя осіб, що будуть працювати на шкільній ниві, дає повну запоруку, що недомогання які мають місце в инших інституціях громадської праці, до шкільної справи не доберуться хочби вже з причин присвячення осіб до неї та самовідречення зайняти певні віднічальности в організаціях.

Одначе, Т-ва, всі без виключення мають стати чинниками

пропаганди для Рідної Школи і матеріально підпомагати заходи Рідної Школи у її конечних потребах.

Рідна Школа має бути залежна виключно юридично від Т-ва «ПРОСВІТА», натомість практично навіть Загальні Збори, як найвища інституція Т-ва, не мусять вмішуватися у внутрішнє життя школи, хоч би з тої причини, що до того будуть покликані знавці з лона самого Т-ва.

Надаючи тим способом свобідного розгону та ініціативи Адміністрації Рідної Школи, надаємо тим самим їй певного авторитету, що сильно важить на розвитку шкіл.

Незалежний Адміністративний апарат, фахове, пристойно упосаджене вчителство, організоване постачання фондів — це три чинники, що мають уздоровити Шкільництво.

Українське громадянство мусить спромогтися на це, чим раніше це перешедеться в життя тим краще. Зі стану початків і організовання треба дати вже спомогу Р Школі вийти на ширше поле ділання, бо підготовча робота за цих 4 минулих роки положена дуже солідна.

Ще трохи зусиль і будемо стояти як і другі культурні народи.

МІЙ СПОСІБ.

Ми спали, не будились з довгого просоння.
Ми спали, промінявши сотки літ на очі...
Аж встаємо, дивимось, дивимось на очі:
Очі заспапі, не знаю, що світ з нами діє.
Грізне небо, хмари чорці — та вже ось ось дніє!
Посуваються ті хмари гнітучі, глибокі —
Гордо, певно розсунулись на всі світа боки.
Та я на ті чорні хмари один спосіб маю:
Освіта, любов і праця для Рідного Краю!

Іван Карпюк.

«ПРОСВІТА» Й ЇЇ ЗАВДАННЯ

(В 68 річницю Т-ва «Просвіта» у Львові).

«Просвіта» входить у 68-ий рік свого існування. Повсталала вона в часі катастрофального положення українського народу в Галичині, коли вже була крайня пора подумати про його освіту, про економічне піддвигнення, а навіть про ратунок національного обличчя. За весь час своєї праці вона напружувала всі свої сили, щоби своє статутове завдання сповнити, а це завдання було майже до війни таке широке, що «Просвіта» займалася не тільки освітою, але й справами економічними шкільними. Сьогодні «Просвіта» задержала собі тільки культурно - освітню працю, або освіту людей дорослих, що вже вийшли з шкільного віку.

Якщо глибше вдуматися в організацію «Просвіти», то легко переконатися, що це прямо ідеальна спільнота праці, яка гуртує тих, що мали щастя здобути собі освіту, й тих, що тої освіти жадні. Одні дають, другі з вдячністю приймають. А тепер запитаємо, чи «Просвіта» потрібна тільки для мас українського селянства? Відповідь коротка: не тільки, а для всіх верств нації. Адже освіта це такий могутній духовий процес, що починається в душі дитини, а кінчиться хіба зі смертю. Бо ж освіта приносить все щось нове, поширює знання, відсвіжує й учить використовувати те знання відповідно до бистро змінюючихся життєвих умовин, до все нових потреб, і особистих, і громадських. З огляду на те «Просвіта» ще й нині мусять послуговуватися методом масового ширення освіти. бо ще є маси тих бідних, поневіряних, кривджених, визискуваних і непорадних, що тільки освітою — знанням зможуть оборонити своє існування й вибороти належні собі права громадські й національні.

Та попри те «Просвіта» має перед собою далеко важніше завдання, а саме виховання. З жалем стверджують найкращі знавці шкільництва, а ми з болем серця переконуємося майже на кожному кроці, що школа мало виховує. Вона дає тільки

дрібку знання, а в останніх часах дбає що про вироблення фізичної справності.

Справді вихована людина визначається сталим характером і сильною волею. Вона є чесна з собою і в поступованню з людьми. Не голосить того, в що сама не вірить, є послідовна в своїх постановах і ділах, які ніколи не стоять у суперечності з її словами.

Попри ці особисті чесноти, освіта дорослих кладе своїм завданням і плеканням чеснот громадських, національних. Жадна людина не живе відокремлено, а громадою. Такою громадою є для неї родина, а далі громада, нація. І ось освіта дорослих дає людині якесь знання. Вона те знання переймає, перетоплює й перетворює своїм розумом та почуваннями, віднаходить у собі духові здібності й сама стає на шлях творчої праці. Вона зачинає розуміти своє місце, своє призначення в збірному середовищі і свій обов'язок. Освічена людина старається узгіднити обов'язки вужчі, особисті з обов'язками громадськими, знаходить якийсь вищий життєвий ідеал і для його здійснення не жаліє ні труду, ні найбільших жертв. Словом — виховати якнайбільше творчих, вартісних одиниць, отже найвищий ідеал освіти дорослих, який вона намагається досягти всіма знаваними засобами й методами, з чого вибивається тепер на перше місце самоосвіта й самовиховання.

Зі сказаного виходить, що завдання «Просвіти» випливають з потреби заспокоєння природного гону одиниці до знання, з потреб нації та з якнайчистішого джерела людяности — гуманности, щоб людину піднести якнайвище морально, навчити шукати порятунку в зорганізованих формах життя, найти віру в сили свої, громади, нації та спонукати до інтенсивної творчої праці.

Цікаво, що початки освітньої праці взагалі вийшли з таких самих спонук, і то в часі пайтяжчої економічної катастрофи (в Англії), або в часі «моральної сплячки», що «гірша від джуми й холери», в часі економічної й національної катастрофи (в Данії).

Тепер стає нам ятно, чому після війни звернено пильну увагу на освіту дорослих у всіх культурних пародів, у всіх частях світа. Вже не тільки самі освітники, але й ширші круги

громадянства, ба навіть і чинники державні, діюли до того переконання, що тільки освіта може вратувати людство від великої катастрофи економічної, ще грізнішої моральної, а в нас і від національної. Яка ця робота важлива, яка некуча, доказав всесвітній конгрес в Англії у Кембріджі 1929 р. Зїхалися туди офіційальні представники 25 держав Європи, 12 — Америки й Канади, 8 — Азії, 2 — Африки, 3 — Австралії, а окрім цього 392 освітників цілого світа

Ми почули багато цікавого про осяги на тому полі різних народів. Пізнали різні організації, методи й засоби освітньої праці. А працю цю організують товариства віроісповідні, педагогічні, професійні, політично партійні й руханкові. Одні організації обіймають цілу державу, інші поодинокі країни. Праця ведеться в опікуничих гніздах (сетлементях), клубках, народніх домах, високих народніх школах, робітничих академіях, селянських університетах, у цілій масі освітніх осередків, організованих при публичних школах і університетах.

А, засоби цієї праці: 1. живе слово у викладах, відчитях, дискусіях; 2. книжка, прилюдні бібліотеки, голосні читання, усі можливі заходи наблизити до читача книжку гарними каталогами, виставами, тощо; 3. мистецтво: естетичний зовнішній і внутрішній вигляд освітніх домівок, самодіяльна гурткова праця в аматорських театрах, хорах, оркестрах, вкінці відвідування музеїв, вистав мистецьких творів, концертів; 4. розага: руханка, танки, тощо.

Цю працю веде тепер ціла армія фахових совітних робітників, а щиро стає їм до помочі кожний, хто тільки відчуває в собі силу, передовсім професори вищих шкіл.

Цікаво, що ці різні освітні товариства, часами дуже суперечних поглядів, співпрацюють із собою на спільних зїздах, у фаховій пресі та під оглядом теоретично науковим піддаються одній Централі. Фонди пливуть із вкладок, значних підпомог приватних людей, особливо фабрикантів і купців та від держави.

«Просвіта» є не тільки методичним і методологічним осередком цілої освітньої нашої праці, вона мусить робити теж те, що деінде роблять десятки - сотки різних організа-

цій, а притім засвоювати собі методи й засоби праці інших народів, живо слідкувати за розвитком тої нової ділянки науки. По змозі робить усе, щоб не лишатися позаду — робить понад сили. Одначе, оскільки скорше й краще йшла би праця, як би робило її більше ідейних фахових просвітян, значить, як би на це були фонди. Треба признати, що наше громадянство підноситься щораз більше до розуміння великої ваги тої праці й не жаліє фондів. Можна сподіватися, що свою жертвенність збільшить вдесятеро.

Микола Матіїв-Мельник

ВОНА ПРИЙДЕ!...

Вона прийде і встанє слава,
Як ясних сім світил походних,
І, мов заграва величава,
Розрушить темних і голодних!

Прийде вона тай усміхнеться
І на гробах посіє квіти..
Вінками волі знов займеться,
І буде в меч і в плуг дзвонити!

Прийде, прийде — розверне скиби,
Червоним маком шлях постелить..
Розкришуться у порох дуби
І буде сонінько веселе!

Прийде й зі щирої долоні
Розкине зерно по долині —
Лице зясніє на іконі —
Й життя озветься на пустині!..

ВСІ ФРОНТОМ ДО КНИЖКИ !

Книжка й емансипаційні змагання народу.

Живемо в часах змагань народів, з яких побідить той, що притягне до активної участі в цих змаганнях яконайбільше одиниць — яконайширші маси. Цей нестримний історичний процес змагань за зреалізування суспільної справедливості ставить нинішньому поколінню завдання, яким може відповісти тільки збірне зусилля цілого народу. Відповідальність за вислід цих змагань спадає сьогодні в рівній мірі так на провід, як і на цілий загаль.

На жаль, коли в інших народів свідомість цієї відповідальності охоплює щораз то ширші маси, робить їх активними, а тим самим скріплює сили й розгін даних народів, то в нас більшість загалу ще й досі пасивна, хоч і повна притаєних творчих сил.

Вправді і в нас щораз то більше росте число тих, що годяться повий закон життя та взивають до того, щоб народ брав провід свого життя в свої руки. Правда і це, що ті нові кличі находять у наших низах радісний відгомін, що росте охота стати чинно у збірній лаві до змагань народів, одначе — коли інші народи не йдуть, а біжать золотому сонцю назустріч, то ми ледве черепашиним кроком посуваємося вперед. А що ніщо на світі не діється без причини, то де шукати за причинами того, що ці творчі сили, притаєні в душі одиниць, мимо доброї їх волі й охоти, досі не прокинулися й не спряглися в одну масову енергію народу? На це питання не тяжко пайти відповідь, коли зрозуміємо, що тільки та суспільність зуміє активізувати маси, яка складається з одиниць свідомих своїх цілей, з виробленим світоглядом і переконанням, а що найважливіше таких, що зуміють урядити своє життя згідно з загальнопринятими засадами ставитися активно до всіх проявів життя, а вкінці зуміють погодити свій особистий інтерес з інтересом загалу та вичувати, коли загальний інтерес треба ставити по-

над свій власний. Всі вище названі прикмети людини творять так звані громадянські чесноти, які одідичується частинно по батьках, а потім набувається вихованням, а головню освітою.

Якщо так, то ясно, що найвищим для нас наказом під сучасну пору є вможливити масам добути цю освіту. Школа її не дасть, бо не може — її завдання инше, а не дасть тим більше, що на сьогоднішню школу ми не маємо ніякого впливу. Натоміть народ може і мусить добувати освіту иншим способом, а саме при помочі книжки.

Вже француз Лябуе казав, що «в загальній картині цивілізації місце кожного народу визначається кількістю книжок, які він прочитає», а наш публіцист Ніковський писав: «Якраз тепер книжка являється найсильнішим піонером українського відродження, будителем живого духа, посієм культурних цінностей, так потрібних для нашої попаленої, потоптаної ниви».

Та книжку треба дати народові так, аби вона сповнила своє завдання. Найкраща форма поширення книжки — це добре зорганізована бібліотека. Добре зорганізована бібліотека — це правдивий університет нашої доби, який дозволяє навіть найбіднішим користати зі скарбів знання, які давніше були доступні тільки для богатих. Добре зорганізована бібліотека, це така, яка має так дібрані книжки, щоб одні з них оповідали про давно минулі часи, инші пояснювали тайни природи, ще инші розганяли турботу та развеселяли читача, ще инші гартували його духа, гальмували пристрасти та помагали підпорядкувати їх наказам розуму й волі — тим самим сталими характери.

Коли ж ці бібліотеки мають сповняти таке високе завдання, що мають стати середником здобуття освіти і вироблення мас а тим самим їх активізування, то не марнуймо часу і берімся всі негайно до їх розумної й доцільної розбудови. Коли вживаємо слова «всі», то не маємо на думці тільки всіх тих, що стоять у проводі освітніх установ, але всіх, що стоять у проводі якої небудь установи, у проводі якої небудь громадської праці, бо праця їх усіх буде легша й успішніша, коли вони будуть мати до діла з освіченим, свідомим громадянством.

Творити такі бібліотеки, які своїм добром могли б заспокоювати всі духові потреби, покликані Філії і Читальні «Прос-

іти», й тільки вони. Досі різні установи старалися, по своїм силам, творити власну бібліотеку. Це недоцільне марнування не тільки публичного майна, але й розпорошування народньої енергії. Марнування публичного гроша тому, що бібліотеки, закладаш кожною установою зокрема, мусять бути малі, однобічні й призначені для якогось гуртка. Натомість зусиллям усіх місцевих установ можна створити при Читальні «Просвіти» на правду вартісну бібліотеку, з якої можуть і повинні користати члени не тільки читальні, але й усіх місцевих установ, бо всі вони повинні бути членами Читальні. Творення при окремих установах бібліотек є розпорошуванням народньої енергії, бо для кожної з них треба окремого бібліотекаря, окремого проводу, заходів для їх вишколення, укладання плянів бібліотечної політики і т. п., що навіть це є в основних статуткових завданнях деяких установ, бо з них усіх тільки до «Просвіти» належить і повинна належати освіта дорослих і позашкільне виховання. Доцільний поділ праці між поодинокими установами є конечний не тільки з вище наведених причин, але й з оглядів педагогічних.

Натомість при кожній читальняній бібліотеці може й повинна бути БІБЛІОТЕЧНА КОМІСІЯ, в якій склад входили б представники тих місцевих установ, що давали б бібліотеці матеріальну піддержку. Така Комісія дбала б про постійну й розумну розбудову бібліотеки відповідно до місцевих потреб зацікавлення та про те, щоби з бібліотеки якнайбільше користали. Бо треба пам'ятати, що наших громадян щоденна праця й клопоти притуплюють вроджену людині цікавість і жагу знання, тому й треба їх постійно і пляново підтримувати.

Є різні способи притягати читачів до бібліотеки, розбуджувати зацікавлення до книжки та поглиблювати читачівство. Для приміру наведемо ось такі:

1. УЛЕГШЕННЯ ЧИТАЧЕВІ ВИБОРУ КНИЖКИ. Це можна досягнути улаштуванням різного роду катальогів. Прим. катальог авторів, уложений картковою системою та поділений по питанням, які в книжках порушені, дуже улегшує вибір книжки. Такий катальог можна розбити на такі відділи: **I. КНИЖКИ ПРО ЗДОБУТКИ Й РОЗВИТОК ТЕХНІКИ:** а) комунікація, летунст-

во, радіо; б) винахідники, винаходи; в) ремесло, промисл. II. СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО: а) яринне господарство; б) молочарство; в) годівля худоби і т. п. III. КНИЖКИ ПРО ДАЛЕКИЙ І БЛИЗЬКИЙ СВІТ: а) про землю, моря, небо; б) про народи, звірята, рослини; в) про подорожі й пригоди; IV. КНИЖКИ ПРО ІСТОРІЮ Й РОЗВИТОК ЛЮДСТВА: а) суспільність, солідарність, співпраця; б) освіта, виховання, самоосвіта; в) здоровля, гігієна, спорти і т. п.; V. КНИЖКИ ПРО ДАВНЄ Й НЕДАВНЄ МИНУЛЕ: а) війни, бої; б) вожди, герої, визначні діячі; в) давні звичаї, обичаї, вірування, легенди, і т. п.; VI. КНИЖКИ ПРО СУЧАСНЕ ЖИТТЯ В НАС І В ЧУЖИХ — повісти, повелі, оповідання; VII. ПОЕЗІЯ; VIII. СЦЕНІЧНІ ТВОРИ; IX. ДІТОЧА БІБЛІОТЕКА.

Новицый поділ можна довільно зміняти.

Особливо для молоді надається стіпший каталог, рівнож поділений на групи, бо молодь любить мати перед очима виказ більшого числа книжок.

Добре є виготовляти спеціальні каталоги відповідно до зацікавлення й актуальности, прим. в річнийю визначних людей виготовляти виказ написаних ними творів та виказ розвідок про їх діяльність і творчість.

Добре є також вивіпувати на призначеній на це таблиці оголошення й оцінки нових книжок.

Рівнож треба числитися з тим, що деякі читачі перед виписанням книжки люблять наперед її оглянути. Таким читачам слід піти назустріч і виложити їм відповідні книжки на стіл, або вможливити їм доступ до полицок бібліотеки.

2. МАНДРІВНІ КОМПЛЄТИ. Не кожний читач пам'ятає, коли бібліотека відчинена. Один не може, а инший просто не хоче в означений час зайти до бібліотеки. Тому добре є подбати про те, щоб читачеві книжку доставити на місце, особливо тоді, коли село розкишене, прим. в горах або здовж ріки. Тому добре є підшукати т. зв. ГУРТКОВИХ БІБЛІОТЕКАРІВ, для яких слід підбирати відповідні комплєти з 15 до 25 книжок. Гурткові бібліотекарі випозичали б їх читачам у своїй районі, ведучи докладну свіденцію випозичених книжок. Мандрівні комплєти можна відсвіжувати що 2—3 місяці. Головний бібліо-

текар на спільних конференціях з гуртковими бібліотекарями усталював би добір мандрівних комітетів та давав потрібні наказівки.

3. **КОНКУРСИ** під кличем: 1. Хто протягом року прочитає найбільше книжок; 2. Хто дасть найліпшу оцінку довільно вибраної книжки. Такі конкурси в практиці показалися одною з найкращих метод зацікавлення книжкою та піднесення читачівства.

4. **СВЯТА КНИЖКИ**, відповідно зорганізовані, сполучені з добре обдуманим рефератом і доцільним уладженням вистави книжки.

5. **ДИСКУСІЙНО - ІНФОРМАЦІЙНІ СХОДИНИ**, на яких бібліотекар інформує присутніх, які нові книжки появилися, та подає їх оцінку.

6. **ГОЛОСНІ ЧИТАННЯ** часописів і книжок теж пособляють зацікавленню книжкою та передплатицтву часописів і творешю домашніх бібліотек. А творення домашніх бібліотек повинно бути також одним із головних завдань бібліотечної політики, бо, як сказав один римлянин перед більше як двома тисячами літ: «дім, в яким нема книжки, подібний до чоловіка, що не має душі».

Взагалі кожний діяч, свідомий значіння книжки для розбудження свідомости й активности громадянства, найде все спосіб і використає кожну пагоду, щоб вартісну й корисну книжку зблизити до читача й викликати інтерес до неї.

Коли ж книжка є таким могутнім засобом в емансипаційних змаганнях кожного народу, то обовязком кожного свідомого українця причинитися всіми можливими способами до розумної розбудови бібліотек, поширення книжки і поглиблення читачівства.

Сучасне положення нашого народу паказує нам: «**Всі фронтам до книжки!**»

РОЛЯ ЖІНКИ В ЖИТТІ РОДИННОМУ Й ГРОМАДСЬКОМУ

—•••—

Погляди на місце й ролі жінки в громадському житті значно змінилися. Змінилися вони почасти й на ролі жінки в житті родинному.

Віками й віками була жінка в своїй родині тихою, непомітною робітницею, що пераз всю родину тримала на своїх плечах, але цього якось ніхто не признавав.

Що жінка мати виховувала своїх дітей на чесних, свідомих громадян, що вона була основою моралі нового покоління і так непомітно давала напрям всьому життю, що вона тратила коло дітей свої найкращі молоді літа, що для своїх дітей вона зрікалась особистих радостей і відпочинку, — про це не варто було говорити, бо це самозрозумілий її обов'язок.

Чи варто було говорити й про щоденну працю жінки в господарстві? Про те, що за цією роботою жінка не мала часу, ніхто не думав.

І лиш тоді, коли родина лишалась без матері й господині, помічали, що вона значила в родині, яка важка й складна була її робота, яка та робота була втомна, як багато сил і умінь вона вимагала. А вже в сільському господарстві без господині так просто все ставало й вимагало негайного її заміщення. Тут вага жінки була чи не найбільша, тут її праця була найтяжча, але й найменше вона мала тут признання. Сільське господарство без жінки — мов тулуб без рук, мов голова без шиї. Три четвертини сільського господарства спочиває на плечах жінки, й народня приповідка мудро говорить: «Жінка тримає хату за три вугли, а чоловік за один».

Неставало матері, і діти губили відразу всю моральну опору, родина розпадалась. Батько мимо всіх зусиль не міг дати ані дітям, ані господарству того ладу й порядку, тої опори, що давала мати й господиня, що тихо й без нарікань виконувала свої обов'язки.

І так ішло віками, і лиш зрідка лунав самітний голос признання для жінки матері, для жінки - господині. І лише не давно, по світовій війні, коли жінка дала безприкладні докази героїзму та самопосвяти у підтриманні й збереженні родинного огнища, вишикла благородна думка бодай один день у році призначити для пошанування жінки матері. Якби не глибоко вкорінена, природою вицеплена жіноча мораль і почуття материнського обов'язку, родина по війні могла б цілком розпастися й згубити свої найтривкіші основи. Саме життя примусило до того, щоб жінка мала належне місце і в родині і в громаді.

Змушена шукати порятунку для своїх дітей і для себе в часі світової війни, жінка вийшла за двері свого дому й показала, що вона має досить і фізичних і духових сил, щоб виконати найскладніші функції і в фахових і в громадянських організаціях. Жінка показала, що й ті найтяжчі праці, які від віків виконували чоловіки, вона може однаково добре виконати, а бракувало їй лиш фахового знання. Й це зрозуміла жінка та з жадобою кинулась за здобуттям того фахового знання.

Сучасна жінка вже добре розуміє своє місце в суспільстві і свої обов'язки як матері і як господині, але разом із тим і як свідомої громадянки. Сучасна жінка не хоче бути рабицею родини, вона, хоче бути її керманисем у рівній мірі зі своїм чоловіком. Коли вона тратить свої сили й здоров'я на виховання дітей, то хоче мати й право тими дітьми і їх долею розпоряджати, а тому хоче мати голос не лиш у своїй родині, але й у житті громадському і державному.

Те, що здобуваючи засоби на життя своєї родини і своє, жінка багато часу мусіла бути поза хатою, привело до великого упрощення домашнього господарства — до його зраціоналізованню. Зрештою й засади гігієни не примушують уже жінку виварювати й випікати таких складних і такої кількості страв, як то бувало за наших бабунь та прабабунь. Тому й лишається жінці багато вільного часу, який вона може розумно вжити і для себе і для других.

Не дивляться вже тепер на домашнє господарство, як на річ просту. Масово чуються голоси признання для жіночої до-

машньої праці, а в деяких країнах і законодавці роздумують вже над тим, як би винагородити жіночу працю у власній хаті. Навіть ті крикуни, що відмовляють ще й досі жінці права на працю, як природнього права кожної людини, прикриваються тепер фальшивими похвалами жіночої праці у власній родині і вмовляють у загал, що коли жінка зуживатиме свої сили й знання десь у бюрі чи фахових підприємствах та громадських заведсіннях, то тим зруйнується родина, тим зруйнується домашнє огнище.

Правда, економїна криза, яку переживає тепер увесь світ, дає декому поважні аргументи в руки за тим, щоб жінка лишила заробіток поза домом знову лише мужчинам. Але навряд чи це запобігало б тому, що діється тепер у світі. Причини кризи не в тому, що жінки зайняли кілька місць, де б їх могли заступити мужчины, а значно глибші. Та й після того, як жінка доказала, що вона здібна працювати не гірше від мужчин і що серед жінок є багато надзвичайно цінних для суспільства одиниць, які можуть багато більше корисного, ніж пересічний мужчина, чи було б це й справедливо й доцільно? Чому працююча, розумна й освічена жінка мала б відступати місце лінивому, недорозвинутому, недбалому мужчїні?

Певно, що і в жіночїй праці мусить бути розумний розподіл. Треба й тут дивитись на природні нахили й здібності одиниць. Треба дивитись і на, вже самою природою, визначені межі для сили мужчин і жінок. Є очевидно роботи, які можуть виконувати лиш мужчины, а є й такі, які відповідні лиш для жінок. Природа й життя напевно найдуть ту середню лінію, яка розумно й доцільно розмежує працю й обовязки жінки і мужчины. Працюютому, розумному, здібному мужчїні ніколи не перешкодить жінка, якщо вона не матиме над ним персаги своїми здібностями. Такому мужчїні конкуренція жіночої праці не страшна і такий мужчина не усуватиме з громадського життя жінку лиш тому, що вона жінка і її місце коло дітей на кухні. Конкурсїї бояться лиш ті, що не відчують у собі досить сили до змагання.

А тому сучасній жінці, яка має нахил до родинного життя, належитьсья почесне місце в родині, а жінці, що має сили й здібности працювати для громади, для пації, мусить бути

місце при цій праці, авже чи на вищій, чи на нижчій щабель в цій праці жінка вибеться, залежатиме від неї самої.

Завдання сучасної жінки матері є надзвичайно великі й почесні. Обов'язком сучасної жінки матері є не тільки дати людству здорове тілом і духом нове покоління, але й виховати його до боротьби з тими тяжкими обставинами, серед яких проходить життя нашої молоді. Завданням сучасної жінки матері є виховати нове покоління, яке мусить знайти вихід з того сліпого кута, у який попало все людство після страшної недавньої війни, що не тільки знищила багато фізичних людських сил, але головно підірвала моральні сили. Захитані моральні основи людства, загублено поняття добра й зла, загублено розуміння чести й гідності. І лиш розумна і сильна мати може повернути людству рівновагу, давши й виховавши пові молоді сили. Чи зробить це свідомо жінка громадянка, чи забита й запаморечена дрібними життєвими обов'язками жінка, що поза стінами своєї хати й світа не бачить, про це мабуть не будуть сперечатися й ті найзапекліші вороги жіночої рівноправності.

А тому шануймо жінку матір, шануймо її щоденну працю у власній хаті і при власнім господарстві, але не відмовляймо й жінці, що має сили й хоче їх віддати на службу громадянству, належного і заслуженого нею місця в громаді й державі.

Всіх треба скликати, зєднати,
щоб Рідний Край поратувати.
нехай учений та співець
не дба про лавровий вінець,
хай убере вінець з тернини...
До праці ставаймо гуртом!

(Старицька - Черняхівська).

ЯК ТРЕБА ГОВОРИТИ Й ПИСАТИ

Треба говорити по нашому, по рідньому, по українськи. Правда — українська мова має декілька говірок (з грецька «діалекти», — або ще говори, «наріччя»), наприклад говір гуцульський, бойківський, лемківський, подільський та інші. Кожне українське плем'я (вітка народу) має свою говірку. Ті говори треба шанувати, вони, як ті квіти у віночку української бесіди. Але їх треба чистити від чужих слів, пансених через сусідство з іншими народами. Наприклад подскуди говорять: «я хцу», це треба закинути, бо то взяте з польського; що іншого є «я хочю», «хотю» — це говірні відміни українського «хочу».

Та говорячи такою говіркою, треба вчитися також письменницької української мови, себто тої, що пею пишуть паші письменники в книжках, і що пишеться в часописах. Це не є штучна мова, а головна говірка української мови, бо такою мовою говорить власне та найбільша частина нашого народу, що живе над Дніпром, особливо в Киїщині, отже в серці української землі.

В бесіді ми на загал цедбайливі й ліниві. Не хочемо багато думати і говоримо, як на язик виллє. А то треба наломитися на гарну чисту мову й потім уже привикнемо до неї так, що без труду будемо добре говорити.

Та коли ми вже не перестерігаємо чистоти мови в бесіді, то мусимо її пильнувати в письмі, бо бесіда минає й ніби пропадає, а письмо лишається, як свідощтво того, чи той, хто пише, знає й шанує свою мову... В письмі недопустиме таке, як «я ся смію», або «я сі мию», «я ся бою», а «я сміюся», «я миюся», «я боюся».

Отже при писанні треба думати не тільки про те, що писати, а й як писати. Особливо, коли пишеться до когось, хто знає мову, бо коли він прочитає ваше зле писання, має про вас несподївну думку. Цєвно, селянин, що заледве скінчив сім'єську школу, не може писати так, як професор, але може старатися писати добре, а те старання пізнати. Не в тому річ,

щоби правопис був точний, наприклад «і» і «ї» на своїм місці, до цього треба вже деякої науки, але щоби слова й мова були наші, українські. Та хто пильно читає книжку або часопис, тому й до тих правописних правил не так важко додуматися....

Наприклад вас учили, що «ся» пишеться окремо («смію ся»), а ви бачите, що тепер в часописах і в книжках друкують «ся» разом («сміюся»), отже пишть і собі разом. Бо хоч і «ся» окремо не буде зле щодо мови, та тут річ у тому, щоби узгіднити правопис, себто правила писання, - щоби ми всі однаково писали.

Та, як кажемо, від сільських дописувачів, ніхто не вимагає «ученого» правопису, тільки старання, писати чистою мовою, а кому треба наприклад селянський допис друкувати, той сам виправить нисьмо дописувача.

Для виправи в добрім писанню варто диктувати собі взаїмно якісь уступи з книжки або з часопису і потім контролювати себе, які робиться похибки. Та головна підстава: добре говорити. А добрій мови навчиться кожний з книжок і часописів і з розмови з людьми, що чисто говорять (найкраще говорять жінки й дівчата). Кожний свідомий громадянин повинен власним прикладом показувати, як шанувати рідну мову, той цінний скарб культури народу.

ДЕ НАША ДОЛЯ?

Наші ниви багатії
Заросли хабаззям,
Будяками, жаливою
Й колючим галуззям.

Ну-ж до праці! Ті колючки
Висікти із поля!
Бо під ними схоронена
Наша добра доля!

Дмитро Гавриш.

СИЛА СЛОВА

Мало хто пад тим застановляється, як сильно ділає мова чоловіка на другу особу. А треба знати, що мова впливає не лише на душу, але і на тіло. За приклад може послужити таке:

Ідете через місто. Стрічає вас якась необтесана особа і каже вам просто в очі: «дурак»! Те слово ударяє нам на мозок, кров буриться, в серці чуєте біль, а права рука свербить... Там-той зловившись за лице всрещить а з носа юшка тече. Часом ще на тім не кіпчиться; робиться збіговиско, поліція розганяє людей, кореспонденти витягають цотеси, редактори і друкарі мають роботу, а потому люди читають новинку. От, бачите, що може одно слово, сказане у «щасливу» годину. Слова мають силу.

Словами можна когось розвеселити, засмутити, захопити або зневірити, направити, зіпсувати а навіть водити за ніс, як коня, і цілком без примусу.

Лікарська наука твердить, що словами можна також викликати в когось хворобу абовилічити з хвороби. Наприклад: коли вмовити в нервового чоловіка, що він хорий, то буде чутихся хорим, а коли вмовити, що здоров, то буде чутихся добре.

Як виробити вражіння смутку, то втратить охоту до їди, дістане забурення в шлунку. Як сказати йому щось страшного для нього, то буде дрижати на тілі і ослабне. Як представити щось обридливе, то буде вертати. А як хорого чимсь розвеселити, то це много причиниться йому до здоровля. Тому з хорими треба говорити про веселі і добрі речі.

Такої штуки може доказати лише чоловік впливовий. Однак свого впливу вживає майже кожний. Де лиш двох зійдеться, зараз починає один другого перекошувати, вмовляти в нього свої погляди, і тим способом навіть вороги вирівнують не раз свої перекошання.

Дуже наглядно видно взаємний вплив рідні на себе. Чоловік впливає словом на жінку, жінка на чоловіка, батько й мати на діти. Майже всюди чоловік і жінка мають подібні вдачі. Не хочеться вірити, щоб воши так докладно добиралися. Аж по вінчанню перетягає одно другого на своє копито, залезши від того, котре має сильнішу олю. І з того виходить, що як ску-

парі, то обоє, як чесні то обоє, як злі, то обоє. Мало де різняться, а де різняться там не живуть а мучаться.

Лише в тім лихо, що добрий дасться скорше зіпсувати, ніж злий направити. І цікаво, яким способом нераз наприклад слаба необразована жінка, потрапить зіпсувати свого чоловіка, розумнішого і свідомішого. Це вона осягає в той спосіб, що через довгий час вмовляє в нього і повторює заєдно свої переконання. Її слова подібно як ті каплі води, що заєдно падають на твердий камінь і по часі роблять в нім дірку.

Також і друковане слово має всликий вплив на чоловіка. Церква наказує читати злі книжки і газети і має до цього важну причину. Та багато людей не звертають уваги, яка книжка, коби лише цікава. А треба знати, що це не лише гріх, але і небезпечно. Злу книжку або газету читається звичайно годину, дві або і більше. Через цілий час перепускає читач крізь свій мозок тисячі злих і поганих гадок. Неможливе, щоб те плюгавство не лишило по собі сліду. Бо автор книжки звичайно є чоловіком недурним і тому впливовим, пише так переконуючо, що наша слаба свідомість не може спромогтися на критику. По перечитанню так і книжки чується чоловік теїби не той, здається йому, що він мудріший, а поправді зіпсований.

З того бачимо, що злий вплив входить в чоловіка сам і цілком непомітно і як той невидимий газ затроює в людині добрі почування і розум.

Тому будьмо осторожні перед злою книжкою і злими часописами. Не забуваймо також, що родичі словами можуть виховати своїх дітей на добрих і чесних або злих і поганих людей. Хоча на дітей ще сильніше ділає приклад і тому поступаймо так, щоб наші діти могли з нас мати лише добрий приклад.

Т. Струк.

Хто вірує, хто любить, той здола
горі сказати: устань і кинься в море,
і зробиться, як схоче він. Ніхто
рук покладати не сміє: кожен знайде,
чим допомогти вітчизні.

(Старицька - Черняхівська).

КНИЖКА ГОВОРИТЬ...

Листочки білі з чорними жилками,
де-не-де барвний для прикраси цвіт,
чи вже пізнав Ти, хто я? (Поруч мами ...
найбільший друг Твій, йду з Тобою в світ.

Беру Тебе за руку, ще дитину,
і в казки край для радощів веду,
у школі вчу, як жити, світ любити,
персмагати горе і біду.

А скінчивш школу, юнаком зробився,
то знай, що в Тобі мало ще тих знань...
Тоді лиш в мене відповідь ти найдеш
на безліч всяких і важких питань:

Як сонце гріє, дощ коли спадає,
звідкіль недуги, як їх берегтись,
світи широкі розгорну для Тебе,
усс, що треба, в мені Ти найдеш!

Коли пераз у час важкої праці,
зпсможений, геть вибитий із сил,
до мене поспішиш ... скріплю я Твого духа,
зміцню я лет Твоїх охлянулих крил.

Коли ж не сам Ти, жінку маєш, діти,
а голод в хату зазирає вікном
мене спитай, як з лихом битись треба,
щоб не упасти під біди ярмом.

Хто ж біль загоїть, муки втихомирить?
Хто заспокоїть пристрасти життя?
Скріпить, пригорне, дасть розраду серцю?
Хто? Хто, мій Друже? — Книжка! — тільки я!

ЛЕВ ЯЦКЕВИЧ

НА БЕЗДОРІЖЖЯХ ТЕХНІКИ

Змаганя людства збудувати вічний рушій.

Мрія людства винайти мотор (двигун), що раз пушений у рух, обертався б вічно та крім цього виконувавби працю, така стара як світ. Ряд гарячих голов продумував нераз роками над винаходами «перпетуум мобіле», що ніколи не вдавалися. Спеціально середно віччя, коли фундаментальні закони природи щойно родилися в головах Галілея, Ньютона, Кеплера й інших, аж роїлося від усяких шарлятанів, пророків, алхіміків та винахідників «перпетуум мобіле». Всеж треба признати, що ті винахідники — народ дотепний. Часом їхні проекти, поки в них не вдуматися можуть збентежити своєю помисловістю опертою ніби на законах фізики й механіки.

«Перпетуум мобіле», тобто мрія створити вічний рушій, лежить так глибоко у природі людини, що між «винахідниками» находимо часто часто й освічених людсєй. І тому ще й сьогодні, хоч наука, а спеціально техніка пішла далеко вперед, майже всі патентові уряди світу просто засипані проектами «перпетуум мобіле».

Фундаментальний закон природи.

Як пояснити собі те явище? Наївністю чи неграмотністю «доморослих» винахідників? Мабуть одне і друге! Вся закови-ка оперта на незнані основних законів фізики; найважніший з них каже, що неможливо створити енергію, і що можна тільки ту енергію, яка розсіяна по світі, замінювати на інші роди енергії. Це фундаментальний закон природи й усі винаходи, оперті на іншим заложенні — є неможливі й нездійснимі.

Енергія — це своєрідний флюїд, чи як дехто називає стан

матерії, здібний виконувати якусь працю. В природі, в цілій вселеншій Всевишній розсіяв щедрою рукою цю енергію в різних формах і видах. Кількість тієї енергії не змінилася до нашого часу й мабуть ніколи не зміниться. Не збагнемо також ніколи її сути; уявляє вона сама собою найбільшу й найстрашнішу тайну всесвіту.

Створити енергію з нічого — це однозначне з бажанням стати Богом і тому заходи винахідників «перпетум, мобіле» можна назвати лише наївною неграмотністю.

Природа — один коливорот.

Найновіша наука вводить нове поняття етеру, що є посередником між нашою планетою й іншими світами. Той етер, що є скрізь у повітрі, в порях нашого тіла та виконує простір між атомами й електронами, має бути джерелом енергії. В кожному ЦМ, етеру перехрещується тисячі різних хвиль, мільон різних форм енергії. Ми знаємо з них ледве кілька: механічну (рух матерії), теплову (рух молекул), хемічну (рух атомів) й електромагнетичну (рух електронів), а всі наші технічні досягнення оперті на тім, що вміємо сьогодні перетворювати один рід енергії у другий. Вдаривши сталевим коліщатком запальнички об «камінчик» (стоп заліза й церцію) перетворюємо енергію механічну в теплову. І навпаки, коли палимо під казаном, перетворюємо тепло горіння з вугілля, тобто теплову енергію у пружність пари, що виконує нам відтак механічну працю — штовхаючи толоч парової машини, або обертаючи парову турбіну.

Паливо, поки не згорить, має у собі запас потенціальної енергії, що її підчас спалювання віддає у виді тепла. Теплова енергія — це тільки інша форма механічної енергії. Це енергія руху молекулів, руху тим скорішого, чим наша температура тіла. Що більше нагріємо якесь тіло, то швидше ворухатяться його молекули й то вища його температура. Хемічна енергія — це рух атомів, взаємне перегруповання їх з однієї комбінації у другу. Промієнна або лучиста енергія — продукт руху електронів. Отже — кожна енергія — це рух.

Довгі тисячеліття примітивна техніка людей вміла використовувати тільки механічну енергію, точніше — силу мязів

і тварин. Найбільший геній з усіх людей, що були колись на світі — це той невідомий наш печерний предок, що винайшов спосіб штучно добувати вогонь. Він, зрештою мабуть зовсім несвідомо, відкрив іншу важну форму механічної енергії — теплову. Маючи теплову енергію, ми навчилися перетворювати її в енергію електричну й т. д.

При кожному перетворюванні енергії маємо втрату.

Та при кожному перетворюванні однієї форми енергії у другу маємо втрату. Це явище називає фізика ентропією. Ентропія у вселенній прямує до максимум — оце другий фундаментальний закон природи. Крім цього багато втрат спричинює тертя й опір воздуха, чи якогось середовища, що в ній якась машина обертається.

Інакше кажучи — збудувати такий рушій, що раз пущений в рух, ішов би вічно — неможливе. Поминаючи те, що матеріал, з якого той рушій мотор був би сконструований, не вічний, мусів би він з якогось початкового запасу енергії витрачати за кожним рухом частину цієї енергії на опір і тертя коліщат, трибів, валу обвальниці (ложиско) тощо; за якийсь час увесь припас енергії вичерпається на само тертя й опір і рушій стане. Так каже закон природи. Та винахідники «перпетуум мобіле» всупереч цьому вимагають, щоб їх вічний рушій не то вічно йшов, але й давав ще працю назовні й перебрав на себе робот усіх моторів світу. Направду, такі вимоги та мрії щонайменш — наївні.

В середньовіччі на дворі одного короля мещаната техніки продукувався якийсь механік зі своїм «перпетуум мобіле». Було це велитеське колесо, зроблене з дерева, що раз пущене в рух, оберталося кілька місяців. Тим винаходом, викликавав він у всіх один великий захват. Однак це була тільки забавка без ніякого практичного примінення, що маючи дуже мале тертя й дуже дотепну зміну осередка тяготи підчас руху — могли обертатися так довго. Як «перпетуум мобіле» було те колесо ні до чого, бо не тільки не виконувало ніякої праці, навпаки, не могло й себе самого обертати вічно.

Гідрорушій Архімеда.

В радянськiм журналі «Наука й техніка» ч. 37 з 1928 р. находимо цікавий опис одного «перпстuum мобіле». В його опису для відомий закон Архімеда, що тіло погрузене у воді, тратить стільки на вазі, скільки важить витиснений обем тєчива. Цей рушій має вигляд колеса, погрузеного в воді, на якого обводі є ряд вальцеватих коробок. Одна стіна такої коробки є з гуми, до якої доцїлений тягарець. Частина коробки, в якїх тягарець буде звисати, матиме більший обем (бо тягарець натягне гуму) й через те буде випихати більше тєчива, а тим самим буде легша від тих коробок, що їх тягарці не напнуть їх гумової стінки. У висліді — перша група коробок буде намагатися виринути на верх, обертаючи тим самим колесо. Як бачимо, винахід на перший погляд дуже дотєпний, та ціла трагедія цього винаходу в тому, що те колесо, напруведу погрузене у воді, не хоче обертатися.

Вічний ровер.

Знову ж у Німеччині розписувалися в 1928 році про винахід роверу, що ворухиться виключно тягарем самого їздця. Їздець своєю вагою тягне на пальці роверу, що не спираючись на осн колеса, за допомогою пружини тиснуть на обвід колеса й ровер їде. На жаль справа дальнє рисунка не піццла: техніка, замість руками й ногами вчїнитися за цей проєкт, з усмішкою відкинула його. Чому? Сучасні техніки знають добре про те, що вічний рушій, який не потребувавби витрати енергії з зовні, неможливий. Та це не відстрашує низки фантастів, що твердо стоять при своїх мріях і воляють вірити в те, що скоріше цілий світ помиляється як їх винахід неможливий.

Найбільш таких винахідників можна зустрінути між залізничними машиністами та шоферами. І одних і других одурманное простір та легкість, з якою їх машини переносяться з одного місця на друге. Одні і другі, не маючи твердїх основ технічного знання, зєскочені нескладними маніпуляціями, що їх вимагає обслуга парової машини та бензинового рушія. Забуваючи про те, що над тими винаходами працювали цілі покоління людства, пускають віжки фантазії й у своїй уяві кон-

струюють нові машини досконаліші за всі інші, що не витрачали б стільки бензину та вугілля.

Підчас своєї технічної практики, мав я нагоду зійтися з залізничниками й шоферами не раз ближче і як рівний з рівним поговорити на спільні теми. І не було майже випадку, щоб після кількогодинної розмови не признався мені котрий із них очевидно під великим секретом, що він уже є на добрій дорозі до винаходу «перпетуум мобіле».

Наш винахідник перомашини зі Славська

Та що цікавіше, що й серед наших селян простомоддя, що з машиною мабуть мають найменше спільного, можна також зустрінути таких «винахідників».

Підчас останнього побуту у Славську зустрівся я випадково з селянином, що, як мені оповідав, працює вже двадцять літ над своєю «перомашиною». Називався Михайло Губіліт. У 18 році життя пішов у світ, не вміючи ні писати ні читати, перейшов майже цілу Європу працював на різних фабричних заводах та мав змогу приглянутися до життя людей і машин. Сьогодні з обірваною рукою, нездібний до праці у фабриці, коротає свій вік на трьох моргах полонини в курній хаті. Однак давніше життя серед машин засіяло в його серці дивний голод якогось грандіозного винаходу, що звернувши знову на нього очі цілого села так, як тоді, коли молодим парубком приїздив з Румунії до села на свята. Отже тому робота його не береться й у серці щось муляє. Цілими днями продумує та примітивними причащадками конструює модель своєї «перомашини». Обяснюючи мені свою «перомашину», витягав він раз-у-раз з кишені різні примітивні рисунки, почеркані немилосердно м'яким сільським олівцем. Було це щось у роді цього вічного ровера. Винахід обосновувався на «вічному» діланні напнятої пружини, що через цілу низку скомплікованих передач мала переносити свій рух на обвід кола. «Ця перомашинка — пояснював мені Губіліт (цікаве ім'я, мадярське або чеське), — випре всі інші рушії на світі, а передусім працю тварин». Як бачимо, його «перомашинка» класичний зразок «перпетуум мобіле». Ніщо не помагало, що я вияснював.

Йому реальність його винаходу - він вірив, що йому вдасться зреалізувати свою мрію.

Якось раз прийшов він до мене підчас зливого дощу, тримаючи щось тривожно під полою кожуха. «Коли пан «анжепер» пообіцяють мені, що я не страчу патенту --- то я покажу модель своєї «перомашини» — заявив мені справді, коли я запевнив його, що я не використаю підступно плоду його 20-літньої праці, витягнув він з під похи дві більші дощипки, пружину й цілу пригорщу мосяжних колісцят, а все те зроблене зі старої гарматної гільзи. Ми змонтували те все разом, напняли пружину, але «перомашина» ані не задрижала — вічний русій був мертвий, — всупереч до всіх його зусиль. Дощ кидав брудним дощем по шибях і снувалися низько оливяші хмари, Губіліт вдивлявся безконечно сумним зором у свій модель, а по зморщенім обличчі котилися сльози.

«Вічний» маятник Штрута.

Пишемо вічний в лапках, бо ніщо у світі не вічне. Ні матеріял, ні наша планета, ні людство. Та коли якийсь механізм ворушиться дуже довго, — скажім 1.000 чи 2.000 літ, без накручування, чи прикладання енергії з зовні — він уже для нас вічний. Такий механізм, вірніше маятник, змайстрував дуже давно механік Штрут. Це скляна рурка, з якої висмоктано повітря і вложено туди 2 листки позлітки та крихту раду. Рад промішуючи без упину енергію, паснажує золоті листки позлітки електричним струмом, що під його впливом розходяться так довго, аж діткнуться до уземлених платівок скляної рурки; електричний струм при найменшій дотику до них спливає в землю й листочки олять стулюються разом. Потім рад знову паснажує листочки електрикою і т. д. В той спосіб вже 250 літ колибається той маятник — і колибатися буде так довго, поки від багатоміліонового перегинання не перетруться листочки маятника. Той механізм різниться від звичайного русія мотору тим, що має припас енергії (рад) на довший час. Та коли та крихта радія внутрі маятника випромінює, — він перестане ворушитись.

«Вічний» годинник Рейтера.

Ще дотепніше від маятника Штрута сконструював Рейтер

свій «вічний» годинник. Годинник цей накручує кожночасна зміна барометричного тиску та температури довколишнього повітря. Обосновується він на тій самій zasadі, що безртутні барометри т. зв. anerоїди. Кожний з нас мабуть бачив такий anerоїд у своїх знайомих, або за вікном в оптика. Має він внутрі металеву коробочку, з якої випомповано повітря. Дно коробки — це дуже щільна, похвильована бляха, що під впливом найменшої зміни тиску повітря втискає або випинає коробку, а той рух при допомозі цілого ряду підойм підноситься на вказівку барометру. Та сама засада, як сказано, лягла в основу «вічного» — вірніше «дармового» — годинника Рейтера: кожна зміна барометричного тиску чи температури повітря переноситься на спеціальний на оборотовий механізм, що накручує цей годинник. Треба теж знати, що цілий той механізм дуже чутливий, бо щоб накрутити пружину на дві доби, доволі зміни температури на 1 ст. Ц., або тиску повітря на 3 м. м.

Як бачимо, енергію накручувати свою пружину дістає той годинник даром від оточення. Але так само даром дістає турбіна спад води, що її ворушить, інакше кажучи — годинник, як і згадана турбіна, перетворює лише один рід енергії у другий. Отже куди краще вже замість конструювати рушії, що «йшли б» при допомозі зміни тиску та температури повітря експлюатувати такі форми енергії, як вітер та течія води — чи як її називають «білим вугіллям».

Рушій повинен бути економічний.

Тому треба закинути раз на завжди мрію про «перпетуум мобіле», що ворушилоб машини цілого світу, та не витрачувати енергії на забавки, що в найкращім випадку матимуть музейну вартість. Мусимо згодитися на те, що вільно нам черпати повними пригорщами з енергії, розсіяної у вселенній та ціле наше зусилля і знання спрямувати на те, щоб та енергія нам як найменше тікала поміж пальці, щоб ми її якнайменш витрачали при перстворі на хосення працю. Іншими словами, ми повинні продумувати не над вічним чи дармовим, але над економічним рушієм. Це повинні запам'ятати собі всі неподправні фантасти та мрійники, що дармо тратять дорогий час і гроші.

ОДНА ГОДИНА

(ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ ЗА 60 ХВИЛИН?)

Чи вміло кому на думку застановитися: що може статися в світі за одну годину? За той час, коли велика вказівка на годиннику обійде круг, а маленька секундна — пробіжить 60 разів свою дорогу?

Живемо продовж години, творимо або лінуємо. Але коли усвідомимо собі, що за цих 60 хвилин можна доконати великих діл, задумати або перевести в життя велику ідею, що в житті людства створить велику споху, буде великим кроком у змаганні до кращого, — кинемо байдиківання й гарничково візьмемося до праці. Бо цей невеличкий кусчик часу, одна година, мине й ніколи більше вже не вернеться. Коли не використаємо його. — втрачимо нагоду, що нам сама пхалася в руки, й не раз усе своє життя нарікатимемо...

Одна година! Кілька трагедій, кілька щастя й зворушень містить у собі вона... Обчислено, що за одну годину народиться на землі 5.440 людей, умирає — 4.600 людей, жениться 1.200 пар людей, 85 пар розводиться, 15 осіб гине із скритовбивчої руки. Одна година приносить 198.550 злочинів, а тільки в 177.000 випадків вишукують винувника, репта йде безкарно.

Година в економічній житті: фабрики переробляють на ткацтві 10 тисяч сотнарів бавовни й 3 тисячі сотнарів вовни. Цукроварні продукують 99.600 тон цукру, але з того консумується всього 98.000 тон. Курці пускають з димом півтора мільона доларів, а 176.000 тон сирого тютюну перероблюється на тютюн до курення. За годину випивають люди півтора мільона літер вина й понад півмільона літер пива; кави випивають 50 мільонів філіжанок. За годину людство з'їдає 25 мільонів кг барзболі, 3,6 мільони кг. мяса, 30 мільонів кг. хліба, й 2,4 мільонів яєць. Гірники видобувають із нутра землі за 1 годину 122 тисячі тон камінного вугілля; але теплота, яку те вугілля може дати, ніяк не може рінватися кальоріям тепла, яке дає за годину гольфштром. За такий короткий час видобувають золота за 50 тисяч доларів, а срібла за 150 тисяч доларів. Продовж 1 години пби. пають 35 тисяч звірят, а яких іде футро до магазинів мод. Будують 7.000 самоходів. Із землі витрисує 156.420 бочок нафти. 17 людей дістається під колеса самоходів, бо неосторожні шофери не успіли їх завважити.

Кільки заробляє на годину людина? Китайський кулі, що гонить до кривавого поту, дістає 2 центи, а американський предсідник електричного тресту заробляє 97 доларів. Коли б узяти під увагу поодинокі щасливі випадки, то еспанський композитор шлясєрів, Хосе Паділля, заробив за чверть години мільон франків за свою «Валентину».

Поштова й телеграфічна комунікація: продовж однієї години пошта всього світу падає 114 тисяч депеш, 1.141,6 мільйонів поштових посилок, листів і карток, на які виходить значків за 25 мільйонів доларів.

Фільмова продукція всього світу зуживає за годину 50 км негативної плівки.

Фабрики паперу продукують 1.900 тон, а ротативні друкарські машини викидають 1,6 мільйонів щоденників і періодичних часописів.

А як працює наша земля? Направду гігантсько. За годину відбуває дорогу 1.776 км, переходить 4 великі бурі, а сейсмографи записують 1 землетрус.

Це все діється тільки в одній одніській годині... Спішіться молода людино! Коли хочете здобути світ — здобудете його в одній такій годині, а кожна Ваша втрачена година може Вас відсунути від життя назавжди. Спішіться, стара людино! Щоб свої останні години використати для славної згадки по собі, а своїм дітям і прийдешнім запевнити успіх, промостивши шлях... Бо все діється в одній годині!... (Н—ля).

НОВА ЗІРКА

Англійський астроном аматор Прентіс відкрив 13 грудня 1934 р. у сузір'ю Геракла нову зірку. Зпочатку вичавалася вона зіркою 3-ої величини, але вже 23 грудня її блиск збільшився аж до величини 1,3.

Від того часу нова зірка zachовуєть ся дуже неспокійно. Раз пона темніша, то знов ясніша. Остаточно її блиск згається вже між величинами 2 і 3,3. І саме ці нечайні вагання блиску такі незвичайні для нової зірки; бо звичайно, як тільки на небо зводі зблисне сильним блиском хво ве сонце, воно за деякий час перестає швидко блискіти.

Що-ж розуміємо сьогодні під «ноювою» зіркою?

Розуміється, що така зірка powsta ла не сьогодні. Вона була й перед тим на небозводі, одначе її блиск був такий малий, що її дуже тяжко було заобсервувати. Потвердили це німецькі, радянські й американські астрономи, що бачили перед тим на місці винищеної ясної «нової» зірки зокрем слабеньку зірку, бо 15-ої величини.

Якже-ж прийшло до такого нечайного розблеску «нової» зірки? Найімовірніше маєм отут до діла з великою оксильозєю. Цей-же, порівнюючи блиск попередньої зір

ки з її теперішнім блиском доходимо до висновку, що натуга її свігала збільшилася приблизно 500 тисяч разів. Віддаль «нової» зірки від сонця рівна 1500 рокам світла. Іншими словами: невідана катастрофа, що викликала нечайний розблеск зірки, сталася у всесвіті десь коло 400 року по Христі.

На кінці слід згадати, що рівночасно з цим незвичайним розблеском «нової» зірки: відомий дослідник космічних, себто походлих із всесвіту промінів Кольгерстер заобсервував в обсерваторії цих промінів у Поцдамі біля Берліна цікаве явище, яке описує так:

«У грудні 1934-го р. дослідні нашої обсерваторії над натугою космічних промінів виявили незвичайні колибання їх натуги; було це саме тоді, коли появилася «нова» зірка Геракла. В часі, коли «нова» зірка світила, натуга космічного промінювання збільшилась на 2 відсотки».

На цій основі Кольгерстер твердити, що джерелом космічного промінювання є зірки підчас катастрофальної, дуже короткої фази свого життя, коли то нечайно збільшується їх блиск. З цього висновку, що джерел космічних промінів слід би шукати саме в «нових» зірках.

ДОВГОВІЧНІСТЬ

5.000-ЛІТНІ ДЕРЕВА — ЛЮДИ МОЖУТЬ ЖИТИ 180 ЛІТ

Спраді максимального віку тварин і рослин посвячувано віддавна багато дослідів. Одною з метод дослідів тих явищ є порівняння найбільшого можливого віку, що його досягають різні рослини чи тварини. Але лібрація такого матеріялу є доволі важке; тварину треба годувати в неволі, в штучному оточенні, а це шкодить тварині й може швидше довести до її смерті. Звичайно переборщують, коли подають доволі довгий вік поодиноких організмів. Навіть декотрі вчені робили великі помилки при оцінці літ.

Оповідання пр. про 200 — 300-літні шуаки треба вважати за неправдиві; ближчі досліди заперечили тому. На костях риб творяться ріпні слої, дуже подібні до щорічних слоїв дерева, що з них можна легко обчислити вік.

Виявлюєся, що найбільші зі зловлених солодководних риб у дійсності не є старші понад 65—80 літ. Згадки про деякі роди дерев на канадійських островах, що сягають поверх 6.000 літ — є також неправдиві.

На основі історичних даних та форми розгалужень обчислено найбільше на кількасот літ.

Також не можна довіряти оповіданням про людей, що живуть 150 і більше літ. На основі точних обчислень переконатися, що на 1 мільйон умираючих найбільше і осібник може мати 105 літ, на 44 мільйони умираючих припадає один у віці 110 літ, а вже на 6.350 мільйонів умираючих припадає 115-літній.

Якщо мова про довговічність серед тварин, то найдовше живуча черепаха в зоологічному городі в Лондоні жила около 300 літ. Слон живе 150—200 літ, кінь до 50, корови — 30, медвіць — 50, пес — 18, пірня — 15, соколи, сови, круки мають жити поверх 100 літ(?), канарок — 24, рак — 30, перелітці — до кількадесять годин.

Серед рослин — найдовший вік досягає каліфорнійська секоя (т. зв. мамутове дерево), що живе до 5.000 літ! Її висота сягає 140 м., а обвід пня має 34 м. Також австралійські евкالیпти живуть так довго, при чому досягають 150 м. висоти. Дуб живе до 1.000 літ, більшість наших лісних дерев — 400 до 500 літ.

Максимальний вік людей може досягнути — теоретично — 187 літ. І якщо люди в дійсності живуть у найкращому разі до 110 літ — то різницю 77 літ можемо положити на карб шкідливих обставин життя, що їх ніяким чином не можна оминати.

Е. Ж.

ШВИДКІСТЬ ЗВІРІВ, ПТАХІВ І РИБ

Досліди природників показують, що найшвидший звір це гірська кола (газеля). Вона робить на годину 80 кілометрів, жирафа, буйтур, струць по 55 км. З птахів найшвидший альпійський суп; він летить 176 км. на годину, ластівка 168, чайка 128, дика качка 94, дика гуска 88, не

лікан 81, іпак 77, бузьок 77, сокіл 68, куропатка 64, гайворон 64, крук 63, голуб 57 і т. д. Поміж рибами найшвидший шурак 13—16 км., лосось 10 км. Подані скорості нормальні. Вони збільшуються коли їм грозить небезпека, коли вітер сприяє, або коли біг води пруткий.

ДЕЩО ЦІКАВОГО В ІЛЮСТРАЦІЯХ І ЧИСЛАХ

(Зібрав М. Данилишин).

НАЙВИЩИЙ ДІМ В ПІВДЕННІЙ АМЕРИЦІ

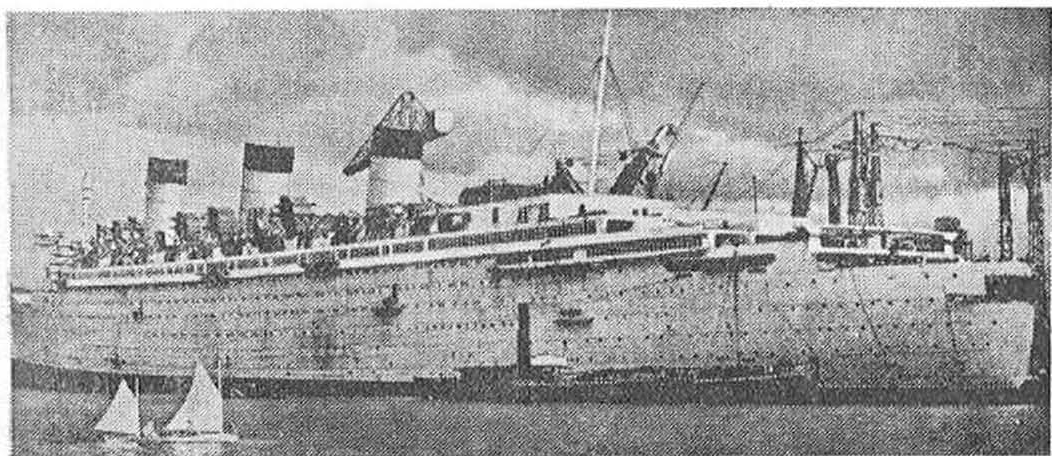
В Буенос Айресі збудовано в 1935 році 38 поверховий дім, висота, якого виносить около 120 метрів. З боку на світліні бачимо згаданий дім, який вважається найвищим домом не тільки в Аргентині, але в цілій Південній Америці.

МОРСЬКІ ВЕЛИТНІ

В травню 1935 року пушено на воду французський корабель «Нормандія», який вважається найбільшим пасажирським кораблем світа. Свою першу подорож з Франції до Нью Йорку відбув він за 4 дні 2 год. і 12 минут, чим досягнув рекорд шкорошти, здобуваючи «синю стяжку» нагороди, якою наділюють цей корабель, що досягне рекорд шкорошти за переїзд океану.

«Нормандія» має 75 тисяч тон поємности, а мотори його дають сили 40 тисяч коней. Довгий він 313 метрів, широкій 36, і в першій його подорожі було 2.230 осіб. Будова цього великана коштувала 750 мільонів франк. франків.

Знова в Англії викінчують будову другого великана «Квін Мері» (Королева Марія), який вже тепер дістав назву «плаваюче місто», бо буде він довгий на 360 метрів, та винагороджений найновішими технічними здобутками як також одержить всякі люксові випосадження. На нижче поданій світліні бачимо цього англійського морського велиття.

СОНЯШНА КУХНЯ

У Вашингтоні оден інститут сконстрував кухню, яка варить при помочі апарату, котрий ogrивається впрост сонячним світлом. — Лучі збираються при помочі зеркал і побільшаючого скла, і осягають тепло 150 ступнів «Цельзій». На світлинні бачимо, цю кухню підчас виконання проби, яка мала повний успіх.

САМОХОДОМ 500 КІЛЬОМЕТРІВ НА ГОДИНУ

На поницій світлинні бачимо самохід «Синя Птиця» яким англійський їздець М. Кампбель здобув рекорд скорости їзди самоходом на перегонах, що відбулися 7-го березня 1935 року. Осягнена ним скорість виносить 484 кільметри і 956 метрів, і є найвища, яку до тепер осягнено в їзді ав-том.

Найбільший самохід вибудували рівнож Англійці — є це тягарове авто, що має трактор і 2 вози, які мають по чотири осі і ним за оден раз може перевести 45 тон тягару.

РОВЕР НА ОДНІМ КОЛЕСІ

Американський інженер Вальтер Нільсон, збудував ідеальний ровер на однім колесі, який їде при помочі мотору. На світлині бачимо цей апарат підчас пробної їзди в Льюс Анджелес. Є це велике колесо в середині якого уставлено друге на яким уміщено мотор і сидження для їздця. Мотор крутить зовнішнім колесом і в цей спосіб порушається, знова внутрішнє колесо з їздцем і мотором стоїть на місці.

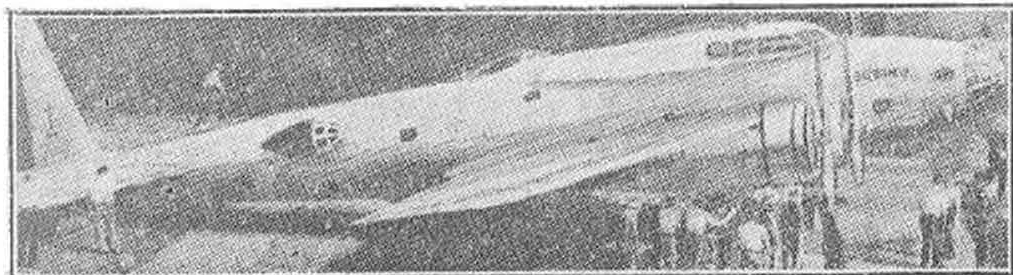
Найменші моторові ровери збудовано всього 1 мтр. і 25 цнт. широкій на 30 цнт. Ровери ці звані також «чортопхайкою»

ї, довжина їх виносить 25 цнт. Ровери ці звані також «чортопхайкою» є дуже зручні і дешеві.

ЛІТАК ВЕЛИКАН

Новозбудований літак «Хіна Кліпер», що почавши від 23 листопада курсує у воздушній лінії між Хінами а Злуч. Державами, має таку характеристику: крила широкі на 40 мтр., довгий 27.30. Важить 23.154 кг. Має 4 мотори, по 14 циліндрів, сили 3.200 коней. Залога його складається з 7 осіб. Перевозить 18 пасажерів і поважний транспорт кореспонденції.

В Злучених Державах вибудовано величезний «літак бомбомет», який має кілька сильних моторів, відповідні склади бомб та вежу зі скорострілами і довжина його виносить 24 мтр. На світлині бачимо цього модерного смертоносця.

НАЙВИЩИЙ ЧОЛОВІК В СВІТІ

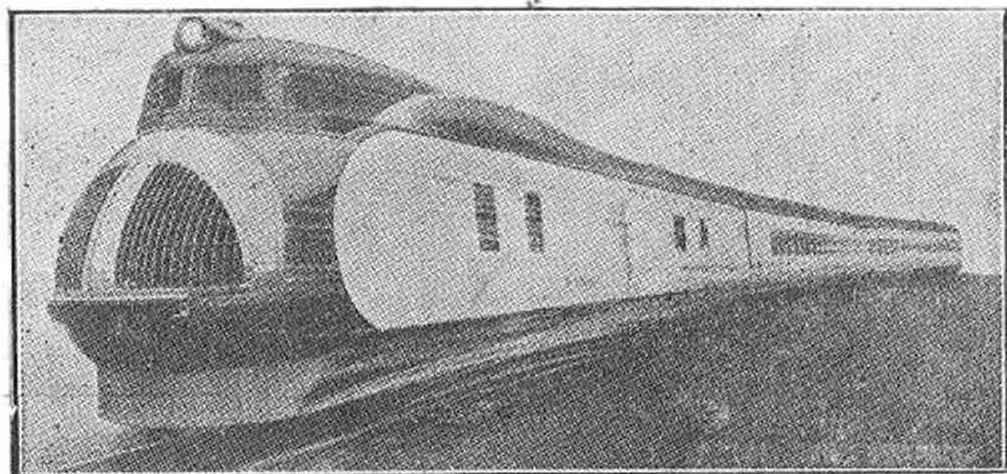
Є ним 25-літній турок Саад Магомед Газі, якого бачимо на світлині. Високий він на 2 метри і 80 цнт.

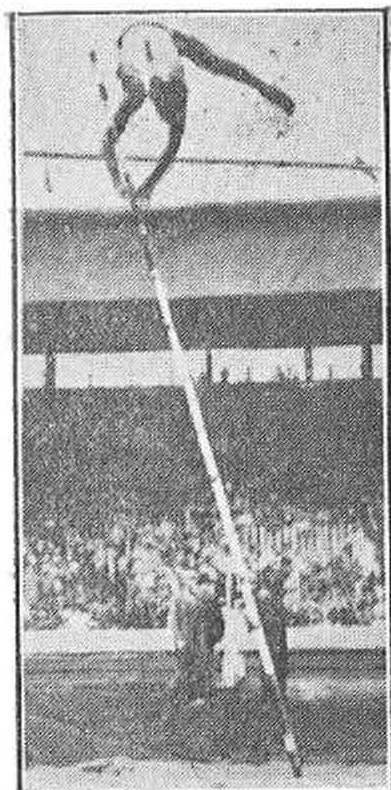
До 20-го року життя був він нормальним чоловіком та працював, як маляр кімнат, жонатий і має 2 дітей. Одного дня підчас праці впав з висоти 3-ох метрів на землю, та потовкся, що зповодувало це що він почав рости. За 2 роки виріс з 1.70 на 2 метри, а опісля виріс аж на 2.80 мтр. і ще росте, але до праці не здібний. Лікарі на це є безрадні. Знова другий високий чоловік є фінець Вайне Миліріно, що має 23 роки і є високий на 2 метри і 48 цт. та важить 175 кг.

ПОСПІШНИЙ ПОТЯГ

Воздушна комунікація примушує залізницю збільшувати швидкість їзди, і в тій ділянці робляться різні заходи. На світлині бачимо новозбудований в Зл. Держ. алюмініевий потяг, який їде зі швидкістю около 176 кілометр. на годину.

В Німеччині збудовано потяг «Цепелін на колесах», що їде понад 200 км. на год., а в Світах молодий укр. інженер Никола Ярмочук опрацював плян залізниці, яка буде порушувана електрикою, і змість коліс будуть уміщені сталеві кулі. Потяг цей має досягнути швидкість 500 км. на годину.

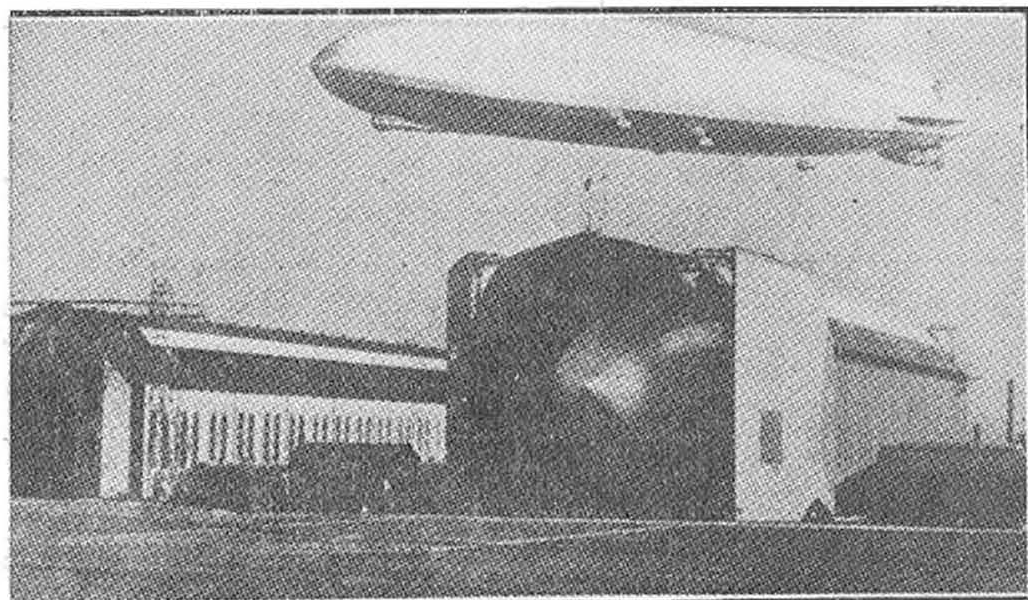
СКОК В ГОРУ

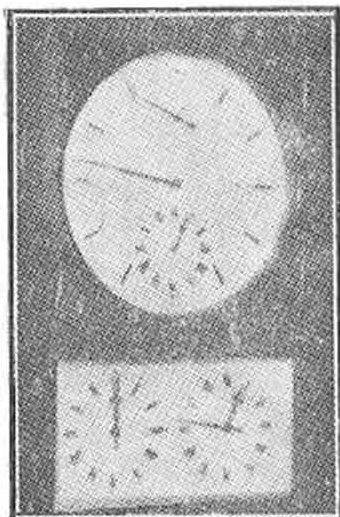
Найвищий скок в гору при допомозі тички досягнув американський студент Кейт Бровн, який скочив в гору на 4 метри і 27 цт.

На світлині бачимо Бровна підчас цього скоку на англо американських змаганнях.

НОВИЙ ЦЕПЕЛІН

Німці збудували новий повітреплав («Цепелін»), який має назву «Л.З.129». Він є більший і багато улутшений від попереднього, що в 1934 р. перший раз прибув до Буенос Айреса. На світлині бачимо механічні варстати в Фрідріхсгафен, та оба «повітреплави». Новозбудований схоронений у відповіднім забудованню, де його викінчують.

НАЙТОЧНІШИЙ ГОДИННИК

Найточнішим годинником світа вважається, годинник в астрономічній обсерваторії в Грініч, після якого регулюються всі годинники світа.

На світлині бачимо зменшену відбитку цього годинника.

Знова один робітник в Чехословаччині виготовив годинник, що є справжнім мистецьким твором. Годинник складається з 4-ох частин: власного годинника, календаря, астрономічного годинника і планетарного годинника. Годинник показує не тільки години, минути і секунди, але теж рік, місяць, тиждень і день, географічну довжину і ширину, пору сходу і заходу сонця та обороти місяця. Годинник важить 150 кг. і складається з 2.500 частин, виконаних зі сталі, алюмінію і мосяжу. Його виконання тривало 10 літ.

АПАРАТ ДЛЯ ВИСЛІДЖУВАННЯ ЛІТАКІВ

На світлині бачимо апарат, який збудовано на каналі «Панема», для висліджування літаків. Апарат цей зложений з відповідних рур і прирядів, які на далеку віддаль ловлять гук моторів, та означають місце і віддалення.

МОРСЬКІ ПОТВОРИ

Морське дно до тепер дуже мало досліджене, але вчені дослідили, що там є рівнож життя. Ростає там свого рода рослинність і живуть також різні морські потвори, як оце бачимо на побічній світліні.

Потвори ці є дуже великих розмірів, і подібні до інших морських животин але відрізняються тим, що не мають очей, бо в глибині моря панує тьма. Деякі з морських потвор котрі живуть в менше глибоких морях, мають кінчини, що виділяють зі себе світло і освічують їм перехід. Знова ці котрі живуть на днах глибоких океанів по-слуговуються місто очей чутливими вусиками, якими намагаються собі дорогу.

Глибина океанів доходить до 10 тисяч метрів.

ВИБУХ ВУЛЬКАНУ

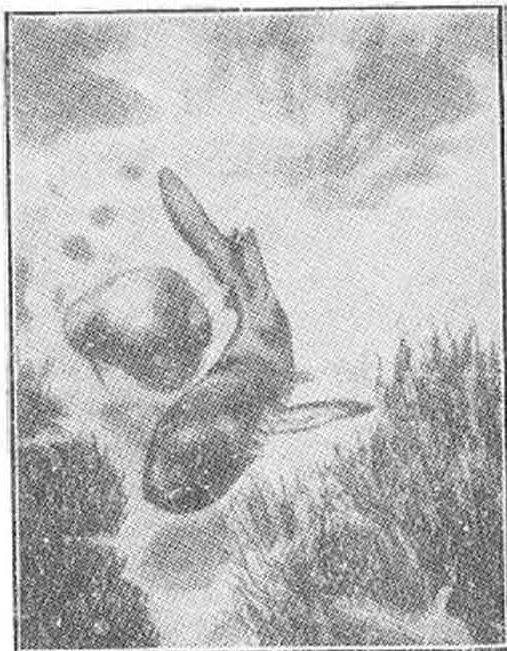
В гірських місцевостях знаходяться «вулкани», які своїми вибухами наносять мешканцям страх, а в багатьох випадках шкоди, засипаючи лявінами приблизні місцевости.

На світліні бачимо італійський вулкан «Везувій», який знаходиться недалеко Неаполю і в передвоєнних роках був дуже чинний та спричинив в цій околиці великі знищення.

В 1935 році «Везувій» почав знову вибухати але вже багато слабше.

На світліні бачимо верх згаданого вулкану, з якого куряться хмари диму і спливають маси ляви.

Часописи подали вістку, що одно фільмове підприємство зфільмувало «Везувій» підчас його діяльності, як кож зібрали чутливими апаратами цей шум і гуркіт.

Найбільші міста і ріки

НАЙБІЛЬШІ МІСТА СВІТА

Назва міста	Число мешк.
Нью Йорк — — — — —	7,218.000
Токіо — — — — —	5,312.000
Льондон — — — — —	4,374.000
Берлін — — — — —	4,226.000
Шікаго — — — — —	3,548.000
Пекінг — — — — —	2,891.000

НАЙБІЛЬШІ МІСТА УКРАЇНИ

Київ — — — — —	538.600
Харків — — — — —	654.300
Одеса — — — — —	497.000
Львів — — — — —	316.200
Чернівці — — — — —	111.000
Ужгород — — — — —	27.000

НАЙБІЛЬШІ МІСТА АРГЕНТИНИ

Буенос Айрес — — — — —	2,500.000
Росаріо — — — — —	500.000
Ля Плата — — — — —	200.000

НАЙБІЛЬШІ РІКИ СВІТА

Назва ріки	Довж. в км.
Ніль — — — — —	6.000
Амазонка — — — — —	5.570
Янг тсе Кіанг — — — — —	5.300
Міссісіпі — — — — —	4.210
Конго — — — — —	4.640
Холлато — — — — —	4.150

НАЙБІЛЬШІ РІКИ УКРАЇНИ

Дніпро — — — — —	2.265
Дін — — — — —	1.834
Дністер — — — — —	1.372
Донець — — — — —	1.004
Десна — — — — —	975
Бог — — — — —	935

НАЙБІЛЬША РІКА АРГЕНТИНИ

Ля Плата — — — — —	3.760
--------------------	-------

Цікаві дрібнички

НАЙДОВШЕ ПРІЗВИЩЕ

На острові Гаїті є директором головного поштового уряду Давид Ка фюкогаакімокевоксакнемайганоц.

Є це справді дивовижне назвисько, яке вважається найдовшим в цілому світі.

*

МІСТО З НАЙДОВШИМ НАЗВИСЬКОМ

Находиться в Бразилії і називається воно Сао Сальвадор да Баїя де Тодос ос Странтос, що на нашу мову переложене, значить: Сплатий Спаситель прп Найсвятішим Замліи.

*

НАЙДОВШИЙ ТУНЕЛЬ

що буде лучити Японію з Кореєю, буде вносити 150 кілометрів. Тунель, який шойно проєктують, має коштувати 1,500 міліонів ен і буде призначений тільки для автомобілевого руху.

*

ВЕЛИЧЕЗНА СТАТУЯ БУДДИ

Саме тепер в окрузі Фукушіма виконують Японці з природної скали величезну статую Будди. Сама голова має 30 стіп височини. Ціла статуя буде мати 114 стіп завлишки. Будда має таке значіння в Азії, як Ісус Христос в Європі й Америці.

*

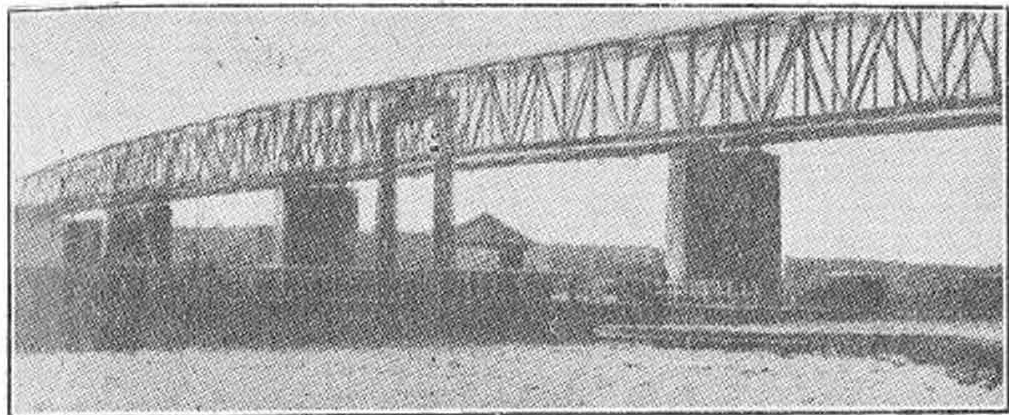
НАЙГОРЯЧІШЕ МІСЦЕ В СВІТІ

Найгорячішим місцем на землі є місто Масават в Еритреї, (італійській колонії в Африці). Температура доходить до 120 степенів Фаренгайта в тіні (цебто понад 67 степенів Цельсія).

*

НАЙЗИМНІШЕ МІСЦЕ

Це Верховинськ, що находится о кількасот кілометрів на схід від Якуцька в Ольмоконі. Таке ствердив учений проф. Вознесенський.

НАЙБІЛЬШИЙ МІСТ

Найбільшим мостом в Європі, є міст над Малим Бельтом в Данії, який остаточно зістав викінчений в 1935 році. Довжина його виносить 1.200 метрів, а кошти будови виносили около 40 мільонів пез. Повище на світліні бачимо загальний вид цього моста.

Другий великий міст вибудовано в Замбезі (Африка). Довжина його виносить 3.600 метрів, а будова його тривала 3 і пів року.

Найбільший міст світа будується тепер в Сан Франціско, що получить місто Сан Франціско з Окляндом. Довжина його буде виносити понад 6.800 метрів. Він буде складатися з двох частей, які будуть зосереджуватися на острові Ерга Буена. При будові цього моста працює 12 тисяч робітників і він буде викінчений і відданий до публичного ужитку аж 1937 року. Кошти його будови обчислюють понад 50 мільонів пезів. Міст цей буде поверховий, верхня частина для авт, а спідна для трамваїв і других тягарових возів. Ширина його виносить около 20 метрів.

ШТУЧНЕ СОНЦЕ

Французький фізик Боль зладив світільний апарат, який можна назвати штучним сонцем. Є це неоновая лампа, в якій газ знаходиться під дуже високим тисненням. Струм витворює в жарівці температуру 2.000 ступенів вищу, ніж температура сонця (6.000 ст.). Світільна сила жарівки величезна. У звычайній жарівці припадає 1.400 свічок на один кв. центиметер, а лук світла має 19.000 свічок. Нова жарівка має фантастичну світляну силу, бо аж 180.000 свічок на кв. центиметер. На думку фахових кол, новий винахід робить революцію у світільній техніці.

МОЛОЧНА ДОРОГА ОБИМАЄ 200 МІЛІАРД ІВ ЗВІЗД

Смітсонійський інститут у Вашингтоні оголосив звіт за минулий рік і в ньому подав обчислення зоряного світа за проф. Дж. С. Пласкетом з канадійської астрономічної обсерваторії. Сказано, що молочна дорога, яку ми бачимо на небі, це кружок з 200 мільярдами («біліонами») зір. Наше сонце з землею й іншими планетами є лиш одною з тих зір.

Крім нашого світу з молочною дорогою є ще 2 мільярди таких зоряних громад.

ЯКУ КІЛЬКІСТЬ ХАРЧІВ ЗІДАЄМО ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

Здається нам, що впродовж дня не споживаємо аж так багато харчів. Щойно, як довідаємося, скільки харчів привозиться щодня до великого міста, уявимо з великим здивуванням ті, просто астрономічні числа випитих літрів молока, зіджених булок і т. п. Та ми були б дуже здивовані, якби побачили ту кількість харчів, що її з'їдаємо пересічно впродовж свого життя. Як згодиться на те, що чоловік жие 70 літ, то впродовж того часу з'їдає він 14 тонн хліба. Береться під увагу чоловіка, очевидно, здорового, що денно з'їдає три четверті кілограма м'яса.

Якши, що їх з'їдає чоловік впродовж 60 літ життя, творять великий стіжок, що важить 2 тони. З самих листків салати, що її чоловік з'їв впродовж цілого свого життя, можна б зробити килим, що закритим би поверхню 12 великих кімнат. З'їдаємо пересічно 10 тисяч яєць, соли 750 кг. Щодо течей, то випиваємо їх около 37 тисяч літрів. Взагалі впродовж 70 літ споживає чоловік 45 тонн харчів та 43 тони течей, цеб то разом 88 тон. Щоби все те перевезти, треба б малого вантажного поїзда.

ТЕПЛОТА В КОПАЛЬНЯХ

Теплота в копальнях вугля в Англії на глибині 1.300 метрів доходить до 45 ступнів. Особливі холодніші остиджують таке гаряче повітря й дозволяють викопувати собі бідні працю. Що тепліше є в копальнях золота в Бразилії, а найтепліше в копальнях Руппа в Африці.

НОВА ТЕОРІЯ ПРО СОНЦЕ

До Мадриду прибув на іберо американський океанографічний конгрес інженер Ісаї Аравго з Сальвадору. Він подав до відома свою теорію про сонце, до якої дійшов по довгих роках обсервацій й експериментів. Сонце, каже він, формує цілу планетарну систему при допомозі розлогої електромагнетичної сфери, яка окружає менші електромагнетичні сфери кожної планети. Де такі сфери стикаються з собою, тим твориться електромагнетична сочка. Така сочка знаходиться яких 150 мільонів кілометрів (93.750.000 швейцарських миль) від нашої землі і творить так звану газову корону сонця. Сонце є непрозорим, зимним, не освітленим тілом і ділає як творець (генератор) енергії. Електромагнетичне світло, що виходить з планет, повертається до них, перетворене сонцем у тепло. Всі планети, між ними й сонце, замешкані. Сонце має ту прикмету, що не зуживається.

ВЕЖА ВИСОКА НА 2 ТИС. МЕТРІВ

Французький інженер Лосіє опрацював плян вежі, висота якої доходить до 2 тисячі метрів.

Будова ця має бути залізною бетонова і її тягар обчислюють на 10 мільонів тон. Згадану вежу збудують в 1937 році, на всесвітній виставу, яка в тім році відбудеться в Парижу.

РАКЕТОВА ПОШТА

Молодий німецький інженер Цукер, збудував особливу ракету, яка дозволяє пересилати в одній хвилині всякі поштові пересилки на далеку віддасть. Перші проби з повним успіхом випали вдоволяючо, і в деяких європейських краях вже введемо їх.

ЛЮДИНА – НАЙГЕНІЯЛЬНІША МАШИНА СВІТУ

Від амеби до людини

Багато тепер говориться про великий поступ техніки, про грандіозні здобутки в царині винаходів, про геніяльних конструкторів і в своїй гордості забуваємо, що всі наші досягнення, це лише випадково підгайнені фрагменти великої тайни в найбільшого вчсного й найгеніяльнішого конструктора світа. З розкиненої щедрою рукою енергії в непрослідженім ще добре етері звязалися електрони в атоми й молекули, і на їх підложжі під життєдатнім теплом зродилося життя.

Нічим не замінна плязма первенця амеби показалася незвичайно творчим конструкційним матеріалом: сама зі себе зуміла в перспективі часу приноровитися до найгірших умовин, викрешуючи в міру потреби зі свого простенького тіла непереможний гін до життя, видосконалювала свою форму й душу.

Сьогодні годі збагнути та прослідити, які стадії розвитку переходила людина. Та з одним мусимо згодитися: що людина, це найцінніший квіт, найгеніяльніша машина Вселенної.

Самооборона тіла.

Температура здорової людини має 37 ст. Ц. Підвищення температури — це гарячка: вона сигналізує людині, що організм у небезпеці. Завеликий спад чи підвищення температури тіла людини — це смерть. І ось — продуманий людський організм так мудро, що якийсь час сам бореться з ваганнями температури: у літі, коли дуже гарячо і сонце, нагріваючи наше тіло, підносить силою факту його температуру, людина пріє. В наслідок цього вода, що знаходиться в тілі, протискається крізь шкіру назовні, звідки парує. Паруючи, забирає-кожний кг. поту 600 калорій тепла з нашого тіла, в наслідок чого температура тіла, хоча гарячо й сонце, вдержується на тій самій висоті.

Зноваж у зимі — коли зовнішнє окруження має температуру далеко нижчу від нашого тіла й кожний см. поверхні тіла висилає якусь кількість тепла, людина відрухово кулиться і так старається задержати в собі як найбільше тепла та не допустити до його спаду. Ту самооборону тіла продовжує штучно медицина в випадку гарячки — зимними окладами, коли вода у звоченій платинці виконує ролю поту, — в випадку зимних дрижів через ізоляцію тіла периною, коцом чи ковдрами. Та всі ті засоби добрі на коротку мету.

Піч, що огривається хемічно чистим вуглем.

Як знаємо, людина живе пересічно 50 літ, при чому виконує велику працю ще хочби тим, що ходить і їсть; а що у природі неможливе «перпестуум мобіле», тобто машина, що без зовнішньої енергії виконувалаби постійно працю, го й людина мусить мати якась зовнішнє джерело енергії. І справді: цю енергію у формі тепла дістає організм з процесу спалювання.

У свою чергу цей процес вимагає вугля. Людина дістає його у формі харчів та кисня, яким віддыхаємо.

Відомо, що солонина — чи цукор поживніші нпр. від бульби, це просто тому, що солонина й цукор мають у собі більше вугля.

Хемічно чистий вуголь, що його добуває організм в хемічній лябораторії шлунка та його помічних органів, з поживи, йде в кінцевім стані до лімфатичних судин, які можна порівнати до телефонічної централі з міліонами втичок. Кожна втичка — це закінчення кровносної судини, що всмоткує у себе той вуголь і транспортує його до кожної тканки тіла. Водночас друга така централь кровносноних судин, що находится в наших легенях, усмоткує в себе втягнений легенями кисень і «доводить» його «на плечах» гемогльобіни (тільця крови) до тих самих тканок тіла, куди передтим лімфатичними проводами дійшов хемічно чистий вуголь.

В кожній тканці відбувається тепер хемічна реакція кисня і вугля, а продуктом її є двоокис вугля (що його видыхуємо) та деяка скількість тепла — власне ота цінна біольогічна енергія для організму, що піддержує його температуру.

завжди на тій самій висоті й доповнює зужите на працю тепло.

Як бачимо, наш організм — це ніщо інше, лише піч, яку ogrіває хемічно чистий вуголь, а температура 37 ст. Ц. відно-відає червоній чертці на манометрі казана. Як зріст тиску пари вище цієї багряної чертки небезпечний для казана, так і зріст температури грозить людині смертю. В обох випадках запобігає цьому спеціальне влаштування: в казані — венти-ль безпеки, в організмі — піт.

Люди і квіти.

Легені — це великий ковальський міх, що витворюють у грудях тиснення, менше від 1 атмосфери — або як кажуть технічно — порожнечу, в наслідок чого повітря (т. є. азот і кисень) входить устами до легенів. Кров, що доходить кровоносними судинами до легенів, має в собі спеціальні тільця, т. зв. гемоглобіну, що розносить кисень по всіх тканках тіла та звідки виносить тією самою дорогою продукт спалення, т. зв. двоокис вугля (CO_2). Той CO_2 разом з азотом, що залишився ще в легенях, видихуємо пазовні. Як що ж тепер в кімнаті, де ми впр. спимо, знаходиться більше людей, то процент CO_2 (двоокису вугля) щораз більше й кисня щораз менше і тому нездорово, коли спить багато людей в одній кімнаті: легені, маючи обмаль кисня, мусять багато працювати й ціле тіло дуже виснажується. Те саме відноситься до квітів, як що вони є в тій кімнаті, де люди сплять; квіти в ночі віддыхають так, як людина. Пишемо в почі, бо в ден навпаки: перебувати в лісі серед зелені навіть дуже здорово для людини. В день квіти, дерева і взагалі вся рістня вдыхають двоокис вугля; під впливом сонця уголь залишається в листках, а чистий кисень видихують вони пазовні. І тому кожний ліс у день — це лабора-торія хемічно чистого кисня.

Чад.

Таке саме спалювання, як у тканках людського тіла, відбувається й під печею. Під тією печею, з якої голубих кафлів у довгі зимолі вечорі виходить життєдатне тепло. Та відколи місце ватрана заняла модерна піч з кафлями, руштом і «шубрами» — від тоді вона час до часу почала стругати лю-

дям збитки, зокрема, якщо хто трясеться дуже над вуглем і хоче його мати на 3 зими. Вечером примкне такий скупар за скоро шубер — в наслідок чого повстає в кімнаті чад.

В чому лежить шкідливе ділання чаду? Людина спить і вдихує кисень + азот + чад; чад у легенях лучиться хемічно з гемоглобіною — що

1) затроює кров,

2) нищить здібності доволити кисень до тканок тіла.

Отож людина, що вдихує кілька годин зачаджений воздух, затроюється і дуситься з браку кисня.

Як рятують такого зачадженого скупаря? Спускають йому затроєну гемоглобіною кров. Організм відчуває брак її й регенерує її з себе — що сильніший організм, то більш відроджує тієї крові і вона може врятувати йому життя.

Червоне військо.

Людське серце - - це велика толокова помпа з усіми приписовими вентилями й рурами. Коли приложимо руку до лівої груди, чуємо, як серце бється під долоню. Ці удари звідти, що серце то корчиться то розширюється. Підчас корчення кров, що є в серці, не може там вже зміститися й під тисненням (5 разів меншим як тиснення одної атмосфери) розходить-ся жилами по цілїм тілі й повертається знову до серця, коли устане джерело тиску, коли серце розкорчиться. Отже серце - це мотор кожного тіла — а кров з своїми тільцями - незвичайно працюючі робітники, що напевно своєю 24-годинною працею викликають велике обурення інспектора праці. А вже напевно вміналася б у ту справу поліція, якби знала, що кожний з тих червоних робітників тримає під полою кріс. Їо треба знати, що кров — це знаменито вишколене військо, що бореться краще за всіх лікарів з кровожадними розбишаками бактеріями заразливих недуг.

Старий мікроскоп.

Жив собі раз в Німеччині десь на провінції мало кому відомий лікарша Роберт Кох. Ї ми мабуть ніколи про нього не довідалисяб, якби не гостиніць, який купила йому на імянини жінка. Був це старий, добре вже розтрясений, мікроскоп. Але власне за той старий мікроскоп повинен світ поставити небіж-

ці Коховій величавий пам'ятник. Бо невідомий лікарина Роберт Кох став за кілька літ славним на увесь світ: відкрив — вуглика у свинському м'ясі, а далі бактерії туберкули, тифу, холери, чуми й багато інших.

З цього часу боротьба з тими недугами вийшла з пеленок а дійшла до того, що вводимо до крові такі ліки, які вбивають бактерії недуги. Та треба зазначити, що досі нпр. не винайшли ще такого ліку проти бактерій туберкули, дарма, що це найстарша й найлячніша недуга світу.

Війна.

Коли бактерія, скажیم — тифу, дісталася у кров через укушення воші, чи лімфатичними судинами тобто шлунком починає вона шалено швидко розмножуватися. Бактерія, що явилася до крові, десь за пів години ділиться на половину, ті дві половини знову на половину і т. д. Отак за кільканадцять годин є їх у крові з мільон. Людина тратить апетит і дістає гарячку. Бактерії кормляться кров'ю й затроюють її своїми токсинами — кров в боротьбі за своє існування витворює протибактерії, т. зв. антїгени, що кидаються на бактерії й зїдають їх. У такій боротьбі температура крові дуже висока і не кожна людина може її знести — тому перемога є певніша, коли лікар помагає в боротьбі антїгенам. Після скінченої боротьби антїгени залишаються у крові і якщоб колись опісля якась бактерія тієї самої недуги дісталася до неї — моментально її заїлиб. На штучнім витворюванні таких саме антїген обоспонується щеплення. Організм зумисне заражуємо, скажیم бактеріями віспи, але не такими їдкими, бо їх вигодують у крові нпр. крїлика чи курки. Заражений організм витворює вгорі згадаші антїгени, що дуже легко зїдають кволї бактерії, що їх умисне ввів у кров лікар тонкою шпилькою. А антїген стїльки є, сікільки бактерій інфекційних недуг.

Людська думка й теорія Айнштайна

Як геніяльно збудована людина — доволі приглянутись до будови кости, що нагадує нам кратові конструкції мостів, вантажниць чи антенних веж; щойно після довгих обчислень і проб прийшли інженіри до переконання, що така вежа чи міст

сильніший, коли їх будувати не з одноцільного бляку заліза, а з вальцьоватих шматків сталевної бляхи; до тогож висновку прийшла природа вже тоді, коли завязувала життя амеби. Та найбільш подиву викликає в людей телеграфічна централь мізку з її незвичайно тендітною сіткою нервів. Людська думка, що ліне в міжпланетні простори з більшою шкорістю, як світло — суперечить цілій теорії Айнштайна, який поставив тезу: більша шкорість, як 300.000 км. сек. неможлива — бо хто добувби таку шкорість — бувби безсмертний. І справді, думка людська, людський інтелект — безсмертний.

Велика тайна

Сьогодні в добі радіа, стору й електромагнетичних хвиль — стає актуальною проблемою квестія, чи людський мізок не є надавчою стацією дуже малих електромагнетних хвиль, а сама думка не електромагнетна хвиля. Чейже є люди, що відгадують людські думки навіть на віддаль, затрачують людську волю, розмавляють з духами, переносяться силою волі з місця на місце. Хоч те все — речі ще добре не просліджені — втежтаки кажуть догадуватися, що у природі є ще багато цікавих тайн зручно законспірованих перед очима непокликаних профанів. Чейже в кожнім им, етеру перехреснуються мільони різних хвиль — й скільки ми з них знаємо? Може дві-три..

На Сході, де людська культура розвивалася духовим шляхом, а не як в Європі — матеріялістичним — витворився гурт втаємничених людей, що хоч вправді не збагнули ще зовсім цієї «Великої тайни», то всеж зближались до неї на кілька кроків ближче, як ми Європейці, творці чауна і сталі. Але до кожної мети все веде кілька доріг — і може бути колись, після великих технічних здобутків і ми відкриємо і збагнемо цю велику тайну — коло якої були вже так близько єгипетські жреці.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ДЛЯ ДІТЕЙ

вийшла в 4 окремих книжечках — накладом «Світа Дитини»
Ціна всіх 4 томиків: 2 пези. (з пересилкою 3 пези)
Видавництво «СВІТ ДИТИНИ», Львів, вул. Зіморовича ч. 3.

Коли і хто винайшов папір

Папір винайшов китайський міністер Тсаї Луї ще на одно століття до народження Христа. В Китаю виробляли, та й тепер виробляють, папір із стеблани бамбуса та інших рослин. Рослини наперед мочили в мішках у воді, а коли стебла починали розкладалися, їх мололи так, що творилася з них каша, і ту кашу наливали до дерев'яних форм; зверху її пресували, різали й сушили. Поза Китаєм став папір відомий аж у 8 ст.: китайські полонені навчили робити папір арабів, а від арабів поширилися вироб паперу в Єгипті, Іспанії, Африці, Єгипті, Візантії та Італії. В половині 12 ст. був він відомий і в багатьох інших краях Європи. Машинний виріб паперу почався з кінцем 18 ст., коли то француз Люї Роберт винайшов машину до виробу паперу. Найліпший папір ще й досі це папір ручного виробу. Найліпшої якості папір виробляється з ганчірок, найгіршої якості з дерева.

БЕНЗИНА З ТОРФУ

Німецьким хемікам вдалося знайти спосіб видобування бензини і іншого горючого матеріалу з торфу.

Тунель під горою Мон — Блянк

Між італійським та французьким урядом ведуться переговори в справі будови тунелю під найвищою горою в Альпах, Мон Блянк. Вона стоїть на границі обох країв і тому оба уряди мусять справу вирішити. Тунель тим важкий, що не служив би для залізниці, але для автомобілів. Він потрібний тому, що в зимі неможливо дістатися з Франції до Італії іншим шляхом, як хіба через Рів'єру, а це продовжує дорогу на сто миль. Тунель був би 12 миль довгий і 20 стіп широкий, а його будова коштувала б 30 мільонів дол. Тепер іде про устійнення одного плану будови зпоміж ріжнорідних позицій ставних інженерів.

*

МІЖНАРОДНЯ ПОВІТРЯНА ФЛЬОТА

Після статистики американського воздухоплавного департаменту виходить, що Франція має 3,600 літаків, Світи 3,000, Англія 2,800, Італія 2,300, Злучені Держави 2,060, Японія 1,850, Німеччина 600 (?).

Мабуть новіші числа неповні, бо з іншої статистики виходить, що Світи мають 4,300 воєнних літаків, між ними 1,500 бомбометів, а Німеччина має до 2,500 воєнних літаків.

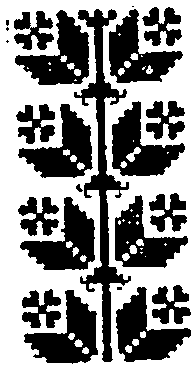
« С В І Т Д И Т И Н И »

це справдішня ДИТЯЧА ЕНЦИКЛЬОПЕДІЯ байок, казок,
співанок, забав та образків.

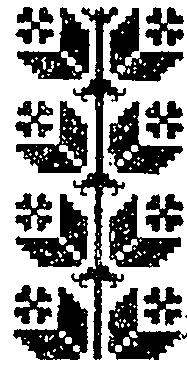
Цілорічна передплата: 5. пезів.

Оказові числа висилається безплатно!

Адреса: «СВІТ ДИТИНИ» — Львів, вул. Зіморовича, 3.

КУТИК

ДЛЯ

ДИТЕЙ

Дзелень бом, дзелень бом!
Загорився кишин дом.
Біжить котик із відром,
Поливати кишин дом.

Пішла киця по водицю,
Та й упала у криницю.
Пішов котик рятувати,
За вушечко витягати.
Піймав кицю за вухо
Та й поставив, де сухо.

Ой летів жук, жук,
Та на воду хлюп! хлюп!
Йде жукова мати
Жучка рятувати:
— Подай, подай, жучку,
Та правую ручку!

Два півники, два півники
Горох молотили;
Дві курочки, дві курочки
До млина носили;

Цап меле, цап меле,
Коза паспає,
А маленьке козицятко
На купу згортає.

А горобчик, славний хлопчик,
На скрипочку грає,
Горобличка, славна птичка,
Хатку замітає.

А ворони, старі жони,
Пішли танцювати.
Злетів крук, вхопив друк —
Пішов підганяти.
*

1908
1909

Качка йде,
Каченятка веде
На напасочку,
На порясочку,
На зелену травичку,
На холодную водицю,
Ках, ках, ках!

І в а с и к Т е л е с и к

Казка.

Був собі дід та баба й був у них син Івасик. От каже Івасик до діда: — Зроби мені човен та весельце, я буду рибу ловити. Зробив йому дід човен та весельце, і став Івасик цілий день на ставку рибу ловити. Як приходить обідня пора, то баба приносить йому їсти, вийде на берег та й гукає:

— Івасику - Телесику,
Приплинь, приплинь до бережка,
Прийшла твоя матінка,
Принесла тобі їсти й пити.

От Івасик припливе до бережка, наїється, напється, віддасть бабі рибу, що паловив, та й зпов ловигь.

Аж почула те змія, захотілось їй Івасика зїсти. Прийшла вона до берега та й почала ревіти:

— Івасику - Телесику,
Приплинь, приплинь до бережка,
Прийшла твоя матінка,
Принесла тобі їсти й пити.

Івасик упізнав, що те не мамин голос, і не припливає до берега.

Пішла змія до коваля: — Ковалю, ковалю, скуй мені голосок, та такий тоненький, як у Івасикової матері. Коваль і скував.

От прийшла змія до берега, вже з новим голосом та й гукає тонко тоненько, достоту як Івасикова мати:

— Івасику - Телесику,
Приплинь, приплинь до бережка,
Прийшла твоя матінка,
Принесла тобі їсти й пити.

Повірів Івасик, що то материн голосок, приплив до бережка, а змія його вхопила та й понесла до дому і каже своїй

дочці Оленці: — Напали піч так, щоб аж цегла розпадалася, та спечи мені Івасика на вечерю. А сама полетіла собі на полювання.

Оленка напала в печі, взяла лопату, що хліб у піч сажують та й каже до Івасика: — Сідай, я тебе поважу, чи ти важкий. А Івасик догадався, до чого воно йдеться, та й каже: — Та я не знаю, як. Поклав руку на лопату: — Оттак — питає — Ні, не так, каже Оленка. — А може так? питає Івасик, та й поклав ногу на лопату. — Та не так, каже Оленка, — ото, який ти дурний? — Та я не знаю як, каже Івасик, — покажи! От Оленка й сіла на лопату, а Івасик тоді шу-шур її в піч, та й засунув, а сам угік та недалеко й забіг, коли змія вертається. Він виліз на дерево та й сидить.

От змія витягла печеню з печі, добре повсчеряла, вийшла, лягла на траву коло хати, качається по подвір'ю та й каже: — Покочусь, повалюсь по зеленій траві, Івасикова мяса наївнись! А Івасик з дерева: — Покотись, повались по зеленій траві, Оленчиного мяса наївнись!

Побачила його змія, догадалася про все, кинулася до де-

рева: так не достане! Розлютувалася вона, стала дерево гризти: гризе, гризе, не вгризе і зуби поламала. Пішла до коваля зуби наставляти: — Ковалю, ковалю, скуй мені такі зуби, щоб я те дерево перегризла. Насталив їй коваль зуби, почала вона знов гризти, от-от перегризе. Злякався Івасик, аж тут гуси летять, він і став їх просити:

Гуси, гуси, гусенята,
Візьміть мене на крилята
Та понесіть до батенька,
А в батенька добре жити,
Є що їсти, є що пити
І хороше походити!

Гуси йому кажуть: — Нехай тебе задні візьмуть! А змія от-от перегризе дерево. Аж летить маненьке гусеня, саме заднє. Івасик його й просить:

Гуся, гуся, гусенятко,
Візьми мене на крилята
Та понеси до батенька,
А в батенька добре жити,
Є що їсти, є що пити
І хороше походити!

А воно й каже: — сідай! Сів Івасик і понесло його гусеня та й посадило у діда й баби на хаті.

Дід і баба сидять у хаті та журяться, що нема Івасика. Баба піріжки з печи виймає: — Оце тобі діду піріжок, а це мені. А Івасик з хати: — А мені? Дивуються дід і баба: що воно таке обзивається? Виглянув дід у вікно — нема нікого. От баба знов виймає піріжки: — Це тобі діду піріжок, а це мені. А Івасик з хати: — А мені? Вийшли вони тоді на двір, зняли Івасика, та такі раді були.

Українка

Українка я маленька,
Українці — батько й ненька,
Люблю я свою родину,
Люблю Неньку Україну.

Українкою зовуся,
І цим іменем горджуся,
Вірна я дочка народу —
Бо козацького я роду.

Я українська дитина,
Моя Мати — Україна,
Коли виросту велика,
Не алякаюсь труду й лиха.

Братам буду помагати
Україну визволяти,
Щоб росла Вкраїни слава,
Бо вкраїнка з мене жвава!

Рідна Мова

Мово рідна, слово рідне!
Хто вас забуває,
Той у грудях не серденько,
А лишь камінь має.

Як ту мову забувати,
Що нею учила
Нас всіх ненька говорити,
Ненька наша мила?

От тому шануйте, діти
Рідну нашу мову.
І навчайтесь розмовляти
Своїм рідним словом.

С. Воробкевич.

ВЕСЕЛИЙ КУТИК

П. СТ. СЕМКІВ.

ЛИСТ ДО ЖЕНИ

СлаваЙсусу! Дорога жено! Сам не знаю шосі тобі стало, жи ти тількии час не пишеш? Здаєсі мені, жим тебе нічим не вобразив, жиб ти мала за-що пагнівитисі па мене... А може, ти там... тее... другими, як той казав, за мене ні штемці не маєш. Хтож таке видав, жиб за цілий рік хоть ідного листа не написати, та не звеселити мої гіркої години своїм жіночим словом.

Я день і ніч думаю, тільки за тебе, жиб то вже, як сі вирвати з тої Гамерики, та приїхати до свої рідної жени і ще хоть раз в житю звеселитись, так по люцьки. А воно, бачиш, нема щастя... Куди християнин не поверниси — то все біда ему в очі лізе.

Колись ту, то щастя, так вже само просило сі, тільки через свою нерозумну голову, не знавім як застосуватисі. Сон такий приснився, жи мене ще нині за серце тисне, як си роздумаю, чому тоя не так заграв, як воно вийшло. Десь, вибач за слово, ти мені приснилась -- з биндами на голсві і віночком, ніби до шлюбу збираєшсі, з кривим Волексою, а я такий злий, аж пальці гризу -- та -- репетую до тебе -- ти моя жена, як смієш іти за другого, а ти мені, таки просто в очі кажеш: -- Іду, бо мені сі так хоче. Мене на тото така лютість пірвала, жим так крикнув ажим всіх зі сну побудив і сам збудивсі. Розказав я то Варабашови, як то ти мені сніласі, і ми вобидва вже не лягали спати, а до саміського світанку мучилисі над тим сном, та складали его на нумера.

Якось ми з бідою зложили, а ту друге лихо: грошей нема. Правда, я ще мав десять пез в банку, жи то вже пять літ лежали, хоть жаль було витягати останню десятку, але подумав: хайсі дє Божа воля... як па такий слічний сон не заграти! А воно виходить жи ти змикитила, чи ми дєшо помішали -- нумер нібито вийшов, але не такий, як ми грали.

Я мало не зваріював... От, думаю, дурний хлоп присниться своя баба, то і то не знає, який нумер ставити... Сказавімсн, жи покіль мене, то

вже не буду грати. От як видиш, така біда.. Роботи нема, жиб заробити, виграти, також нема щастя -- хоть бери та плач. А ту ще, якось и політику замішався жиб вопа засьнітиласі.

Знаеш, одного дня сиджу на лавці в однім парку, голодний, як вовк і думаю, як то ми колись ще не були жонатими... От так в вечір не раз, але підходить до мене якісь чоловік, подививсі на мої потерті нагавиці, пошарпаву блюзу тай каже.

— Ви руский ?

Та руский — підповідаю з Галиції..

— Без роботи ?

— Та бачите, що не робляю !

— Уже довго ?

— Від коли приїхав.. Вот, так часом поробляю яку чапгу, то хто підмане, той гроші видурить, або позичи і не відаєсть чи на льотерію пушунжиб жінці на снідницю, так не маю.

— Зає каже він -- жаветься робітному братови.. Вот, щоб кому пізи, то тогді, брат булоб харашо -- а за тим про програми, про рівність, за буржуїв і робітників і ще чортн его знають що наговорив, а на кінець каже:

— А ви не хочете записатась в комуністи ?

Я, аж перехрестивсі куди мені, кажу простому християнинови, персьменному до політики мішатисі. Але він, як зачав говорити, прихвачозити, геть мені голову закрутив.

Ходить каже до нштої організації, подививесь, що ми самі робочі, що ми свої люди. Бачу жи біда мене не підчелаєсі, так я пішов за ним. Прийшов, правда: свої, таки і з Галиції є хлопці, є москалі і жида, але ці по нашому блакають. Я посидів, а потім, той жи мене привів каже мені:

— Товаришу, вот вам пакет пишек лєтючак, візьміть і підїдїть під фабрику, та роздаєть робітникам як з фабрики будуть виходити. Я взяв.. Думаю, перейдусі, однаково, немаю що роботи..

Пішов я, знаеш, та роздаю, каждому їден папірець.. Аж, тут підходить їден, такий здоровий хлопцєско взяв від мене той папір почитав щось, та як таракне мене по плєску, то я сам не знаю кілько разів перекинувсі. Потім підзів мене і каже.

— Іди, чоловіче і заїдь так, як я тобі заїхав тому, хто тебе післав. Жиб я був послухав та так зробив то бупбіж мап розум, а я дурний до жандара.. Ти знаеш, яка то справа з жандарами: зараз протокуз як, за що? А на останку пустили того жп мене набив а мене до гарешту. Нібито за комунізм.. Аж по пістьох місяцях випустили!

Вийшов я з тої гарешти, голодний, обдертий, думаю коли «комуніст» то нехай, треба іти до кумуністів, може помогуть своему чоловікови, дорацять. -- Ну, знаеш, приходжу, а вони аж пихи порозімали зі страху.

— Товаришу не заходьте до організації, так явно, бо вас вже знає пенішія, та ще можете стягнути підозріння на нас. А тогді то щей нас по-сидкнїб..

Мені, ніби хто в очі плюнув. — От — думаю — самі бояться показати, а християни плачуть. Злість мене така збрала, жим вже не втерпію і що сили тархнув ідного і другого по рилі і кажу:

— Ідіть, скажіть жандарам жим вас троха потрігав — пятагнув шапку і п ноги. — Хай вас трастя — думаю — не грамотному хлопцю нема що поса пхати в політику, та ще в якусь комуністичну — ліпше кулак.

Таке воно жити в ті Гамеріці куди хлоп не попереңесі, що не зробить, то ніколи на добре не вийде. Така сама причта луниласі колисьто, з нашим сусідою Барабашом... Поїхав на майс, ломав ту кукурудзу щось два місяці, як мені повідал, зробив пядесяць пез — взяв тай зашив у шапку, жиб хто не вкрав як буде їхати каргою. Бо воно знаєш, ту така є робітничка коля жи потутешньому називають карга. Нею, вибач за слово возять безроги, вінци, худобу і робітники їздять. Так на верху, на вагонах бо до середини між худобу не пускають. Та як їхали, зірвавсі вітер, закрутив так жи аж шапку здер з голови — а коля їде. А ту ще віч. Шапка з ня десятькою хто знає де полетіла.

Я аж за жнівт бравсі зі сміху:

— Я ліпше — кажу — вибудрував. Бо на майс не їдив, не робив нічо ще шапку маю, а ти той шапку стратив.

Більше, так вічу, тільки ще раз питаюсі чому ти тілький час не пишеш. Я за тобою рознадаюсі, а ти ні листа мені не напишеш. Але уважай-си, я ще колись такн приїду то порахуємеі.

Той муж Мартин Спалюх.

МЕЖИ КОМУНІСТАМИ

Куркуленков: — Що то значить СССР?

Розенцвайг: — Се нова пролетарська назва Росії.

Куркуленков: А щож то саме те назва означає?

Розенцвайг: — З Срулі, і Рускій.

НАРЕШТІ РАЗ ПОГОДИЛИСЯ

— Щож се? Йдете з похорону вашой жінки такі веселі?

— Чомуж би ні? Вона має тепер спокій, а я також!

З РОЗДУМУВАНЬ СТАРОГО ПАРУБКА

— Що се є? Всяди чуеш: гідні дівчата, гідні дочки; звідкиж беруться такі жінки?...

РОЗМОВА ЗАМУЖНИХ ЖІНОК

— Три молоді замужні жінки розмовляють о супружестві.

— Я думаю, — каже перша — що мужови треба по плюбі сказати усю свою минувність...

— Так, але на то треба багато відваги — каже друга.

— І доброї памяти... кінчить третя.

Іде Циган і заподить,
 Пап отець стрічає:
 — «Чом ти Цигане заводиш?»
 Цигана питає:
 — «Пане отче! ... коб ви знали
 Не казали-б слова!»
 — «Що такого?» «От нещастє,
 Згинула корова!»
 .. «Коб здоровля, а корову
 Ти ще можеш мати!»
 Став священник циганові
 Журбу розбивати.
 Дальше каже: «По худобі,
 Ти так зажурився,
 А як жінка в тебе вмерла
 Ти і не скрививси!»
 — «Пане отче! .. каже Циган,
 От, коби Ви знали,
 Як у мене вмерла жінка
 Другую давали.
 Хведь мені і дочку⁶ радив,
 Гриць свою сестрицю,
 А тепер ніхто не хотів би
 Дати хоч телшю.
 Я жінок, коли хотів би,
 Під рубель набрав би,
 А корови хоч бим гинув
 То ніхто не дав би!»

С. Калинець.

ЩО ЛІПШЕ?

По трилітній подорожі вертає моряк до хати. По дорозі стрічає його приятель і сердечно питає його. В часі розмови приятель каже:

— Що ти на те сказав би, якби так в хаті застав тепер о одну дитинку більше?

Моряк, що перед своєю подорожжю полишив в хаті молоду жінку і троє дітей, глянув на свого приятеля і поволив відказав:

— Це було би ліпше, ніж я в хаті застав би о одно менше...

ОСТОРОЖНИЙ ПОЛІЦАЙ

Румунський поліцей провадить арештанта з села до Садагурі. Пагло вітер зриває арештантові капелюх.

Ах! мій капелюх крикнув. —
 Позвольте мені, пане капіталі, зібчи за ним!

— Аві мені спитьсья! — відповідає поліцей. Ти наземно утікби. Па стій тут, а я побіжу за капелюхом.

ОЩАДНИЙ

— Молодий чоловіче! То повинно бути для нас святим законом, ніколи не видавати цілої своєї платні.

— Алеж я так роблю. Видаю лише дві третини з пенсії!

— Ага, то решту певно заносите до щадниці.

— Ні, решту даю жінці на удержання хати.

ПОСАГ

Посаг — то так, як місяць. З початку росте, як місяць, і перед самим шлюбом такий, як місяць у нові, але відтак маліє і зовсім зникає...

БІЙКА

— Скажіть мені — каже суддя як та бійка зачалася?

— Та воно, прошу ласки пана суду, було так: Він жбурнув у мене мискою, а я в него пшлянкою з піна, ну то я гей його знов фляшкою, а він мене кріслом. І так ні відси ні відти зачалася напругу бійка.

ПОЗИЧКА

— Віддаю тобі тих десять пезів, що я позичив їх минулого місяця.

— О, я зовсім забув про них.

— То не міг ти мені цього скорше сказати?

НАД ГРОВОМ

Священик говорить над гробом пращальну промову.

— Всі знаєте, чому його несподівана смерть є величайшою трагічною. Отже він лишив молоду, ледви трицятьчотирилітню жінку...

— На те відзивається молода вдовишка зпоза чорного серпанку:

— Перепрошую, трицятьлітню.

В ШКОЛІ

Учитель: Що це є дармовис?

Учень: Дармовис це є, прошу пана, чоловік, що повісився за ідею.

СПОРІДНЕННЯ

Чи цей добродій ваш кривник?

— Це третій чоловік другої жінки мого першого чоловіка.

НЕ ВІДДАНА

— А ти чому нічого не говориш? — питає жінка дівчини, що сиділа похнюплена і не втикалася до розмови.

— Або я вже зідавала? — відповідає дівчина.

ПСИХОЛЬОГ

Суддя до обвинуваченої:

— Чи ви замужні?

Обвинувачена зітхає...

Суддя звертається до протоколянта:

... Пшшть незамужня!

До обвинуваченого: Ви кавалер?

Обвинувачений зітхає...

Суддя до протоколянта: Пшшть жонатий!

ЗАДОВОЛЕНИЙ

— Коханий, чи ти вдоволений, що оженився?

— Алеж розуміється, моя жіночко!

— Не жаль тобі парубоцьких часів?

— Алеж ні! Вір мені, так добре почувався в подружжі, що якби завтра повдлоні, то післязавтра знов оженився б...

ДОБРЕ ПОЯСНИВ

— Прошу тата, що це є дияльомат?

— Дияльомат, мій хлопче, то є такий пан, котрий вміє так брехати перед другим паном, який є також дияльоматом, що той другий пан приневолений впасти, немов то він зирить тому першому панові, хоч знає, що той перший пан брехав.

ПОДІБНИЙ

— Доброго здоров'я, Микола! — кличе Степан. Кілько разів я тебе бачу, то все пригадується мені Іван.

— А що, чи я до Івана такий подібний? — питає Микола.

— Ні, тільки Іван також вище мене ні 5 пезів.

Практичні поради

ПРАКТИЧНИЙ І ДЕШЕВИЙ НАЛИТОК НА СПЕКУ

На літню спрагу добре є приготувати до засоби цитриновий квас. А робимо його так: Сік з трьох цитрин (може бути більше, чи менше) заливаємо трьома літрами перевареної і холодної води, вкидаємо обіскти цукру втерту шкірку з цитрини, потім вкидаємо 30 деск цукру і 1 деск дріжджів, що було розпущене в кількох ложках теплої води. Це все добре вимішуємо і заливаємо до чистих пляшок, їх закорковуємо і ставимо через віч в теплому місці. На другий день виносимо до пивниці. За 2 доби (48 годин) папиток готовий. Добре є до кожної пляшки кинути кілька родзинок, буде не тільки барви напיתок.

СПОСІБ ПРОТИ СПЕКИ

Найліпше дати під хусту або кашу здох кінустяний листок.

Як шкіра є попалена і пече, намастити несоленим товщем, а в тяжких випадках прикладати студеної обклади.

СПОСІБ ПРОТИ КОМАРІВ

Як кусають комарі добре мати коло себе кусочок звичайного мила і вкушене місце зараз милом грубо натерти.

Від мила ранка не пече і переставє скоро спербіти.

ЯК ВИГУБИТИ БЛОШИЦІ

1 кг. соли розпустити в двох літрах кипучої води і цією водою по заливати всі шлари або витерти шіткою, моченою в тій воді. Від соленої води блошиці гинуть.

Так само добре розпустити в ведрі гарячої води фунт галуни і цією водою зачустити шлари. Уживати також «фліту» і нафти, кожного місця.

ЯК ВИГУБИТИ ШВАБІВ

Шваби або каракони губити так: На ніч поставити серед хати мідницю або щось інше з водою до по-

ловили, довкола обложити землею, так, щоб шваби могли залізати в мідницю. Коло посуду поставити світло. Шваби полізуть до світла, схотять пити, залізуть у поду і поголохнуть. (Всю іншу воду поховати).

Добре також посипати шлари і підлогу порошком бораксу.

ЯК ОСТРИТИ БРИТВУ

Добрий порошок до гострення бритви зробите собі самі, коли дуже добре вимішаєте алюмініювий бромз і шпідерську черпину (руж, що його вживають до полірування). Таким порошком треба посипати ремінець і бритва швидше та краще зпроститься, як звичайно.

РЖА НА НІКЦЮ

зникне, коли посмарувати товщем, потім здохчити розпущеним сірчанним квасом і добре натерти.

ТВЕРДА ОБУВА

Покладіть здохлу обуву в поду і хай мокне, доки не змякне. Тоді ниміть, дайте на копито й покладіть на продувне місце. Як підсохне, висмаруйте рпбчямим трапом і знову сушіть на продуві. Обува зробитьсья м'ягенька і тривка.

ЯК ЧИСТИТИ ПЛЯМИ?

Плями з вапна. — Як висохнуть, вичистити шіткою, а потім натерти соком з цитрини або розпущеним сільним квасом.

Плями від нафти й алію, натирати зимною водою з милом. Від теплої води товста пляма ніколи не пус-

Плями від соків, лікерів і т. п.— Натирати губкою, замоченою в добре перевареній і вистудженій воді, з горі на долину, — а потім натирати легко вохким а вікніці сухим платком.

Як чистити білі і ясні капелюхи

Чотири ложки амоняку, чотири винного спірту й одну ложку соли вимішати й при помочі шітки натирати цією мішаниною капелюх.

Поради для господинь

ЯК І ЧИМ ЧИСТИТИ

Мрамор чорний: Ізкратити чорного воску, відкидати до бляшаної лушки, палити терпентинною, щоб покривала віск на палець високо. Після 24 годни смарувати тою мішанною мармор, рівномірно та тонко і витирати вовняним платком аж до полиску.

Мосняні держакки та неужитвані металеві предмети: потягнути безбарвним лжкером, що спить охиду ванни, щоб уникнути потишкового чищення.

Мосняні предмети та прикраси: Натерти м'ягеньким, намоченим у спирті платком, висунити коло печі. Обісля чистити крейдою аж до долажку, полірувати шкіркою зі старої рукавички, а остатки крейди у кутиках, відщіткувати. Якщо остати би якісь плями, тоді чистити їх цитринковим соком.

Мосняна посуда: Чистити витреною цитринною та сіллю.

Ніклеві предмети (легко поржавілі) змочуємо нафтою та відтираємо шкіркою, набравши на неї дещо спорошкваного вугля.

Ніклеві чайники: Темний чайний осад злиже, коли кинемо до киячої води соди, оставимо через віч а рано відітремо.

Порцеляну: Мити теплою водою з бораксом або слабим содовим лугом.

Притемнілу порцеляну слід відтирати платком звооченим у сінь.

Срібні ложки: —

1. Мити у картопляному підварі, спокікувати у гарячій воді і витирати на чисто.

2. Мачати у кипичній розчин бораксу.

3. Натерти зпогченням бораксом.

Позолочувані прикраси на меблях: Мити м'ягким милом та волою, малою довшкою сальміжку.

Позолочені рами: Мити мішаниною з 10 частей води і 1 части сальміжку.

Олійні образи: Мити милинням та губкою, добре витирати до суха.

Поради лікарські

ЯК ЛІЧИТИ ЯЧМІНЬ НА ОЩІ

Ячмінь на повіці, вилікується так. даємо обклади з рум'янку або мучки з льняного насіння і перемиваємо бо ровою водою. Коли ячмінь кидається за часто, то найліпші є обклади з 2 процентового бораксу.

ЛІК ПРОТИ ВИСНЯНОК

Весняки зникають від цитринкового соку, якому треба натирати лице на ніч. Також огірковий сок добре діє на шкіру.

БІЛЬ В ЖИВОТІ

Коли споживаємо сирі або зіпсуті страви, як їмо лакомо і не добре жуємо або підчас запалення сліпої кишки.

Найскорше біль перестав, як дамо на жолудок теплої обклад і бодай лів дни постимо. Коли болі не переставлять, то зі запаленням сліпої кишки вдатися негайно до лікаря.

ПОПАРЕНІ МІСЦЯ

Треба зараз намастити несоляним гонцем, отже оливою, олієм топло. Дуже недобре є обливати міхурі студою водою, бо хороми справді на хвилину лєкшає але потім приходить гірший біль. Коли є пощечина більша часть тіла добре є теплі довгі купелі.

ЛІК ПРОТИ ЧИРАКІВ

Щоб не кидалися чираки треба чистити хушкися, не вбирати тісних ковпирців, що натирають тіло і уникати потів.

На чиракові огвища давати обклад з квасної води, що її купується у аптеці, або спирту.

ЯК РАТУВАТИ ПОРАЖЕНОГО ГРОМОМ

Зараз розібрити, положити на землю і лікшити цілого аж по голову легко землею.

Лице натирати оцтом або алькоголем а в нідрі і до уст вдувати воздух.

ЯК ЗАСНОВУВАТИ ФІЛІЇ Т-ВА «ПРОСВІТА»

Поради для заснування Філії, та для формального вступлення в склад Українського Т-ва «ПРОСВІТА» в Аргентині.

- 1) Щоби заснувати Філію «Просвіти» потрібно мати найменше 20 (двайцять) членів. (Членами можуть бути чоловіки, жінки і діти від 14 літ).
- 2) Скликати **Установчі Збори** — (або Надзвичайні Загальні Збори) на яких потрібно перевести такі формальности;
 - а) прочитати і прийняти «статут Т-ва «Просвіта» в Аргентині»;
 - б) виловити і підписати відповідну «заяву про вступлення в склад Т-ва.
 - в) вибрати Виділ та Ревізійну Комісію, в числі, яке приписує статут.
- 3) Виготовити спис і число членів Філії, та виказ членів Виділу і Ревізійної Комісії, подаючи їх вік і заняття.
- 4) Виготовити короткий звіт з дотеперішної діяльності Філії (або короткий зміст праці Ініціативної групи).
- 5) Виготовити касовий звіт, та виказ майна чи інвентаря Філії, (коли Філія такий посідає).
- 6) Відпис протоколу з Установчих Зборів (або Надзвичайних), виповнену «заяву», спис членів, спис інвентаря і други акта переслати до Секретаріату Центр. Товариства.

Замітка: Всі звіти і списи повинні бути чітко написані та підписані президією Зборів або Управою Виділу.

АДРЕСИ ГОЛОВНИЙШИХ УКРАЇНСЬКИХ ЧАСОПИСЕИ

У Львові

НОВИЙ ЧАС

Lwów, Kosciuszki 1-a.

НАРОДНА СПРАВА

Lwów, Ruska 18.

ПЕДЛЯ

Lwów, Ruska 10.

Гумористичний часопис

КОМАР

Lwów, Kosciuszki 1-a.

В Злуч. Державах

СВОБОДА

P. O. Box 346, Jersey City, N. Y.

НАРОДНЕ СЛОВО

527 Second Avenue

Pittsburgh Pa.

НАШ СТЯГ

2406, West Chicago Avenue.

Chicago, Illinois.

НОВИЙ ШЛЯХ

832-20-th Street, West, Saskatoon

Saskatchewan.

В Канаді

КАНАДІЙСЬКИЙ ФАРМЕР

293 Market Ave.

Winnipeg Man.

КАНАДІЙСЬКИЙ РАНОК

672 Arlington Street

Winnipeg, Canada.

В Бразилії

УКРАЇНСЬКИЙ ХЛИБОРІБ

Caixa postal 666.

Curitiba, Parana.

В Франції

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Boite Postale № 40

Paris VII. (rue Cler).

ТРИЗУБ

42, Rue Denfer Rocherou

Paris V.

Буковина.

ЧАС

Petrovicha 4.

Chernivci, Rumania.

Підкр. Україна.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Uzhgorod, Luczkaja 2.

Czechoslovakia.

В Аргентині

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Café Gurruchaga 2371

Buenos Aires.

ЗВІДОМЛЕННЯ

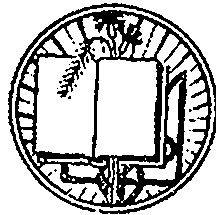
З ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЗАГАЛЬНИЙ СТАН

Українського Товариства

« П Р О С В І Т А »

В АРГЕНТИНІ

ЦЕНТРАЛЬНЕ Т-ВО «ПРОСВІТА» В АРГЕНТИНІ

Засноване, як звичайне товариство 1-го серпня 1924 року. В році 1928 скооперується з існуючими «Просвітами» в Беріссо і Док Суді в одно Т-во з двома філіями, та опрацьовує свій статут, який затверджує аргентинський уряд 12-го квітня, 1932 року.

В Товаристві об'єднується темер 20 Філій (читалень) які є в сталім контакті з Центральнім Секретаріатом, співпрацюючи, і помагаючи собі взаїмно на всіх можливих ділянках.

При Центральнім Т-ві видається офіційний орган «Українське Слово», який виходить тижнево, і має вже 8 років існування, як також існують такі секції:

ШКІЛЬНА СЕКЦІЯ, яка з рамени Центрального Т-ва опікується існуючими при філіях відділами «Рідної Школи», та взагалі старається про розділ і забезпечення Рідної Школи в Аргентині;

ВИДАВНИЧА СЕКЦІЯ, що займається виданнями Т-ва, це є: видачею статутів, календарів, грамот, канцелярійних друків і т. п.;

ЗБІРКОВИЙ КОМІТЕТ, котрий займається збірками і висилкою пожертв на народні і культурно освітні цілі;

КОМІТЕТ БУДОВИ НАРОДНОГО ДОМУ, який збирає засоби на фонд будови «Дому - Просвіти» в Буенос Айресі.

Крім цього існує при Центральнім Т-ві постійний Аматорський Гурток, хор, та комітет для планування національних свят.

Бібліотека при Центр. Т-ві числить загально 450 книжок, з яких понад 60, є театральних примірників.

Касовий оборот Центр. Т-ва, та його Секцій за перний піврік 1935 р. виносив \$ 11.112.81.

Фонд «Народного Дому» в Буенос Айресі, виносить понад \$ 3.000.00.

На різні добродійні і народні цілі за перний піврік 1935 р. за посередництвом Збіркового Комітету переслано загальну суму \$ 830.00.

ФІЛІЇ

ФІЛІЯ В БЕРІССО. — Заснована в лютім 1924 р. Перше Укр. Т-во в Аргентині, зразу самостійне Т-во, а опісля в 1928 році скооперувалося з «Просвітами» в Буенос Айресі і Док Суді в одно Т-во, які постапали основою під Центральне Т-во й «ПРОСВІТА» в Аргентині.

Філія ця економічно найбільше розвинена, має гарний мурований «Народний Дім» (партости 45 тисяч пезів) з великою театральною сальною і т. п. Існує при ній Жіноча Секція, Аматорський Гурток, та Відділ Рідної Школи, але в мин. році з причини перебудови дому науку перервано.

Загальне майно філії виносить около 50.000 пезів. Річний Касовий оборот виносив 14.483.70. Бібліотека числить 128 томів. Загальне число членів 50. Головою філії за 1935 рік був п. інж. Несьцьоропський, секретарем п. П. Таланчук.

ФІЛІЯ ДОК СУЦ. — Заснована в листопаді 1926 року, самостійне Г-во до 1928 року (як це подано попередню). Має рівнож власний «Народний Дім», та пропадить досить рухливу діяльність. Існує при ній: Відділ Рідної Школи, в яким учитьс 18 дітей: Жіноча Секція, яка веде активну працю на всіх можливих ділянках і Аматорський Гурток, котрий заслугоує на найрухливішого зі всіх існуючих гуртків при філіях.

Загальне майно Філії числять 13.000 пезів. Річний касовий оборот виносить 2.405.29. — Бібліотека має 300 книжок. Членів має Філія 60. Головою Філії за другий піврік 1935 р. був п. С. Мандзій, секретер п. Г. Бандрівський.

ФІЛІЯ В ТРЕС КАПОНЕС. — Заснована 12-го лютого 1933 року, і є найбільш рухливою філією в провінції Місіонес. Має свій власний «Народний Дім» та існує при ній Аматорський Гурток, і хор, які постійно розвиваються, як також існує при ній періодична Школа, в якій учитьс дітей наших кольоністів читати і писати по українськи. На ті шкільні курси в мин. році учало 30 дітей.

Майно філії виносить \$ 900.00, Касовий оборот \$ 127.00, Бібліотека числить 200 книжок.

Членів має філія 33, з того мужчин 28, жінок 5. Головою філії за мин. рік був п. Д. Брицький, секретарем п. В. Гордійчук.

ФІЛІЯ В РОСАРІО. — Заснована 14-го січня 1934 р., і помимо короткого існування зробила великі досягнення, бо вже спромоглася купити велику площу, а опісля побудувати Народний Дім, вартість якого wraz з площею буде виносити около \$ 20.000.00.

При філії існують: Жіноча Секція і Аматорський Гурток, які кромі своєї діяльності помагали Виділові і Будівляному комітетові у заходах будови, та в придбанні матеріяльних засобів на цю ціль.

Загальне майно філії виносить понад двацять тисяч пезів, касовий оборот за перший піврік виносив \$ 1.227.70. В бібліотечі є 134 книжки.

Членів має філія 80, з того мужчин 61 і жінок 19. Головою Філії за 1935 рік був п. П. Хандога і секретар п. В. Климчук.

ФІЛІЯ У ВІЖА АНГЕЛЯ, льота 6. — Зістада заснована 27-го травня 1934 р. та має свій власний дім, який заходами місцевих членів побудовано на державній землі, що належить до участка п. С. Черній.

При заданій філії існує Аматорський Гурток, який находиться під управою п. Д. Гунала.

Загальне майно філії виносить \$ 1.519.00, а касовий оборот за час від 17. 3. до 25. 6. 1935 р. виносив \$ 186.30. Бібліотека має 180 книжок.

Членів має філія 27, з того мужчин 21, жінок 6. Головою Філії за мин. рік був п. А. Балюк, секретарем п. С. Черній.

ФІЛІЯ В КОЛЬОНІ ДОРА. — Заснована 1-го квітня 1934 р., та провадить діяльність на всіх можливих ділянках, і розвивається постійно.

При філії існує Амтр. Гурток і мішаний хор, які знаходяться під управою п. Ф. Созонюка.

Матеріально філія до тепер не заосмотрена, і її майно виносить около \$ 200.00, - в бібліотеці знаходиться 70 книжок.

Членів має філія 33, головою за минулий рік був п. Павло Гунько і секретар п. П. Тимошук.

ФІЛІЯ В ПАМПА ДЕЛЬ ІНФЕРНО. — Заснована 25-го травня 1933 р. та розвивається під кожним взглядом.

Майно філії виносить псего около \$ 150.00. Річний касовий оборот виносить \$ 325.15. Книжок в бібліотеці є 65 томів.

Загальне число членів філії виносить 20 осіб, головою філії за мин. рік був п. О. Коңцідайло, секретарем п. В. Повшук.

ФІЛІЯ В ЛЯС БРЕНЯС. — Заснована 21-го серпня 1932 р. і при ній існує аматорський гурток, який проявляє досить живу діяльність.

Майно філії виносить \$ 400.00, та засновано фонд будови власної домівки, на що придбано \$ 57.85. При філії існує гарна бібліотека, яка числить 333 томи книжок.

Членів філії начислює 23 переважно мужики. Головою філії за минулий рік був п. В. Голубоцький, секретарем п. Е. Сасопський.

ФІЛІЯ В ГЕНЕРАЛЬ НЕКОЧЕА. — Заснована 24-го березня 1935 р. і проявляє досить живу діяльність. Існує при ній Аматорський Гурток під управою п. Я. Сліпанського, та придбано деякі театральні прибори, як також починається робити заходи над заснованням фонду будови власної домівки.

Майно філії виносить \$ 330.00, касовий оборот по день 7-го липня 1935 р. виносив \$ 336.55. Бібліотека має 95 книжок.

Членів має філія 41, переважно мужики. Головою філії під початку засновання є п. Я. Сліпанський, секретарем В. Татарчук.

ФІЛІЯ У ФІЛЬОРЕНТИНО АМЕГІНО. — Зістала заснована 25-го листопада 1934 р. та продовжує свою скромну діяльність, при доомозі філіяльного Аматорського Гуртка, який знаходиться під управою п. П. Козачука.

Поважнійшого майна філія до тепер не набула. Бібліотека філії числить псего 20 книжок.

Членів філія начисляє 33 з того мужики 28, жінок 5. Головою філії в перейнятому році був п. Павло Козачук, секретарем Йосиф Нагорюк.

ФІЛІЯ У ВІЖА БЕРТГЕТ. — Засновано її 20-го березня 1934 р. та організовано Аматорський Гурток, який під управою п. Івана Семенюка веде руханву діяльність.

Майно філії обчислюється на суму \$ 532.75, касовий оборот за перший піврік 1935 р. виносив \$ 197.15. В бібліотеці є 60 томів книжок.

Загальне число членів філії доходять до 30 осіб, головою філії за мин. рік був п. Степан Коновий, секретарем В. Шустер.

ФІЛІЯ НА ПІНЕЙРО. (передмістя Бс. Айреса) — Заснована 14-го жовтня 1934 року, при якій існує Аматорський Гурток і Відділ Рідної Школи який провадить п. М. Заболотний. Школа існувала отце перший рік, до якої ходило 8-ро дітей.

Майна придбано на суму около \$ 300.00, в що входять урядження Школи, канцелярйини прибори та незначна театральна гардероба. Книжок в бібліотесці находиться около 70 з яких частина театральних примірників.

Членів має філія приблизно 30, головою філії за другий піврік 1935 р. був п. Т. Бурак, секретарем п. Я. Сурмай.

ФІЛІЯ НА ВАЛЕНТИН АЛЬСІНА (передмістя Бс. Айреса). Заснована 5-го травня 1935 р. де вже перед тим існувала «Рідна Школа», яка була під протекторатом Шкільної Секції. Філія веде досить активну діяльність, та організовано при ній аматорський гурток, який був під управою п. п. С. Дзюбака і А. Мельника. Школу в 1935 році провадив п. С. Дзюбак, до якої ходило понад 20 дітей.

За перший рік свого існування філія придбала деяке майно, як пкільне уридження, умебльовання для читальні, які загально представляють вартість на суму \$ 250.00. Касовий оборот філії від початку заснування до 30-го червня 1935 р. виносив 400.00. Бібліотека числить около 50 книжок.

Членів має філія понад 20, головою філії за мин. рік був п. А. Мельник, секретарем Андрій Бреус.

МЕНШЕ РОЗВИНЕНІ ФІЛІЇ

Крім цього існують ще філії (просвітні гуртки) в таких місцевостях: Сан Карлос Суд (пров. Санта Фе) Дос Аррожос (пров. Місіонес), Ген. Бельграно (пров. Місіонес), Бомплянд (Місіонес), Карменса (пров. Мендоза), Серро Азуль (Місіонес) Асара (Місіонес), Обера (Місіонес), які ще відповідно не розвинені, та не надіслали до Центрального Секретаріату своїх точних звідомленн.

Діяльність їх незначна і обмежується лише до передплатування часописей, придбання незначної бібліотеки, як також улаштування театральних вистав, які уряджують періодично створені аматорські гуртки.

ТОВАРИСТВА «ПРОСВІТА» В УРАГВАЮ І ПАРАГВАЮ

В грудні 1934 року засновано Т-во «ПРОСВІТА» в Монтевідео, яке формально не належить до Т-ва в Аргентині, але свою діяльність провадить на підставі його статута, та на підставі інструкцій, які постійно висилаються секретаріатом Центрального Т-ва в Буенос Айрес, який є в сталім звязку з Просвітою в Монтевідео.

При згаданім Т-ві існує рівнож аматорський гурток, який провадить

рухливу діяльність, як також роблено заходи над зорганізованням мішаного хору.

В Парагваю, рівнож існують дві Т-ва «Просвіта» в кольоніях Нова Волинь і Уру Сапукай, але такі знаходяться ще в стадії початковій, і тому діяльність їх не дуже обширна, але з часом коли наші кольонії розростуться то й просвітна діяльність буде рухливіша.

ЗАГАЛЬНИЙ СТАН Т-ВА «ПРОСВІТА» В АРГЕНТИНІ

(Важливіші підсумки зі звітів)

Загальне число філій — — — — —	20
Загальне число членів Т-ва, та його філій — — — — —	1.000
Загальне число книжок в бібліотеках — — — — —	2.500
Аматорських гуртків — — — — —	16
Українських хорів — — — — —	6
Відділів Рідної Школи — — — — —	5
Народних Домів (власних) — — — — —	6
Касовий оборот Т-ва «Просвіта» і його філій за перший півріччя 1935 року виносив понад — — — — —	\$ 35.000.00
Загальне майно Т-ва «Просвіта» та його філій і секцій становить около — — — — —	\$ 75.000.00

ЗАМІТКА: Наведені звідомлення про стан і діяльність «Просвіти» в Аргентині подані на підставі звідомлень, надісланих Філіями до Центр. Секретаріату, які були зібрані на Піврічні Загальні Збори 1935 р., з огляду на обмеження сторінок звідомлення подані в скороченню і тільки головніші рубрики.

АДРЕСИ ТОВАРИСТВ «ПРОСВІТА»

ЦЕНТРАЛЬНЕ Т-ВО «ПРОСВІТА» В АРГЕНТИНІ

Gurruchaga 2371

U. T. 71 -- 9212

Buenos Aires

ФІЛІЇ :

Філія Берісо (Власний дім)
с. Montevideo 1088. Beriso, F.C.S.

Філія Док Суд (Власний дім)
с. Billinghurst 1768. Dock Sud.

Філія Росаріо (Власний дім)
с. Gral Paz 269, Saladillo
Rosario de Sta Fe.

Філія Трес Капонес (Власний дім)
TRES CAPONES. Correo Azara
MISSIONES.

Філія Віжа Ангеля (Власний дім)
San Bernardo, Lote 6.
Villa Angella, F.C.S.Fe. Chaco.

Філія Колонія Дора.
COLONIA DORA, F.C.C.A.
Prov. S-go del Estero.

Філія Пампа дель Інферно.
Pampa del Infierno. F.C.C.N.A.
CHACO.

Філія Ляс Бренас
Las Breñas. F.C.C.N.A. Chaco.

Філія Генераль Некочья.
GENERAL NECOCHEA.
Las Breñas, F.C.C.N.A. Chaco.

Філія Флорентіно Амегіно.
Florentino Ameghino. Misiones.

Філія Віжа Берггер.
Villa Berthet. F.C.S.Fe. Chaco.

Філія Пінеїро
с. Giribone 781. Piñeño,
Avellaneda.

Філія Валентін Альсіна
с. Oliden 3540. Valentin Alsina.

Філія Серро Корра
Villa Venecia. Misiones.

Філія Сан Карльос
San Carlos Sud. F.C.S.Fe.

Філія Бомпланд
Bompland, Misiones.

Філія Концепціон де Ля Сієра
Concepción de la Sierra, Misiones

Філія Тукуман
с. Alberdi 56, TUCUMAN.

Філія Дос Арожос
DOS ARROYOS,
L. N. Alem, Casilla 8. Misiones.

Філія Карменса
COLONIA SAN PEDRO
Est. Carmensa, Prov. Mendoza

Філія Санта Фе
с. Alberdi 2981. SANTA FE.

Т-во «Просвіта» в Уругваю
с. Joaquín Requena 1536.
MONTEVIDEO, URUGUAY.

Т-во «Просвіта» в Парагваю
Colonia URU SAPUKAY
Villa Encarnación. Paraguay.

З М І С Т

	<u>Сторона</u>	<u>Сторона</u>
1. КАЛЕНДАРНА ЧАСТИНА		
Обіймає 36 сторін, від — — 1 до 36		
2. ІНФОРМАЦІЙНА ЧАСТИНА		
Міри і ваги — — — — —	37	
Табличка множення — .	33	
Обчислювання відсотків —	39	
Поштово тарифа	40	
Поверхня земної кулі —	43	
Держави і їх населення 42 —	43	
Валюга головніш. держав 44 —	45	
Парагвай — — — — —	46	47
Найголовніші мови — —	48	
3. ЛІТЕРАТУРНА ЧАСТИНА		
На Новий Рік (вірш) —	49	
Летить думки (вірш) —	50	
Портрет Шевченка — —	51	
До Т. Шевченка (вірш)	52	
Портрет І. Франка — — —	53	
Для Рідного Краю — —	54 — 56	
Україна понад все — —	57 — 64	
Маланка — — — — —	65 — 69	
Весна — — — — —	70 — 72	
Ялинка на чужині — —	73 — 75	
Спокуса — — — — —	76 — 78	
Зустріч — — — — —	79 — 81	
З Крилавих Днів 1919 р.	82 — 86	
В кістях команд. Угаропа	87 — 96	
4. ІЛЮСТРАЦІЙНА ЧАСТИНА		
Обіймає 16 сторін, від стр. 97 до 112		
Числить загально 50 ілюстрацій з життя Українців в цілій Півд. А-мерниці.		
5. ОСВІТА І ВИХОВАННЯ		
Самовихов. і самоосвіта 113 —	120	
До Розвою Рід. Школи 121 —	126	
Просвіта й її завдання 127 —	130	
Всі фронтом до книжки 131 —	135	
Роля жінки в житті родинному і громадськ. 136 —	139	
Як треба говорити і писати — — — — —	140 — 141	
Сила слова — — — — —	142 — 143	
Книжка говорить — — —	143	
6. НАУКА І РОЗВАГА		
На бездоріжжях техніки 145 —	151	
Одна годинка — — —	152 — 153	
Довговічність — — —	154	
Децо цікалого в ілюстраціях і чистах —	155 — 164	
Людина найгеяльніша машина сліту — —	165 — 170	
Діточий кутик — — —	172 — 177	
ВЕСЕЛИЙ КУТИК		
Обіймає 5 стр. від —	178 — 182	
8. ПОРАДИ		
Поради практичні — —	183	
Поради для госп. і лік.	184	
Як заснупати філії —	185	
Адреси Укр. часописей	186	
ЗВІДОМЛЕННЯ Т-ВА «ПРОСВІТА»		
Обіймає 6 сторін від —	187 — 193	
Адреси Філій — — —	194	
10. ОГолошення.		
Від стор.	195 — 200	

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ВИДАННЯ « П Р О С В І Т І »

В 1934 р. Товариство «Просвіта» відновило свої місячні видання. Що місяця виходить книжечка на 3-4 аркуші друку з ілюстраціями та поясненнями. За 1934 рік вийшло 11 книжечок (одна подвійна), між ними: 5 історичних оповідань, 1 драматичний твір, 3 життєписи великих українців і 2 твори з сільського побуту. В 1935 р. появилася: 2 історичні оповідання, 1 книжечка правнича, 1 з географії українських земель, 1 з природознавства, 2 з поля нової техніки, 1 книжечка про український герб та прапор і т. д., усі багато ілюстровані. В 1936 р. місячні книжечки далі звертатимуть увагу на найживучіші, найпотрібніші й найцікавіші питання з різних ділянок знання.

Передплата всіх просвітних видань (місячних, чвертьрічних «Життя й Знання») разом, виносить лише 20 пез.

Передплату просимо слати на адресу:

Товариство «Просвіта» Львів, Ринок Ч. 10.

Окремо повідомляємо, що вже вийшла: Популярна історія Товариства «Просвіта» Степана Перського.

Ціна wraz із пересилкою \$ 2.50.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ
«ЖИТТЯ І ЗНАННЯ»

яке подає всебічний погляд на всі ділянки науки й
знання, вияснює доступним способом важкі питання й
таким чином творить багате джерело для доповнюван-
ня й поширення знання, для самоосвіти, для викла-
дів і читання на голос по читальнях.

Річна передплата виносить \$ 15.00 пезів.

Адреса Редакції й Адміністрації:

«Життя й Знання», Львів Ринок 10.

УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО «ПАРАНА»

Досі вийшли друком такі театральні твори С. Калинця:

1. МАЛАНЧИН ВЕЧІР — — — — — картина
2. СВАТАННЯ В НЕЦЬКАХ — — — — — комедія
3. ЗНАХОРКА СОЛОХА — — — — — »
4. ВУЙКО З АМЕРИКИ — — — — — »
5. РОМАН І ЮЛІЯ — — — — — »
6. ХОЧУ МУЖА — — — — — »
7. КОХАННЯ З ПЕРЕШКОДАМИ — — — — — »
8. ЛІТЕРАТУРНА КОМЕДІЯ — — — — — »
9. КРОВАВИЙ ВЕЛИКДЕНЬ — — — — — драма
10. ЗАСВИСТАЛИ КОЗАЧЕНЬКИ — — — — — оперета

Д Р У К У Є Т Ь С Я :

11. МЕЛЬНИКОВА ГАНДЗЯ, драма з життя українців
в Бразилії.
12. ДІВИНА З ІРАСЕМИ, картина на три дії, з часів
як Ботокуди напали на перших українських по-
селенців в Бразилії.

ЗАМОВЛЯТИ:

S I L V E S T R E K A L Y N E C

Свіха р. 219

CURITIBA — ESTADO DO PARANA — BRASIL

TE MISIONERO

Це найлучший чай для дорослих та для дітей, бо не має жадних штучних домішок, і якістю не уступає заграничним, а коштує значно дешевше.

Купить а переконаєтеся, що ЧАЙ марки «TE MISIONERO» є смачний і має приємний запах.

Замовлення слати на адресу:

Vladimiro Hnatiuk

TRES CAPONES

MISIONES

HERRERIA Y CARPINTERIA MECANICA

de

JUAN BEZUS

ENSANCHE SUD. P R. SAENS PEÑA. CHACO

Especialidad en Carrocerias y Composturas en general.

Solides — Seriedad — Precios Módicos.

ЗГАДАНІ МАЙСТЕРСЬКІ ВАРСТАТИ виконують всякого рода роботи входячі в обсях їх ділянки точно, солідно і по цінах приступних

Всякі напрямки полагоджується скоро та дешево.

Medicinal News

Велика лікарська клініка, що має 12 різних відділів, які обслуговують лікарі спеціалісти.

Лічить всякі хороби, найновішими методами і при помочі медичної електрики.

Оглядини хорого \$ 3.00. Говорять по українські.

Години прийяття від 9 — 12 і від 15 — 21 вечер.

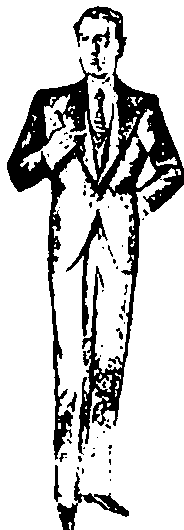
Suiracha 28 Bs. Aires

Gran Sastrería Ukrania

PROCOPIO CHAPCZUK

c. ALDECOA 740

PIÑEYRO, AVELLANEDA

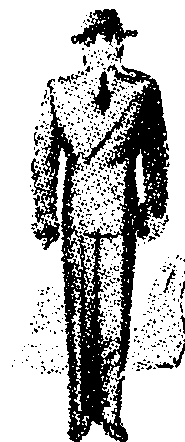

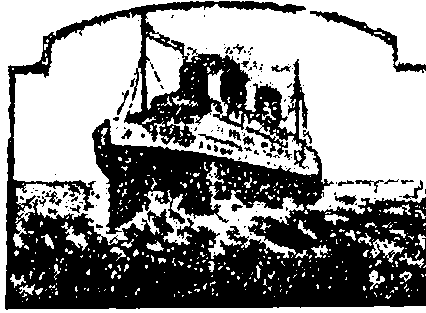
Знана вже солідна Кравецька Робітня, яка виконує різного рода кравецькі роботи з першорядних і заграничних матеріялів, по дуже приступних цінах.

Всякі замовлення виконується скоро і після найновіших фасонів.

УДІЛЮЄТЬСЯ КРЕДИТУ

НА МІСЯЧНІ РАТИ

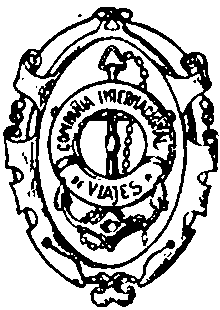
**НАЙДЕШЕВШІ КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ
ДО ВСІХ КРАЇВ ЄВРОПИ МОЖНА КУПИТИ ТІЛЬКИ В**

Compañía Internacional de Viajes

На спровадження рідні даємо корабельні карти на
догідні місячні сплати на 3 — 6 — 10 і 15 місяців

**ВИМІНЮЄТЬСЯ І ПЕРЕСИЛАЄТЬСЯ
ГРОШІ ДО ВСІХ ЧАСТЕЙ СВІТА**

За інформаціями звертайтеся в своїй рідній мові
на адресу:

**Compañía Internacional
de Viajes**

CALLE SAN MARTIN 56

BUENOS AIRES

U. T. 33 (Avenida) 8912 y 7476

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ
найстарший і найбільший український
часопис в Аргентині

Українське Слово

якого річна передплата виносить лише
5.00 пезів.

АДРЕСА:

DIRECCION Y ADMINISTRACION

— de —

UKRAINSKE SLOVO

C. GURRUCHAGA 2371

BUENOS AIRES

**ВАГАННЯ І СУМНІВ ПОТЯГАЮТЬ ЗА СО-
БОЮ НЕПРИЄМНІ НАСЛІДКИ!**

Нині вже незаперечений факт, що чесна, солідна і щиро приятельська обслуга емігрантів – Українців в Банко Германіко дала для тих, що з неї користають, побажані наслідки.

Побажаним булоби, в інтересі всіх Українців на терені Аргентини, звертатися туди.

Адреса:

BANCO GERMANICO

DE LA AMERICA DEL SUD

Av. L. N. Alem 150. Buenos Aires.